157,1, 29/391-392

СМРТ НА ФАШИЗМОТ — СЛОБОДА НА НАРОДОТ

НОВА МАКЕДОНИА

ОРГАН НА НАРОДНО — ОСЛОБОДИТЕЛНИОТ ФРОНТ НА МАКЕДОНИА

Цена 5 лева | Скопје, Среда 27 Декември 1944 год. Година I — Број 25 | Телефон: 43

Фактот, што се одржуе за прв пат после долги векови на ропството на македонскиот народ, заседание на слободното македонско Собрание, на кое Вие, претставителите на македонскиот народ, слободно ке решавате за судбината на својот народ, е историјско событие, не само за македонскиот туку и за сите народи на Југославиа.

ТИТО
до Првото заседание на АСНОМ

УТРЕ СЕ СОБИРА АСНОМ
на своето второ ванредно заседание

На 28 декември ке се одржи во Скопје второто заседание на АСНОМ, на кое врховното, законодавно и извршно тело на федералната македонска држава ке даде отчет за досегашната своја работа и ке си постави нови задачи пред вид на новото положение настанало во нашата земја.

От времето кога се одржа првото заседание на АСНОМ па до денес, настанаја големи измененија во Македониа.

Првото заседание на АСНОМ се одржа во условиа на најбесната непријателска офанзива против нашата Народно-ослободителна војска, организирана најмногу за тоа да се спречи состануењето на АСНОМ. Со своите решениа, кои беа донесени на основата на решениата на II-то заседание на АВНОЈ, првото заседание на АСНОМ ги удри темелите на федералната македонска единица во нова, демократска и федеративна Југославиа изразавајки ја волјата на македонскиот народ да се присоедини како рамноправен член во семејството на Југословенските народи, во демократска и федеративна Југославиа. Овие решениа и дадоа нов полет на Народно-ослободителната борба на нашиот народ и му нанесоа нов, силен удар на фашискиот окупатор.

Денес воено-политичката обстановка при која се свикува АСНОМ, на второто заседание, е сосем изменета. Благодарение на победоносното наступуење на Црвената армиа, благодарение на херојските борби на нашата Народно-ослободителна војска на Југославиа, благодарение на борбите на братскиот бугарски народ, денес го нема бугарскиот фашиски поробител, германските орли са изгонети от пределите на Македониа, фашиските арнаутски банди на Джемо и Мефана са ликвидирани —Македониа е сосем ослободена. Денес место фашиска Бугариа, имаме братска, сојузничка, Отечествено-фронтовска Бугариа.

Во време на првото заседание на АСНОМ, нашата народна власт се распространуеше само на еден дел на Македониа. Денес народната власт се распространуе над целата териториа на Вардарска Македониа со 2800 селски и градски, 32 околиски и 3 областни Народно-ослободителни одбори.

След ослободуењето на нашата татковина органите на народната власт благодарение на сестраното участие на масите, отбележиа големи резултати во подигнуењето и обновуењето на нашата ограбена и разорена земја.

Пред второто заседание на АСНОМ се поставуват големи задачи. Тоа требе да ликвидира со остатоците со народните непријатели, кои уште ги има мегју нашиот народ: провокатори, хушкачи, саботери и др. Тоа требе да ги отстрани остатоците от големо-српски и големо-бугарски влијаниа како и разни сепаратистички тенденции.

Тоа требе да го зацврсти братството на нашиот народ со останалите народи на Југославиа.

Тоа требе да ја зацврсне уште повеке власта на Народно-ослободителните одбори, оспособувајки ја по таков начин народната власт да ги исполни задачите што стојат пред неја.

Тоа требе да го зацврсне единството на народот и да изнајде мобилизација на целиот народ за исполнуења на задачите кои стојат пред нашиот народ.

ИЗДАЈНИЦИТЕ И НАРОДНИТЕ НЕПРИЈАТЕЛИ
ГИ СТИГНУЕ ЗАСЛУЖЕНАТА КАЗНА
ПРВИТЕ СМРТНИ ПРЕСУДИ НА ВОЈНИОТ СУД НА СКОПСКАТА ОБЛАСТ

Војните судови во Македониа отпочнаа разгледуването на престаплениата извршени от ратните злочинци и народните непријатели

Војниот суд на Скопската воена област, на своето заседание од 25 и 26 декември 1944 година, донесе пресуди со кои по долу поменатите ратни злочинци, народни непријатели и народни издајници са осудени на смрт со застрелуење, губење на грагјанските права и конфискование на имотот, и тоа:

1) Димитар Тодоров Пехливанов, родом од гр. Велес, жител на гр. Скопје, југословенски поданик, народен издајник — за јавна служба на окупационите власти и гестапо, За активното доносуење на полицејските власти против антифашиски настроени младинци, информатор на полицията и во постојанен контакт со неа е во услуга на Асен Богданов и другите от службата државна сигурност. Во Велес открива нелегални квартири и младинци кои биват арестувани и осудени; за служба на гестапо и во услуга на известните гестаповци Абел и Фидлер на кои им докладуе за дејноста на партизанските одреди и антифашиските проjави во Македониа.

2 Трендафилов Попвеличков Методи, родом от гр. Дупница, бугарин, бугарски поданик, агент на државната сигурност при Скопското обласно полицејско управление, народен непријател — за участието му во разкриванието на конспиративни групи и конспиративната дејност на македонските родолјуби-антифашисти; за заловуење и арестуване на селјани-јатаци на партизаните от Велешко; за убијството на еден партизан во улиците на Велес и нанесуењето побој на македонските патриоти во изтражниот полицејски затвор во Велес и Кавадарци.

3) Михаилов Панчев Емил, родом от Софиа, бугарски поданик по народност македонец — агент во криминалната полиција при Скопското обласно полицејско управление, народен непријател, — за дејноста му против борците антифашисти за слободата на Македониа; за участието му во сражениата против партизаните во Битола и нанесуење на побој во изтражниот затвор на сме(?)дите работници на народно ослободителното дело; за влизанието му во месец мај 1943 година во контра четничкиот одред на германскиот поп Бирман на кого е еден от најдобрите соработници; за заловуењето на нелегални, кои биват от него предавани на војните судови и осудувани на смрт.

4) Кунов Кузманов Глигор, родом от гр. Дебар директор на гранд хотел „Македониа", македонец, поданик југословенски, народен непријател и издајник — за активна помок и во служба на бугарска фашиска полиција доносуејки и секоа проjава против фашизмот и бугарските окупационни власти, а нарочно го денунцира нижниот персонал во хотелот и ресторантот; за дејна пропаганда во полза на Хитлерова Германиа во служба на гестапо, благодарение на која се здобива со големо богатство.

5) Катланов Антимов Димитар, родом от гр. Скопје, македонец, југословенски поданик народен непријател и издајник — за направените донесениа и участието му во сите поколи извршени над македонските родолјуби избити без суд и пресуда. Информатор на Цанков и Стефан Симеонов та по касно и на Асен Богданов; за активна служба на гестапо; за направени изнудваниа и зделки со Цанков и Симеонов и е канал пре ко кого Цанков получава рушвети.

6) Туфа Стерио Јани, родом от Скопје, обуштарски работник, влав, југословенски поданик, народен издајник — за направени издајства след залаването му от партизанските одреди, со кое е улеснил на фашиската полициjа да открие една голема конспирациjа. Дава имената на сите свои другари борци антифашисти со кои е бил во врска и дава полни подробности за дејноста на секиго по отделно; за осудените на смрт борци прокажени от него, и изполнение на една смртна пресуда;

7) Георгиева Борисова Катерина, родом во гр. Букурешт, Румуниjа, жителка на гр. Тетово, а от 1941 година на гр. Скопје, македонка, југословенска поданица, народни непријател и издајник — за доброволното ји влизане го контра чета; за служба на околиското управление во Скопје от каде получава и плата, Патува по разни места и собира сведениjа за партизанските одреди и нивното дејствие кои ги донесува пред полицејските власти.

8) Андов Анастасов Иван, родом от Башино Село, Велешко, жител на гр. Скопје, македонец југословенски поданик народен издајник — за активна служба во гестапо преводач и агент на оделението гестапо во Скопје.

9) Иванов Станачков Иван, от гр Варна, бугарин, бугарски поданик, главен надзирател при Скопскиот областен затвор, народен непријател—за грубото му поведение спрема политичките затворници; за допринесуване увеличаването на страданиjата на пол. затворници, кои ги е шпионирал внатре во затворот подложил на нечувени изпитаниjа нанасајки им често бој, лишавајки ги от основните права на затвореник.

10) Андреевски Рашев Димитар, родом от Борован, Белослатинско, бугарин, бугарски поданик, агент на државната сигурност при Скопското обласно полицејско управление, народен непријател — за вземане участие во откриването на конспирации, виновен за убијството на Цвет. Димов, Страшо Пинджуров и Мирче Ацев; за убијството на Кузман Јосифовски-Питу.

11) Димков Трпев Ангел, роден во гр. Скопје, македонец, југословенски поданик, агент на државната сигурност при Скопското полицејско управление, народен непријател и народен издајник — за служба на окупаторската полициjа, за арестуването на много антифашистички борци, за собирање на сведениjа за сите младинци и проjавили се антифашисти.

12) Недков Николов Илиjа, родом от Варна, бугарин, бугарски поданик, агент на државната сигурност при Скопското обласно полицејско управление, народен непријател — за целокупната му дејност како агент на државната сигурност и е виновен заедно со другите му колеги за смрта на Страшо, Мирче Джонев и др.; за големи разкритиjа на конспирации во разни места, одејки час на помош на Жунглов во Штип час во Враца и др. места.

Сите овие пресуди са донесени согласно чл. 13 и 14 во врска со чл. 16 и 17 от Уредбата за војните судови от 24 мај 1944 година.

Смртните пресуди со застрелуване са извршени.

ТЕЛЕГРАМИ ДО СТАЛИН И ТИТО

До Врховниот командант на Црвената армиа — маршалот на Советскиот Сојуз — Јосиф Висарионович — Сталин.

Прославувајки го прв пат слободно родениот Ви ден, безкрајно сме срекјни што можеме искрено да Ви испратиме нашите братски поздрави, пожеланиа за повеке сили и истрајност во довршуење на светото дело на уништуванјето на крвавиот фашизам во неговото легло.

Денеска, кога братските Советски народи го слават Вашиот 65 роден-ден това е истовремено наш и на сите слободолјубиви народи празник.

Уверени во несамнениот успех на започнатата славна борба Ве поздравуваме, друже Маршале, со борбениот поздрав:

Смрт на фашизамот — слобода на народот!

21. XII. 1944 г. — Битола

Населението на Битолско

До лјубимиот наш водач Маршал Тито — Белград

Собрани на околиски митинг во нашиот слободен град Гостивар, Ви испракјаме топли поздрави исполнети со радост и вера во срекјната иднина на нашите народи во демократска федеративна Југославиа под Вашето гениално раководство.

Ви се заветуеме оти ке го чуваме како зеницата во окото братството и единството на народите на Југославиа — оти ке ја чуваме федеративна Југославиа.

Смрт на фашизамот — слобода на народот!

Гостивар, 17. XII. 1944 г.

Грагјаните и селаните от Гостиварска околиа

ПРИСТИГАЊЕТО
НА ПОДПРЕДСЕДАТЕЛОТ НА НАЦИОНАЛНИОТ КОМИТЕТ ЕДВАРД КАРДЕЛ ВО СКОПЈЕ

Скопје, 26 декември.

Вчера пристигна во Скопје подпредседателот на Националниот Комитет на ослободуенето на Југославиа и членот на Врховниот Штаб на НОВ и ПОЈ, генерал-лејтенант Едвард Кардел. Тој иде во Скопје како делегат на Националниот Комитет за второто ванредно заседание на АСНОМ.

Сношти во чест на генерал Кардел, Президиумот на АСНОМ даде вечера во хотел „Македониа".

НАРОДНО-ОСЛОБОДИТЕЛНИОТ ФРОНТ НА МАКЕДОНИА
го поздравуе Маршалот СТАЛИН

ДО ВРХОВНИОТ КОМАНДАНТ НА ЦРВЕНАТА АРМИА — МАРШАЛОТ НА СОВЕТСКИОТ СОЈУЗ ЈОСИФ ВИСАРИОНОВИЧ СТАЛИН

От името на Народно-ослободителниот фронт на Македониа, во кој е обединен целиот македонски народ от Вардарска Македониа под раководството на лјубимиот водач на Југословенските народи — Маршал Тито, Ви испракјаме најтопли и најискрени поздрави во денот на вашата шесдесет и пет годишнина, искажуејки ја огромната лјубов, преданост и благодарност на македонскиот народ кон советските народи, кон доблесната Црвена Армиа, кон Вас — Водачот на сите прогресивни народи за огромната помокј, што им ја дадовте на потиснатите народи во борбата против фашизмот.

Ние Ви пожелаваме долг живот и крепко здравје за да можете и понатаму да ја водите братската Црвена Армиа во победи, за полното уништуење на фашизмот, за срекјата на сите слободолјубиви народи.

Секретар: ЛАЗАР КОЛИШЕВСКИ

Председател: ДИМИТАР ВЛАХОВ

392

НАРОДОТ ЃИ СУДИ ПРЕДАТЕЛИТЕ И УБИЈЦИТЕ

Мерка за совеста, за справедливоста, за човештината, за моралот на еден човек е начинот по кої тоі реагира на плјачките, своіеволиіата, претепуеніето, избиваніето, инквизиторските мачена и разни други злодеіаниа кої се вршеле над народот, на неговите наідобри синови. Не можи една чиста совест, едно човешко и патриотско срце да наіди оправдание за убиіците и злодеіците. Не можи еден справедлив човек да не сака отплата за ниф, справедливо народно отмаштение. Само нечиста совест може да сака милост за убиіците.

Народот сака да му суди и му суди на своіте неприіатели. Народната пресуда ке биде тешка но справедлива. Таіа требе да биде и ке биде безмилосна за ониа из-роди што се наідоа меѓіу народите на Југославиа, да му служат како верни псета на окупаторот за исполнуене на неговите крвави наредби.

Коі ке го заборави крвавото време на бесниот фашиски терор. Уште зіаат пред нашите очи пресните гробови на стотици избиени, уште се слуша писокот на претепаните, на измачените, на изнасилените, уште се димат запалените куќіи и плевни, мрзнат искинати, бездомни дечиніа покраі фашиските разрушениа.

Тоа се уште живи слики пред нашите очи.

Фашизамот не е само една мракобесна расистичка идеологиа, тоі не е само политичка система. Тоі е преди се криминално гнездо, собор от професионални злодеіци, од свет, на кои им прават задоволство маките на луѓіето.

Кога еден од тиа го прашале зашто вршел зверства ,тоі одговорил: „Тоа ми правеше удоволствие". Тоа е правиот нивни лик. Тоа важи не само за тоі бандит, тоа важи за сите негови наредбодавци, кои, било да носеле полицеіски униформи или офицерски еполети, судиіски тоіаги или министерски цилиндри, било да биле кметови или таіни агенти, журналисти или гестаповци, секогаш се насладуева со проливаніе на народната крв. За секое убиіство, за секое злодеіство, секоі од ниф е крив. Ним им правеше удоволствие да гледат како им се извиват под джелатските раци несрекіните им жертви, да гледат како блика топла младинска крв од грлото на народните синови — борци, да го слушат очаіничкиот писок на дете покраі отепаната маіка, да изнасилуат девоіки пред очите на старци или во црквите, да гледат разрушениа, — со еден збор тиа уживаа во своіте зверски садистички изливи над народните маси.

Во фашизамот се стопиа, не ужас на секоі честен човек, политичката идеологиа и криминалниот олош. Тоі си постави за задача: масово истребуеніе на се што е чесно, на се што мисли за слободен и културен живот, за задоволуеніето на бесните, крвожадни апетити на наіреакционарните империіалистички клики на светот. За исполнуеніе на своите планови, фашиските псета станаа професионални убиіци.

Повеке од три години нашите народи стенкаа под наіцрно ропство. Некои краеви на Југославиа уште и потапкуе окрвавената фашиска чизма. За целото тоа време ние се борефме, не сакаіки ропски да ги влечиме синджирите. За цело време нашето срце беше рането, избодено.

И бесилките во Белград и избиваніата во Загреб и убиіствата во скопската полициіа и Ваташкото кланіе и Крагуіевачките масови митраліираніа — се тоа беа бодежи за слободолiубивото срце на нашиот народ. Но по тоа време ние никога не губефме од вид дека ке доіде празник и на нашата улица, дека искрвавелиот народ ке си го каже на краіот своіот тежок и справедлив збор.

Низ целата, беспримерна по мачнотии, героіска борба на нашите народи за нова Југославиа, провеіаваше едно општонародно длабоко чувство: Смрт за смрт, крв за крв. Во тоа чувство, во таіа безмилосна народна воліа се крие светата повеліа за освета на коіа не викат пресните гробови, пепелиштата, разрушениіата, светлите спомени на падналите првоборци.

Но во неа се крие и тврдата решеност на нашите народи да си осигурат вистински слободен, вистински демократски живот, да ги о д б р а н а т здобиените придобивки да ги с м а ч к а т сите п р о т и в н а р о д н и опити од каі и да иделе, од каі и да би можеле да доідат, во самиот им корен. Ние требе на секоі начин да ги осигураме, платените со обилна крв, придобивки. Инаку „ке не проколнат идните поколениа" (Тито). Таіа повеліа ни наложуе безмилосно истребуеніе на сите фашиски псета.

Во таіа народна воліа се крие решеноста да се уништи до краі ранетиот фашиски звер, за да му се покажи на секоі што би, може би, помислил да ги продава народните интереси во иднината, колку е долга и тешка народната рака.

На краіот во народната воліа за освета се крие индигнациіата спрамо тиа побеснели животни во човешки лик, кои се врлиле со кал на името „човек", се крие решеноста да се исчисти, еднаш за секогаш и до краі, воздухот што го загадуат тиа крволоци. Требе да исчезнат од човешката среда тиа кои никоі пат не биле луѓіе, тиа што се наслaдуеле со неколните народни маки, било со кама во раката, или со перо, или со своіата погана уста. Справедливото народно срце требе да биде и ке биде задоволено: смрт за убиіците.

Со тоа чувство се напоени во овиа моменти широките народни маси, со тоа чувство се напоени и вистински народните — воіни судови во моментот, кога ги изрекнуат своіте пресуди од името на народот. Имено затоа, тиа се израз на право народно правосудие. Преко ниф говоѓи, за прв пат во нашата историіа, нашиот народ. А народното гесло е іасно: да се избиат убиіците и предателите, да му се дади возможност на заведените и заблудените да се поправат во новиот живот што се раѓіа за слободните, братски іугословенски народи.

БУДИМПЕШТА СОСЕМ ОПКОЛЕНА

Црвената армиа завзеде 16 квартали од преградиата на Будимпешта

Лондон, 27 декември, радио.

Престолницата на Унгариа Будимпешта е н а п о л н о обколена. Воіниот к о м а н д а н т на Будимпешта издал прокламациа, во која вели, дека положението е критично. Совјетското комунике, издадено синоіка соопштуе, дека војските на Толбухин го затвориа обрачот околу градот. Со завземуенето на Естерно, на реката Дунав, северо-западно от унгарската столица, тија го затвориа последниот излаз, кој можеше да послужи за повлечуене на германскиот гарнизон от Будимпешта. Напагајки от запад русите ги пробиа германските позиции и после жестоки борби завзедоа девет квартали во предградиата на Будимпешта. Во вчерашните борби 230 германски и унгарски војници и офицери беа пленени.

Во Чехословакиа руските војски брзу напредуат и достигнаа градот Хром на реката Дунав. Во своето напредуене кон словачкиот ж. п. центар Лученец вчера руските војски го ослободиа градот Сајботириа, каде 800 германски и унгарски војници беа пленели. Бугарските војски минаа во нападение во Срем.

ЦРВЕНАТА АРМИА ЗАВЗЕДЕ 16 ПРЕГРАДИА ВО БУДИМПЕШТА

Лондон, 28 декември, радио.

Војските на маршал Малиновски ги раздвоиле германските и унгарски воіски, кої іа бранат Будимпешта. Совјетските војски ја прејдоа реката и се составиа со војските на маршал Толбухин, кой влегоа во Сентериден, северно от Будимпешта. Германските и унгарски воіски, кои се навоѓіаа на север от Будимпешта биле бркани от теренот на завојот на Дунав, 25 клм. северно от унгарската столица.

Другите единици на Црвената армиа превзедоа со улични борби уште четири предградиа от Будимпешта, кој се навоѓјат на источниот брег на реката Дунав. Со това русите са зеле 16 предградиа на Будимпешта, од каде со силен артилериіски огин го обстрелуат центарот на градот. Северно од Секеттехенар руските војски прочистиа од неприателот брдовите и гористи месности и завзедоа ж. п. станциа Гарзегонен, која се навоѓја на 8 клм. од Будимпешта. Војските на маршал Толбухин сега се навоѓјат на 100 клм. од Австријската граница.

БУГАРСКИ ЕДИНИЦИ СЕ БИАТ ВО СРЕМ

Софиа, 27 декември, радио.

Синојка софијското радио го предаде бугарското комунике бр. 91 от бугарското главно командуване за 27 декември. Во комуникето се кажуе, дека на 22 о. м. воіските на генерал Стојчев минаа во решително дејствие во областа на Срем, во северна Југославиа. Рамо до рамо со братските народно ослободителни војски на Југославиа и при содејствието на славната совјетска артилериа, бугарските војски ги пробиа сланите укрепленија на противникот.

ВОЈНИТЕ ДЕЈСТВИА ВО ЗАПАДНА ЕВРОПА

Лондон, 27 декември, (радио).

Германската контра-офанзива е задржана на фланговете. Во центарот на фронтот на германската противофанзива неприателот успе да напредне уште малко и ги достигна селата Зес и Билон. Американските војски, кој са изолирани во Бастон, се уште дават отпор. Нападајки од југ, американските војски напреднаа до едно место на 8 клм. од обкружениот гарнизон во Бастон. Сојузничките воздушни сили извршиа тешки нападениа на германските позиции со танкови единици, транспорти и војскови концетрации. Исто така е нападнат и Сенвит, ж. центар. Вчера беа уништени 72 германски самолета. 29 сојуснички самолета се во неизвестност.

Лондон, 27 декември, (радио).

Дејствувајки на западниот фронт сојузничките воздушни сили продолжиа да дават подкрепа на сухопатните војски во борба против германците. Тежки средни бомбардери нападнаа обектите во бојната зона при Сенвит.

ПОЛОЖЕНИЕТО ВО ГРЦИА

„Можеби ќе се образува едно меѓународно тело, кое ќе ги превземе работите" изјави Черчил во Атина

ЕАМ предлага плебисцит да се изврши во февруари а избори за конституционо Собрание во март.

Лондон, 26 декември (Радио).

Кореспондентот на Радио Лондон Джон Никсон іави од Атина: г. г. Черчил, Идн и фелдмаршал Александер се навоігат во Атина. Денеска поручек ке се одржи конференциа на представителите на сите политички групации во Грциа. На конференциата са поканени и 3 — 4 делегата на ЕАМ.

Кореспондентo Никсон подвлечува: дека това е чисто грчка конференциа и участието на Велика Британиа се ограничува со това, што на конференциата ке одржи говор г. Черчил. Откако г. Черчил ке го одржи говорот, представителите на Велико Британиа ке се повлечат и ке ги остават представителите на грчките партии и групации, да се договорат и да наідат начин да престанат борбите во Грциа.

Присаствието на г. г. Черчил, Идн и фелдмаршал Александер направи голема изненада во Грциа. Много Грци, со коі Джон Никсон разговарал іа изкажуват своіата благодарност, дека г. Черчил, во сегашните тежки прилики, нашол време да превземе еден ваков долг пат.

Никсон вели, дека борбите уште се водат. Британските трупи го продолжават чистенето на Атина и Піреі. Досега е изчистено североисточниот дел на Атина и половината Піреі.

АМЕРИКА Е ИЗВЕШТЕНА ЗА ПОСЕТАТА НА ЧЕРЧИЛ ВО ГРЦИА

Вашингтон, 27 декември (Радио).

Министерот на надворешните работи на Соединените држави на Америка г. Степинус, на едно прашаніе за Грциа, на конференциата на штампата рече вчера: „Америка е официално известена за визитата на г. Черчил во Грциа. Еден журналист праша: Дали има некои измени на гледиштето на Америка во врска со Грциа, и дали министерот може да направи нова изіава? На това г. Степинус одговори: Гледиштето на Америка, во врска со Грциа, познато е и нема нужда да се дава нова изіава."

ПРИМИРИЕ ОД 45 МИНУТИ ВО АТИНА

Софиа, 23 декември, (радио).

Специален дописник на агенциа „Ројтер" соопштуе, дека денеска са бајле било уговорено да Елас и британската војска ги прекинат за 45 м. војните дејствиа, за да може да дојдат делегатите на Елас на конференциата.

Една британска бронирана кола со дигнато бело знаме ги доведе делегатите на ЕЛАС.

ОПШТО СОГЛАСИЕ ЗА ОБРАЗУВАЊЕ НА РЕГЕНСТВО ВО ГРЦИЈА

Лондон, 27 декември, (радио).

Дописникот на британското радио јавуе од Атина, представителите, кој участвуеле во конференциата во Атина вчера едногласно изјавиле, да сакат да се образува регенство во Грциа. г. Черчил говорел 15 м. и е подцртал дека е дошол во Грциа со одобрение на маршал Сталин и г. Рузвелт.

ИЗЈАВАТА НА Г. ЧЕРЧИЛ

„Ако ситуацията во Грциа не може да се реши на демократски начин ке се определи меѓународно тело, кое ке ги раководи работите во Грциа.

Лондон, 27 декември, (радио).

На вчерашната конференциа во Атина, грчките политички водачи единодушно гласале за образуеніе на регенство, но многина се различвале за времето, во коіе регенство требе да се образува Председателот на сегашното грчко правителство Папаандреу предложил на конференциата да поднесе оставка на своето правителство, ако това би помогнало да се постигне мир. Делегатите на ЕАМ предложиле на конференциата, да левичарските партии требе да земат две петини или една половина од кабинетските места на новото правителство. Левицата требе да земе кабинетите на внатрешните работи и правосудието и да има представители како заменици на министерот во Министерството на војната и во министерството на надворашните работи. Тиа исто така барат, жандармериата, грчката планинска бригада, „светиот баталјон" и народната гвардиа да бидат растурени. Плебисцитот да се состаи во месец февруари а изборите за конституционо собрание да бидат во м. март. Плебисцитот ке реши дали да се врати кралот или не. Во време на конференциата можеше да се чуе грмежот на борбите и за време својот говор г. Черчил беше неколку пати заглушаван од британската артилериа. Пред представителите на штампата во Атина г. Черчил изјавил, дека со нетрпение чека да се сретне со президентот Рузвелт и маршал Сталин за да се разправи положението во Грциа. „Ако не се најде демократски начин за разрешение на грчкиот вопрос може би ке се образува едно меѓународно тело, кое ке ги превземе работите" рече г. Черчил. Понатаму г-н Черчил изјави, дека британските војски влегле во Грциа со полно споразумение на маршал Сталин и президентот Рузвелт и по покана на едно грчко правителство, во кое беа сите политички партии, со намерение да помогнат на Грциа и да и поделат храна. При започнуването на востанието, британската војска беше принудена да се замеша, за да се избегнат безодговорни колена. Зборејки за мотивите кој ја натераа Англиа да се зачеша во собитиата во Грциа г. Черчил рече; „Ние не сакаме ни територии ни бази, ние не сакаме ни пари, ние можеме да даваме а не да земаме. Од Грциа ние ништо друго не бараме, освен нејзиното приателство. Со своето мешање британската војска зеде на себе голема одговорност и сега ако се повлече, народната гвардиа ке биде изложена на казни од победителите" г-н Черчил додаде уште дека во Атина има доволно британски војски, да ги очистат наполно областите ако договорите не успеат. Како доказателство за доброто желание на Англиа тој истакна, дека тој и г. Идн дојдоа во Атина во едно време, во кое-како што рече г. Черчил-работите во Белгиа не се наполно јасни, како и тиа на германската граница. Говорејки за грчкиот крал г. Черчил рече, дека тоі нема да се врати во Грциа, дори народот во Грциа со плебисцит не докаже, дека го сака неговото враќіање.

БРИТАНЦИТЕ ПРАКЈАТ ХРАНА И МАТЕРИЈАЛ НА ЈУГОСЛОВЕНСКАТА ВОЈСКА

Лондон, 24 декември (Радио).

Се издаде следното официално соопштение:

„Британски бомбардери чера пренесева храна и воени материали за іугословенската воіска.

157, 1, 29 / 393-394

СМРТ НА ФАШИЗМОТ — СЛОБОДА НА НАРОДОТ

Нова Македониа

ОРГАН НА НАРОДНО — ОСЛОБОДИТЕЛНИОТ ФРОНТ НА МАКЕДОНИА

Цена 5 лева | Скопје, Петок 29 Декември 1944 год. Година I — Броj 26 | Телефон: 43

Јака Југославиа — тоа е јака и срекјна Македониа, без страв за својата слобода и независнос. И обратно: слободна и рамноправна Македониа — тоа е најцврстиот столб на Југославиа

ЕДВАРД КАРДЕЛЈ

на II ванредно заседание на АСНОМ

ДА Е ЖИВА СЛОБОДНА МАКЕДОНИА ВО ТИТОВА ЈУГОСЛАВИА

ВТОРОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ

Вчера, 28 декември 1944 година се отвори второто заседание на Антифашиското Собрание на Народното Ослободуене на Македониа. Неполни 5 месеци поминава от првото историско заседание на АСНОМ. На това заседание на знаменитиот Илинден (2 август) во прочуениот манастир Св. Прохор Пчински беја удрени здравите темели на нашиот државен живот. Какви грамадни промени станаја во нашата татковина во растојание на това кратко време!

Кога на 2 август 1944 година заседаваше првиот Конгрес на Антифашиска Македониа — ние имавме малечок дел от Македониа ослободен Едвај во една петина от Вардарска Македониа ние можевме да васпоставиме нашата народна власт — Народно ослободителни одбори. Фашиската джган беснееше уште во повекето наши области. Туку и покрај това раководителите на нашето Народно ослободително движение работеја со голем ентусиазам и решителнос. Борбата против окупаторот во Македониа се разгоруеше, населението зимаше се поактивно участие во неја, се повеке се наголемуеше бројот на борците, борбата во останатите национални области на Југославиа зафакјаше се повеке народни маси, ослободената териториа се повеке се рашируеше, Народно ослободителната армиа на маршал Тито ја достигаше внушителната цифра от 250 илјади храбри борци кои сковуева двојно по-голем број непријателски фашиски сили.

От друга страна брожението во Бугариа против народниот неприател се засилуеше, борбата на бугарскиот народ против фашиските зверови расиеше.

Молнbackosниот поход на Великата Црвена армиа против хитлеровите орди, а така исто и големите удари што Америка и Англиа им нанесуеја на фашиските полчишта го предвестуева недалечниот полен крах на одвратната људојадска армиа на бандитскиот германски фашизам.

Целата тaја обстановка внесуеше живи струи во геројската борба на македонскиот народ. Македонските народни маси беа преисполнети со желание да помагаат, кој со што може за разгромот на проклетниот народен душман. При таја бојна атмосфера се одржа првото историско заседание на АСНОМ.

Това заседание беше историско, не само што това се одржа во денот на славното Илинденското востание, 2 август 1944 година, на 41 годишнина от најголемото македонско востание, каде готовноста на нашиот народ да ги скрши оковите на робството се изрази во геројските подвизи на 30-те илјади македонски синови и керки против 300 илјадните султански војски и башибозлук, туку и во това — што за прв пат во својата историа ние македонците ги удривме здраво темелите на нашата слобода, на нашиот суверенитет во нашата општа фамилиа — федеративна демократска Југославиа.

Решениата на првото заседание на АСНОМ беја возможни само благодарејки на решителните успеси на нашата ослободителна армиа на армиите на Совјетскиот Сојуз, Англиа и Америка и благодарејки на историските решениа за сите народи во Југославиа от 29 XI 1943 год. во Јајце. Представителите на сите народи во Југославиа објавиа, лани во овоа време, крајното несоштествуванје на старата потисническа Југославиа, која беше затвор за сите народи, таја беше затвор како за нас македонците, така и за српските работници, селани и народна интелигенциа, така исто и за народните маси во Хрватско, Словениа, Црна Гора и другите области на Југославиа. И тие ги удриа здравите темели на нова, демократска Југославиа — истинска татковина за сите свои народи. Тие изјавија „никога веке тaја нема да биде владение на какви да е хегемонистички клики". Југославиа се изградуе и ке се изградуе, се вели во член 2 на решението на АВНОЈ односно изградуенето на Југославиа на федеративни принципи, на федеративни начела, што ке осигурат полна равноправност на Срби, Хрвати, Словенци, Македонци и Црногорци по отношение на народите во Србиа, Хрватско, Словениа, Македониа, Црна Гора и Босна и Херцеговина".

Решениата во Јајце послужиа за база на решениата во манастирот Св. Прохор Пчински. Историските решениа во тој прочуен манастир внесоја нов живот во народните маси во Македониа. Борбата се засилуеше. Редовите на борците се сгастуеја Лугје, што до тогаj стојеа на страна от ослободителното движение — влегоја во него, и ги приопштиа својте усилија со тие на борците. Во сите околии се образуваја партизански одреди. Се образуваа во Македониа редовни големи бојни единици на Народно ослободителната армиа на Југославиа — бригади, дивизии, корпуси. И тие почнаја да го бијат здраво непријателот. Секој ден се нови територии от Македониа се ослободуева от крвавите канджи на фашистите.

После довагјането на Бугариа на отечественото фронтовска влас и капитулиранјето на старата бугарска окупаторска влас во Македониа, ослободуенјето на окупирани области от нашата земја се извршуе со брзи чекори.

А после како знаменитата Црвена армиа ни дојде на помокј и на помокј на сите народи во Југославиа, и новата бугарска антифашиска армиа зеде участие во борбата против општиот неприател на целото славјанство — германскиот фашизам, — за малку време цела Македониа и цела Србиа, Црна Гора, Далмациа беја ослободени; ослободени беја исто така и големи делови от останалата Југославиа.

Нашата влас во цела Македониа соштествува едвај от 1 и пол месец. Ама во течението на това многу малку време ние можевме да зарегистрираме големи успеси. Ние можевме да воспоставиме насекаде наша народна влас — народно ослободителни одбори. При това во изборите за воспоставуенјето на народно ослободителните одбори населението участвуеше со големо водушевление. Процентот на неговото участие достига до 90%. Нашиот народ ги напрегна сите сили за да ги залечи нанесените нему и на неговото стопанство рани.

Тој участвуеше активно и во организиранјето на народно ослободителниот фронт — т. е. на единствената политичка организациа на целиот македонски народ. Насекаде во нашата Македониа са образувани органи на фронтот. Во последно време Главниот одбор на фронтот презема една широка, сенародна акциа за потпомаганје на народната војска со топли алишта, храна, за собиранје на пари, за потпомаганје на најмногу пострадалите области от фашиските зверства во Македониа а така исто и за собиранје помокј на нашите бракја от Лика, Далмациа, Босна и Херцеговина и Црна Гора.

Таја акциа се развива убаво. Нашиот народ ја сознава неопходноста да и поможе на војската и на своите најмногу пострадани бракја и прави сите усилиа, дава скапи жертви во исполнуенјето на тој свој свештен патриотски долг.

Нам ни престои уште многу и многу работа.

Нам ни престои да ги уништиме фашиските котила, кој уште живеат и со оражје во рака се борат против демократските сили. Цела Југославиа не е уште наполно ослободена. Ние требе да участвуеме активно и ке участвуеме активно во ослободуенјето на целата наша Југославиа, во уништуенје на фашизамот.

Зверот е кутнат, ама не и окончателно утепан. Овој фашиски звер се приспособуе. Тој ке се труди да исползуе секој случај за да внесе мешаница во душите на нашиот народ. Најмалата нередовнос, најмалото неправилно дејствие от страна на кој било орган на народната влас ке биде исползуев от покриените со овчи кожи фашиски волци, за да ја дискредитират народната влас, да всеват недоверба кон неја во народот, да подбуцкујат лугје от една националност или вероисповедание против други и др. Сите тие неприатели, фашисти, великосрби, великобугари, кој ке се спремат да се врати старото време, времето кога тие господствуеле и го грабеле нашиот народ.

Туку това време веке помина, и това за секога. Вракјане назад нема и нема да има, Нашиот народ ја сврза за секога својата судбина со останалите народи во Југославиа, во лицето на кој тој гледа своји вистински бракја. Дека само, и само во демократска федеративна Југославиа под водството на великиот Тито, тој го оствaруе својот сон — слобода и равноправнос. При никаква друга влас ние македонците, не би сме се радуеле на нашата слобода и не би сме биле рамноправни со останалите народи. Затова ние требе да ја пазиме како зеницата на окото таја Југославиа, да ја пазиме „најголемата наша придобивка — братството и единството на народите во Југославиа" (Тито).

Нам ни престои уште да земеме мерки за затврднуенје на нашата влас, да земеме мерки за осигуруенјето на прехраната на населението, да преземеме ред уште мерки за да сети нашиот народ дека тој има своја народно демократска влас.

На второ заседание на АСНОМ му претстојат сериозни задачи. Можеме да бидеме уверени, дека нашите народни претставители успешно ке се справат со сите задачи, што са поставени пред нив.

Да живее Антифашиското собрание на народното ослободуенје на Македониа!

Да живее Антифашиското веќје на народното ослободуенје на Југославиа!

Да живее создателот на федеративна Југославиа маршал Тито!

ДИМИТАР ВЛАХОВ

ВЧЕРА СЕ ОТКРИ ВТОРОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ

Вчерашниот ден беше израз на единството и сплотеноста на македонскиот народ со останалите народи на федеративна Југославиа

На 2 август 1944 год., во екот на непријателската офанзива, пробивајки се низ заседите на окупаторот, се собраа делегатите од сите катчинја на Македониа на Првото заседание на АСНОМ.

И ете, после крвави борби кои настанаја по првото заседание, вчера — на 28 декември, се собраа претставители на Македонскиот народ на своето II ванредно заседание, но, сега во слободно Скопје, главниот град на Македониа.

Вчерашниот ден беше израз на единството на македонскиот народ, израз на неговата сплотенос со останалите народи на федеративна Југославиа, беше манифестациа на неизмерната радос како на македонскиот така и на останали народи на Југославиа за воскреснуенјето на слободна Македониа, како рамноправен член на единствената државна заедница на југословенските народи.

Тржествениот дел на II ванредно заседание на АСНОМ е увод во натамошната работа на истото. Во новите условиа кога цела Вардарска Македониа е слободна, се поставуват нови задачи пред нашиот народ, пред нашето Антифашиско собрание. Во работниот дел на Заседанието, ке се направи прелгед на досегашната работа на Президиумот ке се избере нов Президиум и ке се поставaт нови задачи како пред Президиумот, така и пред АСНОМ — пред целиот македонски народ.

Во тржествената сала на палатата на Президиумот

ОД лево на десно: Харизанов, Л. Кулишевски, Д. Трпешев, Д. Влахов, ген. Илич, мајор Инков, мајор Милер и др

Салата палатата на Президиумот е спремена за да ги прими претставителите од цела Македониа. На влегуенјето во палатата над вратите на истата, големата петокрака звезда се црвенее уште од далеку. Аулата е изнакитена со зеленила. Над скалилата југословенското и македонското знаме со петокраки звезди. Салата блести од електричната светлина. Над подиумот, на кој ке седи претседателството, стои големиот лик на љубимиот ни водител Јосип Броз Тито. Десно од него југословенското, лево македонското знаме и обете со грбот на федеративна Југославиа. Спроти подиумот на другата страна од салата, се веjaт знаминјата на нашите големи Сојузници — Советскиот Сојуз, Англиа и Америка.

По салата и аулата стојат натписи:

Да е живо Антифашиското собрание на народното ослободуенје на Македониа — АСНОМ!

Да е жив Врховниот штаб на Народно-ослободителната војска и партизанските одреди на Југославиа на чело со гениалниот командант Јосип Броз — Тито!

Да е живо нераскршимото братство и единство на македонскиот народ со останалите народи на Југославиа!

Да е живо единството и братство

(Продолжава на 2-ра страница)

то меѓу Македонците, Албанците, Турците и Власите!

Да е живо единството на народите на Југославиа!

Да е живо единството на целиот македонски народ!

Да е жив Националниот комитет на ослободуењето на Југославиа!

Да ја помогнеме нашата млада народно-демократска власт во извршуењето на големите задачи на нашата татковина!

Сите на фронт — сите за фронтот!

Претставителите ја наполниа салата. Во првиот ред можат да се видат:

Едвард Кардељ, подпретседател на Националниот Комитет и член на Врховниот штаб на НОВ и ПОЈ,

Димитар Влахов, подпретседател на АВНОЈ,

Лазо Кулишевски, секретар на КПМ,

Генерал — Светозар Вукманович — Темпо, д-р Благоје Нешкович и Михајло Ѓурович, како претставители на братскиот српски народ; потпуковник Обрад Цицин претставител на Црногорското Антифашиско Собрание,

Ген.-лејтенант Добри Трпешев, делегат на бугарското отечественофронтовското правителство, Иван Харизанов, делегат на Националниот комитет на О. Ф.; Борка Темелкоски — Лиљак, политички комесар на Главниот штаб на НОВ и ПОЈ за Македониа, претставителите на совјетската и англоамериканската војна мисиа.

Тржествениот дел почнуе

Токму во 16 часот, во салата влегуе Президиумот на АСНОМ и си си завзема своите места на подиумот. Настануат бурни овации.

На средина е претседателот на Президиумот на АСНОМ — Методи Андонов — Ченто. Десно и лево од него седат членовите.

Тржествениот дел на заседанието започнуе со химните „Хеј Словени“ и „Изгреј зора“, отпејани од скопскиот младински хор. После тоа; претседателот на Президиумот на АСНОМ Ченто застануе пред микрофоните, преку кои се преносуеше заседанието по кусобрановата радио станица Скопје.

— Драги гости, драги народни претставители од цела Македониа, зборуе другарот Ченто. Пред да почниме со работата на денешново собрание, ве повикувам да со една минута молчење им одадеме почит на сите оние жертви, који паднаја за слободата на нашата татковина и со крвта и коскитe своји ги удрија темелите на Слободна Македониа во демократска и федеративна Југославиа.

Сите присатни стануват. Настануе тишина.

— Слава им се пронесуе после една минута по целата сала.

После тоа он го поздравуе подпретседателот на Националниот комитет — другарот Едвард Кардељ, претставниците на сојузничките војни мисии: на Советскиот Сојуз, Англиа и Америка, претставителите на АСНОС, претставителите на Отечествено-фронтовска Бугариа, претставителите на Црна Гора и Бока, и претставителите од Ниш.

Председателот на Президиумот го предлага следното почесно претседателство:

Маршалот на Југославиа Јосип Броз — Тито, Маршалот на Советскиот Сојуз Јосиф Висарионович — Сталин, председателот на кралското правителство на Велика Британиа г. Винстон Черчил, претседателот на Соединените држави на Америка г. Франклин Рузвелт, Президиумот на АВНОЈ на чело со претседателот д-р Иван Рибар, Националниот комитет на ослободуењето на Југославиа, Комунистичката партиа на Југославиа. (Бурни овации и ракоплескање после секое споменато име).

Делегатите — гости го поздравуват собранието.

Претседателот на Президиумот — Ченто, му дава збор на Едвард Кардељ.

Подпретседателот на Националниот Комитет Едвард Кардељ ги предава поздравите на Тито и целиот Национален Комитет. При изговоруењето на името на нашиот генијален Водител — салата се исполнуе со долготрајни овации и скандирање: Херој Тито. Зборуе за новите задачи који се поставуват пред македонскиот и другите народи на Југославиа изградуењето на Нова Југославиа и зацврсуењето на единството и братството помеѓу сите народи на нашата братска заедница.

После него го поздравуват заседанието следните лица:

Од името на Претседништвото на АСНОС: Михајло Ѓурович, повереник за градежи и подпретседател на АСНОС.

Од името на бугарското отечествено-фронтовско правителство: генерал-лејтенант Добри Трпешев.

Од името на Антифашиското собрание на Црна Гора и Бока: потпуковник Обрад Цицин.

Како учесник и организатор на народно-ослободителната борба на македонскиот народ, генерал Светозар Вукманович — Темпо.

Од името на народите на Советскиот Сојуз: мајор Инков.

Од името на англиското правителство: мајор Милер.

Од името на американското правителство: мајор Дикенсон.

Од името на Нишкиот срез: Ранко Пешич, селанец — член на АСНОС.

Од името на ЕНОФ на Македонците во Ниш: Тасе Трпкоски.

Од името на Националниот комитет на Отечествениот фронт на Бугариа Иван Харизанов.

Од името на македонците од Пиринска Македониа: Крстју Белев, писател.

После тоа се четат телеграми, који се испраќат од заседанието до Маршал Тито, Президиумот на АВНОЈ, АСНОС, До правителство на отечествено-фронтовска Бугариа, Маршал Сталин, г. Винстон Черчил, г. Франклин Рузвелт, македонската емиграциа во Америка. (Телеграмите се примат со бурни овации)

Председателот на Президиумот др. Ченто го предлага следнов работен президиум:

Председател — Димитар Влахов, секретари — Веселинка Малинска и Љупчо Арсов. Членови: пуковник Панче Неделковски, Павле Шатев, Хасан Шукри, Киро Глигоров и д-р Димитар Несторов.

Работниот президиум едногласно се приема.

Се четат подзравните телеграми добиени од разни страни до II заседание на АСНОМ.

На крај младинскиот хор отпое три народни песни.

Со тоа, тржествениот дел се заврши, за да почне денес работниот дел.

Гостите и претставители отидоја заедно во хотел Македониа, каде им се приреди вечера. После вечерата за гостите и претставителите беше прожектиран филмот „Сталинград“.

Говорите од заседанието ке ги дадиме во следниот број.

Работниот дел на заседанието ке се преноси преку кусобрановната радио станица Скопје на должина од 51,05 м.

Се обновуј[illegible]т опустошени[illegible]е кр[illegible]ееви во Задарскиот округ

Во задарскиот округ непријателот разруши многу куќи и запали многу станои. но народот за кусо време направи многу за обновуењето на својот крај. Во едно место поправено е електрична мрежа, а во друго место се отпочна со расчистуењето и подигнуењето на разрушените домои. Во срезот Бенковец направени се 28 згради и 2 болници. Во Задар и неговата околиа се поправујат за работа училиштата и една голема кино-сала. Поправени се и 8 згради за сместуење на разни надлештва и околу стотина станови за цивилно население.

Ослободена е Кореница во Хрватско

Непријателот се повлече накај Оточац

Во Црна Гора наполно уништена една германска колона

ИЗВЕСТИЕ НА ВРХОВНИОТ ШТАБ ЗА 26 декември

На секторот Бијељина Целец германците вршат огорчени нападенија за да ја овладејат таја комуникација. Одбијено е нападението на Германците од Добој некај Тузла. Во тија борби нафрлено е од строј 450 германски офицери и војници, а запленето 17 митролези и друга опрема.

Во Црна-Гора наполно е уништена една германска колона кај Матошево. Убиени се 115 германци, а заробено 14 топа, 16 митролеза, 7 миноофрлача, 30 моторни возила, преку 2,000.000 куршуми и многу друга спрема. Поради се посажните нападенија на тој сектор, положението на германците изгладнети и одсечени единици, стануе се потешко. Од ден на ден нашите единици вршат се поголеми нападенија, нанесуејки му се поголеми загуби во луѓе и материали на непријателот.

Во Херцеговина одбиено е германсьото нападеније од кај Мостар, по кој случај е убиено 50 германци и усташи На секторот Зеница германците се опитале да се пробијат во Травник. Нашите единици уште ги држат досегашните позиции, нанесуејки им на германците знатни загуби.

Во долната на Горња Уна нашите единици ликвидирале многу важни непријателски упоришта. Гонејки ги разбиените германци нашите единици влегова во Доњи Лапац и Добро Село, германско главно упориште на тој сектор каде се водат улични борби. Германците даваат огорчен отпор од поедините куќи и улици.

Во Хрватско уништен е еден теретен воз на пругата Загреб Сисак и запалена една локомотива и седум вагони. Голем дел од пругата е разрушен.

Во Словениа германците продолжуват да напаѓајат на нашата слободна територия во Штајерска. Особено јаки борби се водат на секторот Мозара и Горњи град: После дводневни борби нашите единици минале во против-нападенија и го разбиле непријателот. Убиеное е 60, а заробено 15 германци.

ИЗВЕСТИЕ НА ВРХОВНИОТ ШТАБ ЗА 27 декември

Во Срем нема никакви особени измененија

Во источна Боса продолжуват жестоките борби. На секторот Бијељина-Брчко одбиени са неколку германски противонападениа. Западно од Тузла наполно е разбиена една четничка група. Убиени се 350 а заробени 150 непријателски војници. Запленето е неколку минофрлачи, 18 митралези, 250 000 куршуми, 20 коли и друга спрема. Продолжуе уништуењето на преостаналите групи, кој бегат према Озрен.

Во Црна Гора нашите и албанските единици продолжуват со одлучните нападениа на изнемогналите германсси единици, нанесувајки им големи загуби во луѓе и техника. На секторот Маташево нашите и албанските единици овладееле низ важни тактички позиции и ги угрозиле по тој начин сите важни места.

На сомуникациите во долината на Лим и Босна поново почнале јаки борби, поради честите и снажни нападениа на нашите единици. Во тиа борби срушени са 5 мостој и уништено 2 клм. железопатна линиа. На секторот Бусовица пропаднале сите германски опити за влегуене во Травник. Гонејки ги германците и усташите, нашите единици дошле до самата Бусовица. Кај Дервента ликвидирано е едно јако германско упориште и земена железничката станциа Бишнија. Уништено е 2 км. железопатна линиа. Во тиа борби исфрлено е од строј 250 германци и усташи.

Во Хрватско, после обкражуењето и после долги и огорчени борби, нашите единици влегле во Кореница и го ослободиле тоа место. Јаките германски сили, кој го држале до сега градот, си пробиват пат на кај Оточац, со големи загуби. На железопатната линиа Загреб—Карловац ликвидирани са германските упоришта Дазина и Домагојци. Во тија борби убиени са 60 германци и усташи, а заробени 50. Запленет е 1 топ, 5 миноврлачи со 800 мини, 10 митролези и големо количество мунициа и спрема. На комуникацията Дрвар-Костајница нашите единици извршиа нападениа една германска моторизирана колона. Уништени се 12 камиони, заробени 4, а убиени 40 германци. Во Подравина се водат жестоки борби со големи германски снаги, кој го нападнале Ѓурѓевац. Во Словениа нема значителни измененија.

Поздрави до југословенската младина во Лондон

Лондон, 24 декември радио Синојка радио Лондон далечас на југословенската младина во Лондон. Спикерот прочете писмо од секретарот на г. Черчил, со кое г Черчил срдечно се заблагодари на југословенската младина за убавиот албум што му го пратиле По това се прочетови поздравните телеграми и писма што се праќат од Лондон до конгресите на младината во Македониа, Црна Гора и Бока

Во поздравното писмо што го праќат 700 воени пленици во Германиа а сега припадници на народно-ослободителната воиска на Југославија, кои во Лондон чекат да бидат пратени во Југославија, се вели меѓу другото:

„Драги другари, вие ни дадовте многу снага со својот држење, да останеме со чист образ, покрај сите тешкотии Ние бевме далеку од вас и ја оставме целата германска безодушност, но вашата борба ни даваше снага и ние знаевме дека вие есапите и со нас. Ние сега гориме од желание, да дојдеме кај вас и заедно да го гониме душманинот до неговото полно уништуење. Дури бевме во лагерот во Германиа, Недичеви и Михајловичеви агенти направива опит да не излажат, но ние се соединивме, по вашиот пример, и останавме цврсти. Едно што можеме да ве помолиме това е да есапите со нас. Да е жива младината на Југославија, да е жива Народно-ослободителната војска на Југославија, да е жив водачот маршал Тито.

Националниот Сојуз на студентите од Англија и Велс праќа телеграма во која се вели:

„Праќаме срдечни и искрени поздрави до младинските конгреси на Македониа, Црна Гора и Бока. Ние гаиме големо удивление за вашите геројски дела. Но и ние работиме за борбата против осовината: девојки се спремат за работа во санитарната служба и во просветата. Преку лето имаме полски логори и помагаме во збирањето на берикетот на земјоработниците кои се во војската. Ние доброволно одеме во фабрики и работилници Ние се надеваме и веруваме дека ќе го дале својот дел во борбата против непријателот. Се надеваме дека наскоро ке бидеме со вас уште поцврсто врзани Уште дури е војна ние мислиме на времето кое е пред нас и кое ке дојде по победата. Ние ке работиме на темелите на едно вистинско разбирање и право пријателство.

„Како еден знак за пажнја на нашите универзитети се збира парична сума за да се помогнат европејските универзитети. Чекаме вести од вашите конгреси да ни кажете за проблемите со кои се занимавате Чекаме да ни кажете со што да ви поможиме“.

Работниците от пекарата „Соко“ ја уголемиле производњата за два пати

Во пекарата „Соко“ се работи неуморно и ударнички. Секој работник брза што побргу да ја сврши својата работа за да може да му помогне на друг. Работниците достигнале 20% поголема производња одколку под бивша Југославија. Они сакаат што повеке да допринесат на нова Југославија, која ке води сметка кој колку допринел во оваја војна“ — кажуе еден работник. Работниците од оваја голема белградска пекара не ја покажујат својата свест само во работата туку и таму, кај што требе да се помогнат пострадалите краишта и ранените, каде они даваат се што можат. Они досега собрале међу себе си 104.000 динари и секој ден даваат по две следовања брашно за пострадалите.

Се обезбедуе со модер камен за нашите лозја

Земени са сите мерки да се преработуењето на бакар, кој се најдува во Борскиот рудник резервира најнапред за виноградарство, оти досегашните количества не биле достатачни да ги задоволјат нуждите за 1945 год Оскудицата во модер камен ке може најубаво да се премахне по тој начин што ке се пристапи веднаш кон собиање на стар бакар за преработка во модер камен. За това е нужно да се сите отпадци од стар бакар предават на фабриките: „Зорка“ или „Жупа“, или на главната земјоделска набавлјачка задруга.

157, 1, 29/395-400

СМРТ НА ФАШИЗМОТ — СЛОБОДА НА НАРОДОТ

НОВА МАКЕДОНИА

ОРГАН НА НАРОДНО — ОСЛОБОДИТЕЛНИОТ ФРОНТ НА МАКЕДОНИА

Цена 5 лева | Скопје, Недела 31 Декември 1944 год. Година I — Број 27 | Телефон: 43

Српскиот народ стои секога, заедно со вас, на браникот на основното начело на рамноправноста на народите, што ја гарантуе идинината на нашата држава, демократска и федеративна Југославиа.

од говорот на МИХАЈЛО ГЈУРКОВИЧ подпретседателот на АСНОС, на Второто заседание на АСНОМ

ТРЖЕСТВЕНИОТ ДЕЛ НА ВТОРОТО ВАНРЕДНО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ

ИДНИНАТА НА НАШИТЕ НАРОДИ БАРА ОД НАС ДА СМЕ ДО КРАЈНОС БУДНИ

— ИЗЈАВИ ЕДВАРД КАРДЕЛЈ ПОДПРЕДСЕДАТЕЛОТ НА НАЦИОНАЛНИОТ КОМИТЕТ НА ОСЛОБОДУЕНЈЕТО НА ЈУГОСЛАВИА

ОТКРИВАНЕ НА ТРЖЕСТВЕНИОТ ДЕЛ НА ЗАСЕДАНИЕТО

Миналиот четврток, на 28 декември, се откри во свечаната сала на палатата на АСНОМ, второто заседание на АСНОМ.

Во присуствието на делегатите — гости и на народните представители, председателот на АСНОМ Методи Ченто го откри заседанието со неколку збора и ги покани присутните да со едноминутно молчание одадат почит на падналите герои, кои ги дадоа своите животи во борбата против фашизмот.

После едноминутно гробно молчание, председателот Ченто ги поздрави од името на АСНОМ, при бурни овации на присутните делегатите — гости: Едвард Кардеај, потпредседател на Националниот комитет на ослободуенјето на Југославиа; маіор Инков, претставител на СССР; маіор Милер, претставител на англиіското правителство; маіор Дикенсон, претставител на американското правителство; Благоіе Нешковић и Михаіло Гјурковић, членови на АСНОС; генерал-лејтнант Добри Трлешев, представител на бугарското правителство; генерал Светозар Вукмановић — Темпо, член на Врховниот Штаб, Бранко Пешич, член на АСНОС от Ниш и Тасе Трпковски, претставител на НОФ на Македонците от Ниш.

Предложенниот, после тоа, почесен президиум од претседателот Ченто се прие со бурен аплауз во следниот состав:

Маршалот на Југославиа Јосип Броз — Тито, Маршалот на Советскиот Соіуз Јосиф Висарионович — Сталин, Председателот на С. А. Д г. Франклин Рузвелт, Претседателот на Кралското правителство на Великобританиа г. Винстон Черчил, АВНОЈ на чело со д-р. Иван Рибар, Националниот комитет на ослободуенјето на Југославиа и Комунистичката Партиа на Југославиа.

ГОВОРОТ НА ПРЕДСЕДАТЕЛОТ ЧЕНТО

Штом се стиша салата от ракоплесканиата и овациите другарот Методи Ченто во поздравниот говор рече мегју другото:

Драги гости, другари и другарки,

Во борбата за слободата на народите има два пата. Еден е парламентарен, а другиот е со оражие во рака.

Ние, Македонците, во течение на 50 години, от како почнавме да водиме борба за националното ослободуваніе, и двата пата ги опитавме. Но от тамо може да се заклучи, оти слобода без крв нема. Може да има во борбата крв и пак еден народ да остане без своіа слобода. Но, овоі пат, македонскиот народ іа извоіува со крв на своіте најарни синоі и со помокіта на сите братски народи на Југославиа како и со помокіта на нашите велики соіузници.

Благодарение на маршал Тито и на героичните борби на сите народи на Југославиа ние денеска се радуваме на нашата слобода. Другарот Тито за вечни времиніа го сврза македонскиот народ со другите народи на Југославиа. И маршал Тито ке биде тоі, коі ке сврже сите народи на Балканот, зарад што ке имаме по-светла идинина.

И благодарение на другарот Тито сметам, оти за секоі пат ке престанат братоубиіствените борби мегју балканските народи.

Ние, Македонците, коіи сме го изживееле најголемото робство на Балканите, денеска градиме една држава со сите други народи на Југославиа коі во течение на три и пол годишна борба дадова милиони жертви бореіки се против фашизамот, против врагот на целото човечество.

И борбите, коі ги водева іугословенските народи, ке останат наіславни во историата.

Затова іас викам: Да живее водачот на Југословенските народи другарот Тито (бурно ракоплескание и скандираніе Ти-то).

Да живее слободна Македониа во демократска и федеративна Југославиа.

ЕДВАРД КАРДЕЛЈ ЗБОРУЕ

Од кога го заврши своіот говор, коі беше топло поздравен от сите присутни, другарот Ченто му даде збор на претставителот на Националниот комитет на ослободуенјето на Југославиа — Едвард Кардеаі, коі го одржа следниот говор:

Другари и другарки народни претставители!

Срекіен сум што ми падна во должнос на вас, народните претставители на слободниот македонски народ, кој за прв пат после многу векови ги ставате темелите на новата македонска државнос, да ви ги предадам топлите поздрави на Маршал Тито и целиот Национален Комитет на ослободуенјето на Југославиа.

Тешките денови на ропството на македонскиот народ поминаа. Македонскиот народ, а со него заедно и сите народи на Југославиа се радујат на воскреснуенјето на новата слободна Македониа како равноправен член на единствената државна заедница на југославјанските народи. Окупаторот е истеран от македонската земја во Југославиа и вие отпочнуете сега со работата за обновата на земјата и на изградуенјето на македонската државнос. За сиот македонски народ се отвораат нови перспективи за срекјна идинина.

Таква е победата на народно ослободителното движение на народите на Југославиа. Това е резултатот от безграничните патила, страдания, маки, што ги поднесеа нашите народи низ неколку години на оваја војна. Това е успехот от геројската борба на нашите борци на фронтот, кои — презирајки ја смртта, а надахнати со топла љубов кон својот народ и пламена вера во негова поубава идна судбина — под водството на својот Командант другарот Тито, рамо до рамо со Црвената армиа и армиите на нашите големи сојузници без милос ги разбиваја окупаторските трупи и нивните помагачи. Това е најубавниот дар — безбројни жертви, што го дадоа македонскиот и сите народи во оваја војна, дар на безимени паднати јунаци на фронтот и во позадината, измачени и утепани борци по окупаторските затвори, зверски истепани жени, мали деца, и старци, по нашите попалени села и градови — това е нивниот дар на македонскиот народ и неговата поубава иднина. Македонскиот народ ке знае да го цени тој дар така, како што го цениле оние, што го дадоа за него својот живот. Големото дело, кето тие го започнаја ,македонскиот народ ке го изградуе натаму со иста упорнос, водушевление и со иста предајнос на делото на слободата на македонскиот и сите наши народи, како што им покажаја оние, што паднаја во борбата.

Ама, би било лекомислено и крајно штетно, ако би позволиле, победата над окупаторот да ве успие, да ве завладее вртоглавица от успехот. Историјата не учи, дека по секое народно востание настануіат најголеми тешкотии и опасности

(Продолжение на 2-ра стр.)

Едвард Кардеај зборуе

НОВИОТ ПРЕЗИДИУМ НА АСНОМ

Сношти на крајот на работниот дел на Второто ванредно заседание на АСНОМ беше избран нов Президиум на АСНОМ во следниот состав:

Претседател: Методи Андонов — Ченто;

Потпретседатели: Лазо Кулишевски и Неджад Аголи.

Секретари: д-р Борис Спиров и Епаминонда поп Андонов.

Ч Л Е Н О В И:

Киро Петрушев, Страхил Гигов, Киро Милјовски, Петар Пирузе, Никола Минчев, Мире Анастасов, Богоја Фотев, Аца Петровски, Стерио Боздов, инж. Георги Василев, Димитар Влахов, Панко Брашнаров, Павел Шатев, Александар Мартулков, Крсте Гермов — Шакир, Мара Нацева. Цветко Узуновски, Хасан Шукри, Јонај Јоргов Гелев, свештеник, Д-р Душан Попадић, Д-р Милош Јаковљевић, Д-р Димитар Несторов, Кемал Сејфула, Младен Челопечки, Димитар Миревски, Александар Петровски, Кирил Глигоров и Веселинка Малинска.

ѓаи во првото време после преземањето на власта. Требе не само со оружје да се победи непријателот, туку и политички да се дотепа, макар во каква форма да [illegible] крие, замаскира. Ние сме должни да бидеме свесни на фактот, дека навистина непријателот доживеја пораз на фронтот во војната и дека брго се ближи денот на неговото потполно затирање, ама тој остави и ке остави во нашата земја и целиот свет свои фашиски, профашиски, реакционерни агентури, кои ке се обидуjат во нови форми отново да се доберат до изгубените позиции, влијанието и власта. Особено ние, малите народи, требе да бидеме начисто, дека сегашниот свет е таков, да секој ден одново раѓа безброј нови опасности за нашата слобода и независимос. Таја будиос е дотолку по-потребна, дека, за жалење, секидневниот живот ни покажуе дека тржествените изјави за немешање во натрешните работи на други земји во главно оставале само запишани на книга, а во практиката работата е инаква. Исто така не требе да се заборави, дека има не малку лугје кои ја мерат нашата демократичнос на милиметри и са незадоволни со некои наши мерки само за това, дека тие мерки не им даваат на предајниците, фашиските агенти и народните непријатели слобода, да ја рушат вистинската народна демократиа, онаја, која нашите демократски народни маси ја оствариа во своите НОО, во својата народна војска и другите органи на народната влас во течението на тешката борба против окупаторот и домашните предајници.

Сите тие факти важат за целата наша Југославиа, за сите незиии народи, ама, јас мислам, дека најмногу важат за македонскиот народ. Сметам, дека македонскиот народ ја остваруе својата национална независимос, својата државнос под потешки условиа, отколку и еден друг народ на Југославиа. Македонскиот народ има и покрај германците многу непријатели, кои активно работаат за неговото повторно поробуење. Тие непријатели са големобугарските, големосрпските, грчките, големоалбанските шовинисти и империалисти, што идат за распарчуението на Македониа и незината разделба. Това се, најака, разни лугје и групи во иностранството кои ги помагаат тие непријатели на македонскиот народ, кои знаат дека слободна и равноправна Македониа на Балканот значи еден важен фактор за мир и единство на тој полуостров, каде играта на империалиските велесили во миналото имаше тока кобни последици за балканските народи и кои, баш заради това, не сакаат слободна Македониа. Требе да се фрли само еден површен поглед на картата па да се види сета важнос на геополитичкото положение на Македониа, а истовремено и сите опасности, што произлегу ат от това за македонскиот народ. Требе да бидете будни на стража во одбрана на придобивките, што ги извоjувавте заедно со останатите народи на Југославиа и да поставите јасна перспектива за иднината на македонскиот народ, перспектива, околу која ке се собере целиот македонски народ. Не само раководителите, сиот македонски народ требе да знае, должен е да биде свесен, каков пат лежи пред него, кој пат е најправилен, какна политика најубаво ке ја осигури неговата слобода и несмекјаван национален развиток.

Во прв ред требе македонскиот народ јасно да види, кои му се непријатели, а каде му се вистинските пријатели, помокјници и соузници. Тешкото минало уште лежи во споменот на македонскиот народ, му скорива стари омрази и често пати пречи, за да ја видат понекои правилно *денешната* действителнос. А вие знаете, дека доста многу се промени во нова Југославиа, дека стариот државен поредок на Југославиа за вечни времина е урнат и закопан. Онова што денеска се раѓа во нова Југославиа — това се ретки историски појави. Нашата земја — Југославиа не свршуе само една победоносна народноослободителна војна, туку помина и една демократска револуциа, која ги истава сите во[з]можности за [illegible] тење на народ от народ, а напротив создава условиа за меѓусобна помокј на народите во нивниот развиток и одбраната на националните слободи. От една стара Југославиа затвор на угнетените народи — настана нова Југославиа — заштитник на с л о б о д а т а и независноста на незините народи.

Ако сакаме за иднината правилно да ја определиме политиката, која требе да му осигури на македонскиот народ слобода и несмекјаван внатрешен развиток, требе да погледнеме во најблиското минало, на годините на народно-ослободителната војна на македонскиот и сите народи на Југославиа. Зашто македонскиот народ во таја војна извојува победи, кои ке останат во историата на македонскиот народ запишани како најкрупна придобивка во неговиот национален развиток, можеме да речеме како сопитие, кое вековната борба на македонскиот народ за егзистенциа, борбата на живот и смрт, борбата за да биде или не биде дефинитивно ја реши во позитивен смисел за македонскиот народ, т. е. на *да биде, на живот?* Јас мислам, другари и другарки, дека беше онаја политичка линиа, која 1941 година најарните синови на македонскиот народ, заради ширанiот големобугарски шовинизам и големосрпското предајство, ја поставиа како линиа на борбата за ослободуењето на македонскиот народ осене во битнос во следното:

1. — Против фашиските освојувачи, против хитлеровиот блок, знаејки, дека фашизамот и сите оние, што се потпираат со него, не можат ни да дадат слобода на малите народи ни да бидат нивни приатели, знаејки дека фашизамот е најпрекиот непријател и најголемата опаснос за малите народи, знаејки на крај, дека ударот против фашизамот значи удар против системот на националното гнетение во опште, значи пат за ослободуење на малите народи.

2. — Заедно со народите на Југославиа, знаејки, дека тие народи, оставени и предадени от своите стари раководства, ,станувајки против фашиските окупатори истовремено видиле сметка со старите реакционерни предавнички клики и со това создале возможнос за потполна равноправнос меѓу народите на Југославиа, знаејки, дека единството на тие народи го зајакнуе секого от нив поотделно, знаејки дека во това единство е гаранцията на победата и одбраната на идната независнос.

3. — Под знамето на вистинска народна демократиа, што високо го издигна народно-ослободителниот фронт, во кој се соорајa на позивот на КПЈ сите оние, што го сакаат својот народ, а ја мразат тиранната, бесправието, гнетението на народ от народ. Само патот на вистинска демократиа го истава сето онова, на што се крепеа големосрпските, бугарските и грчки гнетачи на македонскиот народ и

4.— Со вистинските демократски, слободољубиви, напредни сили во светот, знаејки, дека победата е тука, дека е тука иднината, зашто никој не може да го запре тркалото на историата, знаејки дека само тие сили можат да бидат гаранциа за самоопределение, слобода и равноправнос на малите народи.

Другари и другарки ,

Денеска, кога са тука резултатите на таја политика, не е тешко да се докаже дека таја политика е правилна. Ама, това не е доста. точно. Требе да се има јасно пред очите фактот, *дека секоја инаква политика би била катастрофална за македонскиот народ.* Македонскиот народ ке биде со право вечно благодарен на оние свои синови, кои — следејки го позивот на КПЈ и пламената реч на големиот трибун на нашите народи другарот Тито — тргнаја по тој пат на победата и ослободуењето на македонскиот народ.

Јас мислам, дека македонскиот народ и во иднината требе да се држи на тиа начела на својата политика, ако сака да остане слободен, ако сака да оствари поубава иднина от колку што беше неговото минало. Непријателите останаја исти, само што се притаиле, сокриле, замаскирале и бараат сега нови форми за борба против македонскиот народ. Ама, исти останаја и пријателите на македонскиот народ, само што тие станаја по јаки, по силни от своите победи над хитлеровските гнетачи. Зар може да има македонскиот народ поарен пријател от народите на Југославиа, кои му помагаја да се ослободи и кои, сврзнувајки ги старите противнародни раководства, оствариа условиа за изградуење на демократска народна влас, во која нема место за шовинизам, империализам, тенденции за гнетение на други народи? Зар не е јасно, дека баш онова, што е изградено во течението на народно-ослободителната војна, онова што донесе слобода на македонскиот народ требе да остане и главен потпорен столб на неговата идна слобода и развиток? Това исто важи и за сите останали југославјански народи. Четири години народно-ослободителната војна не научиа, дека единството на малите народи, со признавањето на нивната потполна равноправнос, а со потпорка на вистински демократски сили во светот претставуе непобедива сила, која може да ја одбрани нашата слобода и независнос во иднината.

Ете заради това и стана единствената државна заедница на нашите народи, демократска, федеративна Југославиа, неопходна потреба за секого от нив. Нема слобода за ни еден наш народ без нашето единство.

После сето ова, разбира се, природно е, дека сите непријатели на нашите народи и на придобивките от нашата народно-ослободителна борба денеска одат по една единствена цел: тие се трудат да го разрушат единството на нашите народи, да ја разбијат Југославиа. Во тој поглед се денеска единствени и големосрпските четници и големобугарските шовинисти, и хрватските усташи, и оние околу реакционерната Мачекова клика, и словеначките белогвардејци и синогвардејците итн. Секој от нив доваѓа со отделни пароли. На едните им е демократската федеративна Југославиа одвеке, на другите премалку, трекјите фрлаат отворено сепаратистички пароли, четврти се обидуjат одново да го насаскаат еден народ против други. А на тие агентури се врзуе надворешниот непријател.

Иднината на нашите народи бара от нас, да сме до крајнос будни спрема сите такви појави. Би била голема илузиа, да мислиме, дека кај кој било от нашите народи нема такви внатрешни агентури на надворешниот непријател. Непријателот не спие, тој не мисли да капитулира, тој работи. Вистина, тој ја нема подршката на народот, ама ја има подршката на надворешниот непријател, германскиот фашизам и неговите помагачи и агентури по целиот свет. Тој нема да биде опасен само тога, ако застанеме будно на стража на основните принципи на Народно-ослободителниот фронт, ако во самото начало ги спречиме сите појави за рушење на придобивките от народно-ослободителната борба. А особено требе да имаме пред очите еден факт: јака Југославиа — това е јака и срекјна Македониа, без страв за својата слобода и независнос. И обратно: слободна и равноправна Македониа — това е најцврстиот столб на Југославиа. Работа на секој отделен Македонец требе спрема това да биде не само што побргу да се изгради Македониа, туку во исто време и што повеке да се зајакне Југославиа, да се зајакне така, да никој нема да смее да крене прст против неја, а да не најде на единствен, страшен отпор на сите наши народи. Таква Југославиа значи мир на Балканот и внатрешна слобода, равноправнос и благосостојание на нашите народи.

Другари и другарки народни претставители!

Ви пожелуjам от името на Националниот Комитет на ослободуењето на Југославиа успешна работа на вашето II заседание, убеден дека вашите заклјученија многу ке допринесат за ускоруењето на обновата на вашата татковина, а на сите вас така мила Македониа, а истовремено и за зајакнуењето на нашата заедничка татковина — демократска федеративна Југославиа.

Да живее слободна, срекјна Македониа во слободна Југославиа на равноправните народи!

Слава на паднатите герои на нашите народи, кои ги дадоа своите животи за това големо дело!

Говорот на д-р. Едвард Кардел беше често прекинуат со аплаузи и овации.

„Ние сме должни да го оствариме соработуенето од кое ке изникнат весели домови и радосен живот"

ГОВОРОТ НА ПРЕТСТАВИТЕЛОТ НА АСНОС, М. ЃУРКОВИЧ

Претставителот на братскиот српски народ, Михаило Ѓуркович доjова зборот за да отпоздрави. Тој меѓу другото рече:

Доделена ми е голема чес на ова историско з а с е д е н и е на АСНОМ да го претставуjам претседателството на АСНОС, значи и српскиот народ. Во това име пренесуjам на АСНОМ нашите топли и искрени желаниа за неговата успешна работа за доброто и срекјата на македонскиот народ, во новото време на расцветот на неговата историа, чии почетоци ги обележивте на вашето прво собрание.

Другари и другарки,

Во овие денови на силниот, збиен и судбоносен историски живот нам ни тежи това и формално да истакнеме, на јасен и недвосмислен начин, и да ја обележиме нашата полна солидарнос со вас. Затова ние го поздравуеме АСНОМ како израз на слободарските стремежи на македонскиот народ и како остваруење на неговата слободарска борба, и искажуеме нашите поздрави от длабината на душата на вечно слободарскиот српски н а р о д. Подвлечувајки оваја солидарнос со вас, јас во останалото, само ги пренесуjам расположението и разбирањата на Великата АСНОС, која како от едно срце кликна на новата федеративна демократска Југославиа, заедница на слободните и равноправни народи, на Народно-ослободителната војска која ја создаде оваја Југославиа, и на незиниот водач, маршалот на Југославиа другарот Јосип Броз — Тито, кој ја надахна со својот борбен и творчески дух.

Говорејки понатамо за братството меѓу нашите два народа, другарот Джуровиќ продолжи:

Борбените традиции на српскиот народ совпаѓаа во течението на историата со слободарските стремежи на македонскиот народ, зашто немаја ништо заедничко со кликите на насилничките властодршци.

Српскиот народ стои секога, заедно со вас, на бранікот на основното начело на равноправноста на народите, што ја гарантуе иднината на нашата држава, демократска и федеративна Југославиа, искажувајки го ова пред вас, пред лицето на целиот македонски народ, ви преоставам да во средината на широката македонска јавнос ја преземете одбраната на ваквата позициа на српскиот народ ,от оние евентуални сејачи на мешаници кои би биле вакос на нашите страни, а во интересот на фашиската реакциа, сакале инаку да ја претстават и протолкуjат позицијата на српскиот народ.

Позволете ми, другари и другарки, да ви изнесам уште нешто разбирање за должноста пред оние сложени проблеми, што се покажуjат на хоризонтите на иднината.

Централниот проблем на Србиа е денеска проблемот на победоносното окончание на оваја страшна антифашиска војна, во која Србиа требе да продолжи да го дава својот достоен допринос со останатите југославјански народи, со нашите славни соjузници Советскиот Соjуз, Англиа и Америка. Организирањето на тој допринос ги потискуjе денеска во Србиа сите останати старания. Доколку формите на победата се појасно се одразуjат на хоризонтите, дотолку се повеке и се постојано се предава српскиот народ на заносот на борбата и пожертвованоста. А това е заради това, дека са бескрајни злини сторени на српскиот народ и дека е непресекнат изворот на омразата спрема фашиските исполнители на тие злини.

Покрај проблемот на војната соштествуе за нас Србите и проблемот на опустошението, бедата и сиромаштиата во кои нашата земја Србиа остана по одењето на грабачките банди на „Моторизираните Хуни". Српскиот народ ке најде и за това лек. Се надевам дека и вие Македонци ке ни го дадете своето братско соработуење, во тој смис-

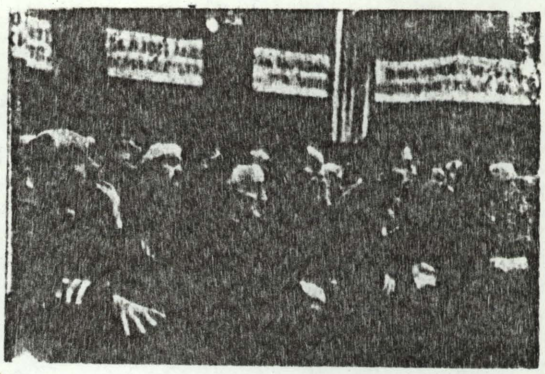

Подполк. О Цицов, М Ѓуркович, генерал Темпо и д-р Б. Нешкович

сол што заедно со нас уште от сега, бошто веке нема никакви пречки, ке ги земето во разгледуење проблемите за економско-стопанско и културно соработуење.

Низ това соработуење ке провее сега, ние во това длабоко веруеме, и ке се испита оној борбен и творчески дух на единство и братство на Југославјанските народи, во кои се оволплоти и оживотвори нашата нова држава, федеративна, демократска Југославиа. И додека во името на тој дух, во овие студени декемвриски денови, во снежните белини на нашите планини, продолжуе да се лее крв на нашите најарни синови, ние сме должни да проектираме мерки и да го оствариме соработуењето, от кое ке наникнат весели домови и радосен живот на оние срекјни поколениа, што ке се настанат на славното минало на борците от Народно-ослободителната борба. Сите ние, и Македонци и Словенци и Хрвати и Црногорци и Срби, дојвзави сме денеска во слобода и се поврзуеме се повеке со таја пламенита крв што се лее. Во това име јас како представител на АСНОС ви подавам братска рака за соработуење и уверен сум дека братски ке ја поземете. Во това име кликнуем:

Да живее федералната демократска Македониа!

Да живее федерална демократска Србиа!

Да живее федеративна демократска Југославиа!

Да живее маршалот на Југославиа другарот Јосип Броз-Тито!

Да живеіат нашите големи сојузници Советскиот Сојуз, Англиа и Америка!

Да живее братството и единството на равноправните народи на федеративна демократска Југославиа!

Сите присутни топло го поздравиа говорот на др. Михаіло Ѓурковић.

„Ние цврсто чекориме во преградките на југословенските народи"

— рече бугарскиот министер Д. Трпешев

Поднесуваіки срдечен поздрав от името на Правителството на Отечествениот фронт во Бугариа и от името на ЦК. на Работничката партиа (комунисти) Добри Трпешев во својот говор рече меѓу другото: Бугарскиот народ сега го чувствува и секоі пат го чувствувал македонскиот народ како најблизак брат, неразривно сврзан и во миналото и во сегашноста во заедничката борба за слободата на двата народа. — Но това добро желание и таја љубов на бугарскиот народ кон македонскиот народ беше искористувана от една посадена немска династиа и своја клика околу таја династиа. И така таја династиа се намеси во отношенията меѓу двата народа под фирмата за ослободувењето на Македониа, које фактически преставуеше завладуење

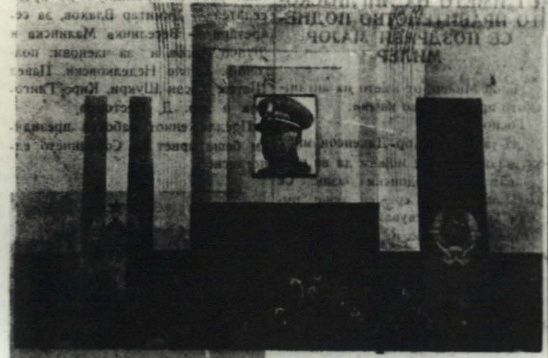

Глеџка от свечената сала на заседанието

на Македониа и разширување владичеството на цар Фердинанда и на кликата околу него.

Бугарските фашисти наново изкористувааа особеното положение на Балканот во првиот етап на световната војна и на ново го забија ножот на југословенските народи.

Но во заедничката борба на народите на Југославиа имено израсна братството на тије народи. (Благодареіки на това положение во кое Југославиа) сега се создадоа тија благоприіатни условиа да се создаде деіствително братство меѓу тија народи. Но това даром не доіде ами само после долги и крвави борби на најпрогресивната част на тија народи. Това е резултат преди се, на Југословенската Комунистичка партиа (викава „Да живее" и бурно ракоплескане).

Говореіки за участието на бугарскиот народ во борбата против фашизамот, министерот Трпешев продолжи:

Слушав ја от мојот скап приіател Темпо, како расправа за храбрата и подвизите на бугарските борци, коіи се бореа заедно, рамо до рамо, со вас, за одредот „Христо Ботев", коі до сега преставуеше бугарскиот народ (скандиране Темпо). Ние сочуствавме на вашата борба. Ние сакавме заедно со вас да се борнме за това што и вие и ние водиме заедничка борба за слободата против германскиот окупатор.

Тие от вас, кој са били во борбата со оражие во рака, знајат што значи таја љубов, това братство во борбите.

Ние не би можеле да успееме во нашите борби напоследок ако не ни помогневте вие. Ето таков е фактот. Ние даваме заповед да почнат да деіствуват нашите одреди по вашата граница; ние го молиме генерал Апостолски да отвочне борби, за да ги привлечат фашиските сили; ние то молевме другарот Тито да деіствува против бугарските фашиски окупатори за да им ги привлече главните сили и не олесни во борбата. И така, това не беше возможно без општи усилиа. Нашето ослободуење беше потпомогнато најповеке со победоносното влезуење на Црвената армиа под раководството на маршал Толбухин (скандирање Сталин).

Но завршиха ли нашите борби со германците? При нас во Бугариа, да. При вас исто така може да се каже. Но, има уште краишта каі Хрватска, Словениа, Босна и други, који не са ослободени.

Борбата продолжава германската воіна макіина уште се држи. Против неіа са упатени не малку сили. Дали може да си преставите какво би било положението во Југославиа, ако је немаше славната Комунистическа партиа и со уште по славен и по умен водач Тито. (бурно ракоплескане и минутно скандирање Тито).

И многу уште, другари и другарки, има да викаме Ти-то, То-то. И ние ке викаме Ти-то, Ти-то (бурно ракоплескане и минутно скандирање Тито).

Тито е син на балканските народи (громко минутно скандирање и ракоплескање).

Тито е рожба на јунашките јужнославјански народи здружени братски во борбата за нивната слобода.

Во Советскиот Сојуз се родива два човека от световен маштаб, два гиганта — Ленин и Сталин, во еден опит за преврат след миналата световна војна — на Балканот се роди еден Тито след сегашната световна војна (три минутно скандирање Тито, Сталин и бурно ракоплескање).

Другарки и другари, ние, бугарите сме криви пред вас. Ние бугарите дозволивме на фашистите да се здружат со германците и да не потиснат от природниот сојуз со нашите братја славјани. Ние не водевме борба еден ден и два. На вас са извесни борбите на бугарскиот народ и во првата империалистичка војна. На вас са извесни 9-то Іунските сабитиа, Септемврійското востание и другите борби на бугарското работничество. На вас са извесни борбите на бугарскиот народ во кој се роди нашиот великан Ѓорги Димитров. (аплауз).

Борбата со Германиа може нема да трае долго време, ама таја ке биде општа борба на сите народи кои се борат против фашизамот. Ете, во таіа борба ние, бугарите, ама веке отечественофротовски бугари, не старите, (ракоплесканиа) сакавме да влеземе. Старите неотечественофронтовски бугари кои беіа три години џандари на Хитлера на Балканот ни нанесоа срам и ние сега и секога кога се јавуеме пред вас секјаваме некое стеснение и покраі това што сме рамо до рамо против секакво надирање на фашизамот и за слободата и братството меѓу сите балкански народи. Ама и покраі това ја секіавам кривицата на бугарскиот народ што тој позволи на својот внатрешен неприіател да се соіузи со германскиот фашизам и да му служи како слуга на Балканот. Ете, това е нашето стеснение и ете за това ние сакаме да ги избришеме сите тие дејствиа на нашите фашисти за да започне едно истинско политичко единство и за да се оствари братството меѓу тие народи. Затова ние посакавме от Маршал Тито да ни позволи да се бориме рамо до рамо со вас против општиот неприіател.

Ете зашто ние сакавме да воіуваме не само до тогаі додека се затре хитлеризамот от балканскиот полуостров, туку до тогаі додека се затре во цела Европа. Нашата борба продолжуе и ке родолжуе. Ама таја продолжуе и во внатрешниот фронт за почистуење от оние фашиски останки кои се замаскирале, скриле, при сегашното положение.

Ние сме на Балканот мала држава и преди се сакаме братски отношениа со сите, а особено со Југославјанските народи на Балканот. Ете зошто, нашиот поглед, нашите очи са свртени кон слободна демократска федеративна Југославиа. Ние не само што сакаме, туку ние цврсто чекориме во прегрдките на југославіанските народи и дури ако срегнеме противодеіствие, ние довагјаме пакај нас во вечна дружба (ракоплесканиа и повици: „Да живее отечественофронтовска Бугариа").

Што се однесуе до материална помокі, таква требе да се дава и ке се дава. Освен това пак требе да ви се навија и ке ви плакіаме. Ние сакаме уште сега бугарската помокі колку што може поскоро да не задоцни. Нашата младина за кратко време собра околу 200 хиліади лева за младината от Југославиа. Ете како се манифестира нашето братство. Што се однесуе до нас, до бугарскиот народ, тој от срце сака да живее вашата слободна независна Македониа во федеративна демократска Југославиа.

И ете, Македониа от јаболка на раздорот, сега се јавува тесна врска за сите славјански народи. Ете го српскиот преставител кој ве прегрнуе, ете го бугарскиот преставител кој пак ве прегрнува! (Бурни ракоплесканиа).

Македониа можеше да се ослободи само со општите усилиа на сите народи на Балканот. Македониа можеше да ја добие својата слобода баш само во условиата на таја оп-

Генерал Д. Трпешев

шта борба на сите работници и селани и на работната интелигенциа на Балканот. Македонското прашање се решуеше и се реши по балкански, даваіки ји место на Македониа слободно и независно да живее. Прв пример даде великиот Маршал Тито за такво решуење на национталните прашаніа. Ете како се помага на Македониа, не преку освојување, туку даваіки слобода на македонскиот народ исто така како и на другите народи.

Така нето и отечественофронтовска Бугариа ја разбира слободата на Бугариа. Разликата меѓу старата Бугариа и отечественофронтовска Бугариа е уште и во това, што отечественофронтовска Бугариа смета, дека требе да се врати оној дел от Македониа, кој денеска се нагогја во границите на Бугариа, и да се приокшти кон Македониа во Југославиа.

Ние декларираме, сегашната влада, дека ние сме наполно согласни со принципот за самоопределение на народите.

Ние ја спроведуеме таіа политика и ке ја спроведуеме затова што е наша должнос да ја спроведуеме и дружно да врвиме со останалите Југословенски народи. Ете ги перспективите пред нас, ете какви задачи стоіат пред нас.

На крај ке кажам: служеіки на интересите на своите народи, ние ке можеме да го оправдаме нашето соштествуваніе и да го осигуриме соштествуваніето на идните поколениа.

За срекјата на славјанските народи и за нивното братство, іе извикуіам „ура"!

Да живее единството на балканските народи! (Бурни ракоплесоци).

Не можам да не извикам уште еднаш да живее нашиот велик балканец Тито.

ТЕМПО НА ГОВОРНИЦАТА

„НИЕ ТРЕБЕ ДА ЈЕ ДОБИЕМЕ И ПОЛИТИЧКАТА ПОБЕДА"

Целата сала ечеше од скандирањите викови: Темпо — Темпо — Темпо, кога на говорницата излезе генерал Светозар Вукмановић — Темпо, член на Врховниот Штаб. Тој го одржа следниот краток говор:

Другари и другарки,

„Ја ке ве поздравам како учасник заедно со вас во оваја борба. Имам да кажам само това дека ние знаевме и умевме да го тепаме непријателот. Нашите родни деца, нашата прва, друга, трекіа бригада знаеа да го тепаат непријателот (Ракоплесканиа). Знаеа да го тепаат кај Кичего, Богомила, Кајмакчалан, на старото место на борбите, Брегалница, Куманово. Това са геројски борби, кои ги издржавме во токот на овиіа три години. (Ракоплесканиа). Ние не се прашуевме многу на зелената маса за братство со останалите народи на Југославиа, ние това братство во крв го изградивме, ние со крв сме го пишуеле не на книга, туку по ридоите во Македониа, Србиа, Црна Гора и др. Нека не се лажат разни лугје, кои подоцна дојдоа во нашето движение оти ке можат това единство да го уништат. (Ракоплесканиа). Това единство на народите на Југославиа со крв пишано, со коски запечатено нема таја сила на светот, која ке го уништи. (Ракоплесканиа). Ама, да би го постигнале това, требе да іа азіакнуеме нашата војска, требе да создаваме нови дивизии, цврсто организирани, кои ке одат заедно со останалите единици на Народно-ослободителната војска понатака преку Хрватска и Словениа дури до Берлин (Бурни ракоплесканиа и скандирање: Берлин—Берлин—Берлин...) Во 1942 — 1943 година се носеја гласови во Македониа и правеја забуна оти нема условиа за борби во Македониа, дека не можеме сами да направиме ништо. Тие гласови имаја цел да ја запрат борбата на македонскиот народ за своето ослободуење. Но допра преку ридови и планини дури от Босна гласот на маршал Тито во Македониа (Бурни ракоплесканиа и скандирање: Тито — Тито — Тито...) На тој глас ние фативме іуначки пушка во раци и от нас десет борци, се создаде бригада дивизиа и корпус.

Ние знаевме да создадеме војска, да даваме удари на непријателот, да ја ослободиме Македониа, ке знаеме заедно со останалите народи на Југославиа да идеме и понатака за ослободување на цела Европа. Ама пред нас се поставујат други проблеми. Дотепан е македонскиот непријател. Фашискиот окупатор во Македониа го нема. Ама требе да ја добиеме политичката победа. Дали ке можеме да ја добиеме. Ке можеме. Нека служи како доказ, това дека кога ние можевме со голи раци да створиме војска, да ја ослободиме

Генерал Темпо зборуе

земјата, ке можеме да ја изградиме и уредиме (ракоплесканиа) а ке можеме уште повеке за това, што другарот Тито 1943 година беше далеку во босанските шуми а сега близу во нашиот Белград. Неговата помокј и помокјта на другите народи на Југославиа ке биде онаква, каква беше помокјта на српските единици на Народно-ослободителната војска на Југославиа.

Ние на ова собрание да се заветуеме, оти ке отидеме да создаваме нови дивизии, дека ке ги испратиме на фронтот, дека ке ја изградиме нашата татковина и заедно со останалите народи на Југославиа ке бидеме срекјни и силни". (Бурни ракоплесканиа и скандирање долготраіно Темпо — Темпо — Темпо...)

„Слободата на македоскиот народ е за црногорците исто што и неговата слобода“

— РЕЧЕ ЦРНОГОРСКИОТ ПРЕДСТАВИТЕЛ ПОДПОЛКОВНИК О. ЦИЦИН

Председателот на Президиумот др. Методи Андонов-Ченто ја дава думата на представителот на Антифашиското собрание на народното ослободуење на Црна Гора и Бока др. Обрад Цицин, кој кажа

Другари, представители на цели от слободен македонски народ„

За мене е особена чес да во името на Антифашиското собрание на народното ослободуење на народот Црна Гора и Бока ги поздравам правите и вистински представители на македонскиот народ во началато на нивната работа.

Народот на Црна Гора во целата своја историа имал много тешки и мачни денови, ама винаги чесно и јуначки стоел на својот камењ под паролата: „Се за образот“. Ние, и ако мали сме биле присилени да се противопоставјаме

Подполковник О. Цицин

на многу историски вихори. Еден от нив, нај-остер беше кој не зафана во 1941 година. Ама нашиот мал, јуначки црногорски народ не се двоумеше и не калкулираше, ами несебично и јуначки ја зема пушката на 13 Јули 1941 година (Бурни ракоплескания). Нашиот 13 Јули е нај-светлата страница на историата на нашиот народ, и не само това, он е нај-големиот прилог на историата на југословенските народи. Онова, што Црногорците можева да дадат најповеке, го дадова во началото на оваја борба, они чесно останава доследни и верни до денешниот ден. Ние во таја борба дадовме многу жертви и това нај-арните синови и кадри на нашиот народ. Ние ги оставивме опустошени нашите села и градови и онова малку што ги имавме, го дадовме на Народно-ослободителната борба или крвавиот непријател ни го уништи. Онова, што ни даде подстрек за почнувањето на нашата борба во 1941 година това и денес не раководи. Ние стапивме во борба во 1941 година тогај, кога хитлеровите силно вооражените бандити минава границите на Совјетскиот сојуз, кога Хитлер објави на целиот свет, оти денес или утре ке го изврши десантот на англијскиот остров. Два се елементите, кои ни дадова храброс. Првиот е бескрајната омраза против фашискиот угнетител на нашата земја и нашиот народ, против неговите соработници и помагачи и вториот, бескрајната љубов кон слободата и силното уверение, дека справедливата работа, работата на напредничавите снаги во светот, на чело со Совјетскиот сојуз сигурно ке победи (Бурни ракоплескания!) Тие два елемента не водева нас во целата борба и ние затова дадовме тие жертви, за да се чувстваме деneска срекјни, оти можеме слободно да живееме.

Другари, представители на македонскиот народ,

Народот на Црна Гора и Бока от своето започнување на војната и во целата борба, раководена от великиот водач на народите на Југославиа, маршалот Тито (Бурни аплаузи!) и славната Комунистичка партиа, непрекинато гледал и слушал што работат другите народи на Југославиа. Јас можам, на ова ваше состануење, засега да ве уверам, оти народот на Црна Гора и Бока, гледал и пазел што работи македонскиот народ. Кога тој ке стане и ја пружи раката на братството, да во едно заедничко оро во оваја крвава борба изградиме нова, срекјна и голема татковина на Јужните славјани. Народот на Црна Гора и Бока беше воодушевен, кога можеше да чуе и разбере, оти и македонскиот народ се уплетува во големото оро на Народно-ослободителното движение, зошто знаеше, дека темелите на нашата славна борба се проширува, дека тековините на таја борба ке бидат со полна награда наградени, тогај, кога сите народи навистина бидат во едно оро. Слободата на македонскиот народ е за Црногорците исто што и негова слобода. Ние во оваја голема борба сме уверени во едно, оти ништо друго не може да ја спаси нашата слобода освем единството и братството. За това ние викаме на сите жертви кои сме ги дале: „Да са честити и благословени“ зашто во оваја борба сме создале нешто, које го оствари единството на народите на Југославиа. (Ракоплескания) Во Македониа, во Скопје и по другите места, македонскиот народ го гледаше народот на Србиа во испракјаните представители-кандидати от бившата Југославиа. Това е голема грешка, оти тие кандидати не бева олицетворение на српскиот народ, а бева кандидати на фашистичкиот режим, кандидати на ненародните и противнародните издајници. От 1941 година, от започнуванјето на Народно-ослободителната борба, сиот тој јаз, кој постоеше мегју Срби, Македонци, Црногорци, Хрвати и Словенци, сето това изгоре во големиот и славен огин на Народно-ослободителното движение и се искова како диамант единството и братство на народите на Југославиа (Бурни ракоплескания) Народот на Црна Гора и Бока наполно е свесен за това и не ке жали жертви кои ке ги даде против секој, кој со арно или со лошо би се пробал да не спречи да си ги собереме плодовете на нашата заедничка и голема Народно-ослободителна борба (Ракоплескания!) Ние сме давале се што сме можеле, ние и во иднината ке дадеме се што можеме, зашто сме свесни, оти само во рамките на голема, слободна и вистинска демократска народна Југославиа ке бидеме сите срекјни и слободни. Свесни сме, оти слободна Црна Гора нема, без слободна Македониа, а слободна Македониа нема без слободна Србиа и Хрватска (Бурни ракоплескания!). За това во началото на вашата голема работа ви изпракјувам најтоплите и братски поздрави на народот на Црна Гора и Бока, кој сака да ја види слободна, напредна вистински демократска и вистински македонска-Македониа (Бурни ракоплескания).

Големата војна, која денес се води уште не е свршена. Ние ке ја продолжиме се до крајното уништуење на фашиската воена макина до истеруенјето на хитлеровите слуги от нашата земја. Но това не е свршена работа. Кај сите нас живее во спомените мисалта, која во пламената реч на обалата на Јадран ја изговори водачот на нашите народи маршал Тито (Ракоплескания) дека завршуенјето на нашата оражана борба е при крајот. Ние главно, ја извојувавме воената победа, но пред нас се испраѕјат многу крупни задачи околу обновуванјето на нашата татковина, која е опустошена от непријателот, толку крупни, да на секој наш војник му е толку тешка таја работа, колку му е тешка и војната.

тешка и војната. Под таја парола ние му кажавме на другарот Тито: „Да, разбираме и ке се прегнеме, таја работа да се сврши“. (Ракоплескания). Нека секој маш и жена и припадник на нашата земја от Триглав до Солун (Браво, ракоплескания!) знае, оти пред нив се поставуе голема народна работа во изградуванјето на нашата голема земја, оти има да ги очистиме сите недостатаци, кои ни останале, а ние това можеме, зашто за три и пол годишни борби ние покажавме пред целиот свет, оти ние бевме во состојание да ги издржиме надчовешките напори, ке имаме елан и енергија да ги преbродиме тешкотиите и изградиме срекјна татковина таква, каква ние сакаме.

Во това име и вие представителите на новата федерална Македониа, нова и срекјна, онаја Македониа, за која вашите дедови дале неколку стотици илјади жертви от Берлинскиот конгрес наваму, направите го онова, што сме си ставиле во задача, а това е убаво да збориме и славиме, јуначки да се тепаме на бојното поле и сите тија наши енергии по свршуванјето на оражаната борба сме должни да ги собереме и употребиме за изградуенјето на нашата земја во секое одношение. (Ракоплескания) Тогај ке бидеме срекни и блиски еден другому. И во секоја наша слободна земја во федеративна и демократска Југославиа ако се изградува со това, ако се работи со тој елан, нема да има ни еден от ситните шпекуланти и ништо, што ке може да направи бар малку пакос на нашата голема и мокјна земја.

Во почнуванјето на вашата работа, ја ви ги предавам поздравите на народите на Црна Гора и Бока, кои гледат во вас вистинското представителство на братска Македониа во состав на нашата нова демократска Југославиа.

Да живее и биде срекјна федерална и демократска Македониа (Бурни ракоплескания).

Да е срекјна работата на фторото заседание на АСНОМ (Бурни ракоплескания).

ПОЗДРАВОТ НА СОВЕТСКИОТ МАЈОР ИНКОВ

Советскиот представител мајор Инков, топло поздравен отпоздрави со следните зборој:

Драги представители на македонскиот и представители на другите народи на Демократска Југославиа.

Разрешете ми, от името на советските народи и Црвената армиа да го поздравам големиот празник на

Советскиот мајор Инков

сегашното второ народно заседание. Советските народи како и сите народи на прогресивниот свет ги следиле и ги следат борбите на југославјанските вклучително и македонскиот народ. Македонскиот народ се справи со задачите кои стоева пред него во врска со уништуенјето на најголемиот непријател на прогресивниот свет — германскиот фашизам. Допрва пред македонскиот народ се поставујат не малку важни задачи, за мирното изградуванје во вашата македонска федерална единица во федеративна и демократска Југославиа.

Разрешете ми от името на нашите народи да ви пожелам успех во државниот и културен живот.

Да живее македонскиот народ!

Да живее федеративна и демократска Југославиа!

Појавата на мајор Инков беше пропратена со долготрајни ракоплескания и овации.

АМЕРИКАНСКИОТ МАЈОР ДИКЕНСОН ГО ПОЗДРАВУЕ СОБРАНИЕТО

От името на американското правителство, Собранието го поздрави представителот на американската војна мисиа мајор Дикенсон, кој кажа:

„Господа,

„Жалам дека не можам да ви ги

Мајор Дикенсон

адресирам поздравите на ваш јазик и сум срекјен, дека ми се паднала честа да присаствујам на вториот вanреден конгрес на АСНОМ. Срекјен сум што гледам една нова држава, која се ослободила от фашизамот и отпочнала работата за своето изградување“. (Ракоплескания).

ОТ ИМЕТО НА АНГЛИЈСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО ПОДНЕСЕ ПОЗДРАВИ МАЈОР МИЛЕР

Мајор Милер, от името на англијското правителство изјави:

Господа,

„И ја како мајор Дикенсон многу жалим што не можам да ве поздравам на македонски јазик. Се осекјам многу срекјен дека можам да присаствувам на вториот вanреден конгрес на АСНОМ. Ја сум бил заедно со вас околу седум месеци по шумите и лично сум уверен дека жертвите кои вие сте ги дале во борбата са големи. (Ракоплескания). Многу сум срекјен што можам да ја видам Македониа слободна. Пожелавам ви најголема срекја и успех во новата работа“. (Ракоплескания).

ПОЗДРАВ ОД ГРАГЈАНИТЕ НА НИШ ПРЕКУ РАНКО ПЕШИЧ

Членот на АСНОС Ранко Пешич го поздрави заседанието от името на работниците и селаните на Ниш. Тој мегју другото рече:

Јас сум срекјен што сум сега тука во Македониа, во онаја земја каде миналите режими испракјаја се онова што е најгнило. Ако некој во бившата Југославиа не биде чесен како чиновник одма ке му се каже: „Начи чеш Битољ или Дебар!“ За това и македонскиот народ имал право да стане против тиа и такви Срби и нивната влада на чои им дојде крајот во оваја борба. Ние во оваја борба свршивме како со надворешните така и со внатрешните непријатели. Сега требе да се изгради нова федеративна и демократска Југославиа, во таја Југославиа да бидеме сите рамноправни и нашите народи да продолжат срекјно да живејат во таква срекјна и силна татковина. (Ракоплескания) Во това име и во името на нишкиот срез ја го поздравујам ова собрание и му пожелавам срекјна иднина исрекјна работа“. (Ракоплескания).

ТАСЕ ТРПКОВСКИ ГОВОРЕШЕ ОД ИМЕТО НА ЕНОФ НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО НИШ

От името на Единствениот НОФ на македонците во Ниш, говореше Тасе Трпковски, кој мегју другото рече:

Другари и другарки,

Решениата на 29 ноември 1943 год. во Јајце и на 2 август 1944 г. во историскиот манастир Св. Прохор Пчински со неискажана водушевление и радос ги примивме ние македонците во Ниш.

Тие историски датуми кои излегујат еден от другиот беја за нас најголемите остварения на нашите вековни идеали; тие беја аз нас преживуенје на едно епохално збиванје.

Од името на Националниот комитет на Отечественниот фронт на Бугариа го поздрави Собранието Иван Харизанов

След тоа от името на Националниот комитет на Отечественниот фронт во братска Бугариа поднесе поздрави Иван Харизанов, кој во својот говор ја подвлече реакционарната рол'а на големобугарските шовинисти во историата на борбите на македонскиот народ за национално ослободуење, па продолжи: „Отечественофронтовска Бугариа на работниците и селаните, занаатчиите и работната прогресивна интелигенциа окончателно ликвидира со бугарскиот шовини.

КРСТЈУ БЕЛЕВ

Ние сме слободна федерална држава во новата Југославиа на маршал Тито. На нас сега ни предстои задачата, да создаваме нова македонска култура и литература и ке ја создадеме. (Ракоплескания)

РАБОТНИОТ ПРЕЗИДИУМ

На крајот на тржествениот дел на второто заседание на АСНОМ, претседателот М. Ченто го предложи за раководене со понатамошната работа на заседанието следниот работен президиум: за председател — Димитар Влахов, за секретари — Веселинка Малинска и Лјупчо Арсов и за членови: полковник Панче Неделковски, Павел Шатев, Хасан Шукри, Киро Глигоров и д-р. Д. Несторов.

Предложениот работен президиум беше приет од Собранието едногласно.

Председателот Ченто

ЗАКРИВАЊЕ НА ТРЖЕСТВЕНИОТ ДЕЛ НА ЗАСЕДАНИЕТО

На крајот, от кога се прочитаа испратените и добиени телеграми и се избра работен президиум, младинскиот хор исполни две народни песни, а после тоа претседателот Ченто го закри тржествениот дел на заседанието. Началото на работниот дел на заседанието беше закажано за утредента, 29 декември, во 9 часот сабајле.

Подробни информации за работниот дел на второто заседание на АСНОМ ке ви предадиме во следниот број на „Нова Македониа“.

Испратените поздравни телеграми

ДО ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА НАЦИОНАЛНИОТ КОМИТЕТ, МАРШАЛОТ НА ЈУГОСЛАВИА ЈОСИП БРОЗ — ТИТО

Делегатите на Антифашиското собрание на народното ослободуење на Македониа, собрани на своето второ заседание, кое се одржуе во сосем ослободена Вардарска Македониа во главниот град на слободна Македониа во демократска и федеративна Југославиа — Скопје — испраќат до Тебе, нашиот велик водач, свои искрени и борбени поздрави.

Денеска, на овој голем ден, целиот македонски народ ги управуе своите мисли накај Тебе и е полн со вечна благодарнос што во најтешките моменти на неговата историа Ти го научи и го упати на прав пат, на пат по кој одејки, ете денеска создаде за прв пат во својата историа вистинска национална слобода и равноправие. Затоа денеска македонскиот народ гледа во Тебе олицетворение на своите вековни идеали, олицетворение на новата, демократска и федеративна Југославиа, како што во својата денешна слобода и равноправие гледа Тебе и бесмртното дело на Твојот гениален ум.

Македонскиот народ денеска Ти ветува дека патот кој што Ти му го покажа и кој и натака ке му го обележуваш ке го пази и ке го следи безрезервно и непоколебливо. Македонскиот народ затоа нема да жали сили за да ги обезбеди и за вечни времиња осигури големите придобивки на денешната борба, на прво место борбеното братство и единство на народите од Југославиа. Тоа братство и единство благодарение на кое народите на Југославиа, меѓу нив и македонскиот народ, станаа неосвоиво кале и срекјна заедница на народите, на која денеска се чудат сите слободолјубиви народи, македонскиот народ ке го пази како што ја пази зеницата во своите очи.

Македонскиот народ исто така знае дека и покрај тоа што териториата на Вердарска Македониа е сосем ослободена от фашиските окупатори, нашата лсобода уште не е загарантована и осигурена. Македонскиот народ знае дека тоа нема да стане се дури целата наша татковина — Југославиа не биде сосем ослободена, се дури хитлеровата звер не биде уништена во нејзината јазбина — Германиа. Затоа македонскиот народ борбата против фашизамот нема да ја намали ами ке ја засили уште повеке, свестен дека во оваја крајна фаза на војната против Хитлерова Германиа се одлучува дефинитивно судбината на целото слободолјубиво човечество, па и на нашите народи от Југославиа.

Да е жива нашата Народно-ослободителна војска на Југославиа, која под Твојата команда победоносно ке ја заврши народно-ослободителната борба во Берлин!

Да е жива нашата мила татковина, срекјна заедница на сите народи на Југославиа демократска и федеративна Југославиа!

Да си ни жив Ти, велик и мадри, наш водач!

От второто заседание на АСНОМ

ДО ПРЕЗИДИУМОТ НА АНТИФАШИСКОТО ВЕКЈЕ НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУЕНЈЕ НА ЈУГОСЛАВИА

Делегатите на Антифашиското Собрание на Народното Ослободуење на Македониа, собрани на своето второ изванредно заседание во Скопје, главниот град на Федерална Македониа, Ви испраќат искрени борбени поздрави до Вас, а преко Вас и до сите братски народи на Југославиа.

Изградувајки ја денес својата прва во историата народна државна влас, македонскиот народ е свесен, дека неговата слобода можеше да се постигне благодарение на заедничката борба на сите југословенски народи, благодарение на нивното зацврснато и закалено преку борбата братство и единство, кое е најјаката гаранциа за нивниот понатамошен срекјен живот и напредок. Ето зашто ние тоа единство и братство ке го пазиме како зеницата во окото. Македонскиот народ е свесен, да не ке ја спечелеше слободата, да не беа историјските одлуки на второто заседание на АВНОЈ, кои ги туриа темелите на новото федеративно уредуење на Југославиа. Ете зошто, ние ке ги чуваме тековините на народно-ослободителната борба на нашите народи, извојувани со крфта на најарните синови на сите југословенски народи.

АСНОМ

ДО АНТИФАШИСКАТА СКУПШТИНА НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУЕНЈЕ НА СРБИЈА

Од нашето второ заседание, ние, делегатите за Антифашиското собрание на народното ослободуење на Македониа, испраќјаме на вас а преку вас и на целиот братски српски народ топли искрени поздрави.

Нашето Антифашиско собрание на народното ослободуење на Македониа, кое денес го претставуе и изразуе волјата на целиот македонски народ, а кое ние го спечеливме благодарејки на дружната борба на нашиот народ со останалите народи на Југославиа против фашиските окупатори, за прв пат се собира во сосема ослободена от фашиските окупатори Македониа — во главниот град на слободна Македониа во демократска и федеративна Југославиа.

Во токот на овие три и пол години народно-ослободителна борба против фашизамот, под генијалното раководство на нашиот велик водач Тито, народите на Југославиа го исковаја најсилното оружје за спечалуење и сочувуење на својата слобода и независимост: низ борба проверено, во заеднички пролиена крв закалено вечно братство и единство. Благодарејки на тоа цврсто братство и единство, засновано на принципите на полна национална слобода и рамноправие на народите, борбата на македонскиот народ роди со најголем плод: со создавање на слободна, рамноправна македонска федерална единица, братски загрлена со останалите федерални единици во новата, вистински наша заедничка Југославиа. Така во токот на народно-ослободителната борба против фашиските завоеватели и нивни те домашни слуги македонскиот народ оствари една от најубавите придобивки на својата борба, го оствари братството и единството со српскиот народ, со кој толку години се опитуваја заедничките врагове да го скарат и разделат.

Денес македонскиот народ гледа во братскиот српски народ првоборец за создавање на нашата демократска и федеративна Југославиа. Македонскиот народ знае дека српскиот народ беше тој, кој на повикот на нашата славна Комунистичка партија на Југославиа и Тито, прв се дигна на безмилосна борба против германските завоеватели и нивните домашни слуги. Македонскиот народ знае дека српскиот народ беше тој, кој во борбата против издајникот Дража Михајлович — тој гнасен претставник на големосрпската хегемониа, која го поробуваше и самиот српски народ, — најповеке даде жертви и доследно остана во борбата за неговото полно и крајно уништуење. Ама не само по тој начин македонскиот народ ја осетил големата помокј што братскиот српски народ му ја укажуваше во неговата борба против фашизамот и неговите големосрпски тлачители. Во создавањето на првите македонски регуларни единици на Народно-ослободителната војска на Југославиа, во нивното заакнување, борејки се рамо до рамо со нашата војска и леејки крв низ Македониа, се бореја и загинаја во Македониа многу српски синови и керки. Така македонскиот народ на дело се увери дека сите клевети против братскиот, јуначкиот српски народ од страна на фашиските и други наши заеднички непријатели, се гнасни и смислени лаги. Во исто време и од друга страна, борејки се бескомпромисно против германските и бугарските фашиски окупатори и соединувајки се вечно и неразделно со сите останали народи на Југославиа, македонскиот народ знае дека само низ братството и единство на народите на Југославиа тој је оствари својата национална слобода и равноправие. Македонскиот народ знае дека и натаму само во цврсто братство и единство со останалите народи на Југославиа, само во демократска и федеративна Југославиа ке ги сочуват своите извојувани права.

Македонскиот народ ви изјавуе дека сите наши заеднички културни и историски придобивки от миналото ке ги пазиме и чуваме како цврсти врски кој уште от порано ги соединувале нашите два словјански, комшиски народи.

Да живее нашата заедничка татковина демократска и федеративна Југославиа!

Да живее нашиот заеднички водач, маршал на Југославиа Јосип Броз Тито!

Да живее братскиот српски народ и неговата Антифашиска скупштина на народното ослободуење на Србија!

Делегатите од второто заседание на АСНОМ

ДО ВРХОВНИОТ КОМАНДАНТ НА ЦРВЕНАТА АРМИА — МАРШАЛОТ НА СОВЕТСКИОТ СОЈУЗ — ЈОСИФ В. СТАЛИН

Делегатите на Антифашисткото собрание на народното ослободуење на Македониа, собрани на своето второ ванредно заседание во Скопје, главниот град на федерална Македониа, испраќат братски борбени поздрави до Вас, гениалниот полководец на Црвената армиа — ослободителка, а преку Вас и до доблесната Црвена армиа и до сите братски советски народи.

Зацврснувајки го денес братството и единството на македонскиот народ со сите народи на Југославиа, изградувајки ја новата државна влас во слободна Вардарска Македониа, ние сме пропиена со длабоко чувство на благодарнос и признателнос према геројската Црвена армиа која заедно со Народно-ослободителната војска на Југославиа ја лее крвта за доослободуењето на Југославиа от фашиските варвари. Таја заеднички пролејана крв е цврстиот темел на вечната дружба меѓу нашите и советските народи. От името на македонскиот народ, ние Ви ја даваме думата, да ке ги разгрниме сите свои сили за полното уништуење на германскиот фашизам во неговата јазбина.

АСНОМ

ДО ГОСПОДИН ФРАНКЛИН РУЗВЕЛТ — ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СОЕДИНЕНИТЕ АМЕРИКАНСКИ ДРЖАВИ

Делегатите на Антифашиското Собрание на Народното Ослободуење на Македониа, собрани на своето второ изванредно заседание во Скопје, главниот град на федеративна Македониа, ви испраќат Вам и на народите на Соединените Американски Држави срдечни поздрави за Вашиот и нивниот допринос во ослободуението на поробена Европа от фашиската чума.

Изражавајки го цврстото желание на својот народ за закрепнуењето и доизградуењето на демократска федеративна Југославиа, делегатите на АСНОМ Ви обеќјават, да македонскиот народ уште повеке ги мобилизира сите свои снаги, како би заедно со другите народи на Југославиа убрзал сојузничката победа над фашизамот.

АСНОМ

ДО ГОСПОДИН ВИНСТОН ЧЕРЧИЛ — ПРЕМИЕР-МИНИСТЕР НА ВЕЛИКА БРИТАНИА

Делегатите на Антифашиското Собрание на Народното Ослободуење на Македониа, собрани на своето второ *изванредно* заседание во Скопје, главниот град на федерална Македониа, ве поздравуват Вас и народите на Велика Британиа за доприносот кој Вие и народите на Велика Британиа го дават за разгромуењето на општиот неприател на сите слободолјубиви народи — германскиот фашизам.

Манифестирајки денес цврстата привзанос на македонците према делото на нова федеративна Југославиа, македонскиот народ уште еднаш ја покажуе својата волја и зрелос да живее како слободен и равноправен народ во демократска федеративна Југославиа.

Од името на македонскиот народ ние ја даваме думата, да тој ке сторе се, за да земе што подејно участие во заедничкиот поход на армиите на слободолјубивите народи кон Берлин — јазбината на фашискиот звер.

АСНОМ

ДО ПРАВИТЕЛСТВОТО НА ОТЕЧЕСТВЕНО-ФРОНТОВСКА БУГАРИА

Делегатите на Антифашиското собрание на народното ослободуење на Македониа испраќат од своето второ заседание до Вас и преку Вас до целиот бугарски народ своите братски, искрени поздрави.

Во тешката крвопролитна борба против германскиот фашизам, рамо до рамо со своите браќја Срби, Хрвати, Словенци и Црногорци, под водителството на нај великиот син на народите от Југославиа, лјубимиот маршал Тито, се извојува слободата не само на Македониа, но и на цела нова Титова Југославиа.

Во таја борба ние имавме и ефективната поткрепа на армиите на нова, демократска Отечествено-фронтовска Бугарија, која после историскиот 9 септември, ги урна своите фашиски тирани и го најде своето достојно место во редовете на демократските сили.

Се откри патот на најтесното сотрудничество меѓу словјанските народи на Балканот.

Во предстојаштите решителни борби за полното уништуење на фашискиот звер, нашите армии, участвувајки рамо до рамо ке го закрепнат со крвта уште повеке братството и единството.

Да живее братството на јужните словјани во борбата против фашизамот!

Да живее нова демократска отечествено-фронтовска Бугариа!

Да живее нова федеративна и демократска Титова Југославиа!

Да живее великиот создател на нова демократска федеративна Југославиа Маршал Јосип Броз — Тито!

ДО МАКЕДОНСКАТА ЕМИГРАЦИА ВО АМЕРИКА

На Вас, нашите далечни браќја, ние, делегатите на Антифашиското Собрание на Народното Ослободуење на Македониа, собрани на своето второ изванредно заседание во Скопје, главниот град на федерална Македониа, ви праќјаме срдечни борбени поздрави.

Денес, кога на дело се оствaруе сонот на многу поколения, кога се изградуе нашата прва народна влас, должност на секој македонец, каде и да се наогја, е да помогне на својата измачена татковина. Изградувајки го своето единство, сплотувајки се околу Народно-Ослободителниот Фронт на Македониа, вие ке можите да ги вложите сите свои сили за доброто на македонскиот народ. Татковината ве чека.

АСНОМ

ВО ДОЛИНАТА НА РЕКА СЛЕЗА,

нашиве единици избија на Сава

ВОЕНО КОМУНИКЕ НА ВРХОВНИОТ ШТАБ НА НОВ И ПОЈ за 30 декември, 1944 г.

Во Срем не е имало значителни промени.

Во Словениа се продолжуат борбите Нашице-Миховац, дека немците трпат огромни загуби.

Одбиени са уште неколку јаки нападениа од Джаковец и Брод и е разбиена една германска колона. Ожесточени борби продолжават. Чистејки ја Мајевица во долината на река Слеза нашите единици избиа на река Сава. На овој сектор убиени 436 војници меѓу кој 25 офицери и заробено 400 војници. Заробени са 45 пушкови митролеза, 4 бацачи, 285 коња, знамето на 40-иот германски полк и многу друга спрема. Во секторот Вардаша нашите единици го завзедоа Крем, јако германско упориште пред долината на Цетине. Одбивајки ги разбиените германски делови, нашите единици ги заобкружуат од јужната страна германските делои, кој се наогјат во Мокра гора и во Носорог. Убиени се 90 германци.

Во Санджак нашите и албанските единици вршат непрекидни нападениа на германските саобраќајни линии, дека германците претрпуат големи загуби во лугје и нарочно во техника.

Во Црна Гора се наставуат јаките борби за Матешево во долината на целата комуникација према Бело поле. Со снажни и непрекоснати нападениа на боковите германски единици, закочено е нивното влегуване во Санджак, дека продолжуат деноношните борби по најнеповолни условија. Со голема оскудица во храни и муниција Германците трпат огромни губитци во лугје и техника.

Во Херцеговина уништена е една помала германска колона, каде ви шина на комуникацијата Мостар—Невесиње дека са убити 40 германци. Во долината на Босна нашите единици разбиле една германска колона на комуникацијата Сараево—Бусовац. Уништени са 18 камиони, еден танк и убиени 90 германци. На пругата Женица — Жепче уништен е еден воз и пругата е расипана на многу места.

Во Хрватска борбите продолжуат на комуникацијата Загреб—Карловац. На тој сектор германците вршат упорни нападениа, да би ги одбиле нашите снаги од комуникацијата. Убиени са 120 герм. На секторот Сисак—Загреб одбиени са неколку германски изпади. Во Подравина немаше значителни промени.

Во Словениа разбита е една групација на комуникацијата Целе — Мариоор нашите единици завзедоа неколку упоришта и разрушиа пругата на неколку места. На останалите сектори месна делатност.

ВОЕНИТЕ ДЕЈСТВИА НА ЗАПАДНИОТ ФРОНТ

Лондон, 29 декември (Радио).

Сојузничките војски ги напагјаат двата фланга како и врвот на германскиот клин во Ардените. На јужниот фланг војските на III армиа под командуењето на ген. Патен напагјаат на еден фронт широк 60 км. Тие го вратиле Естернах и го рашириле коридорот за Бастонј наспрати силната германска сопротива. Во Бастонј се наогјале обиколени војници од 300-та американската парашутна дивизна. Во денешното сојузничко комунике се узнава дека сојузничките војски напредниале во двете крила на германскиот клин, и дека са завземени Гамлен и Мелш. Источно од Бастонј сојузничките војски ја пројдоа реката Рур и на едно место ја преминаја реката Сара.

400

СКОПСКИТЕ РАБОТНИЦИ ИЗБИРАЈКИ ОДБОР НА НОФ

ЈА МАНИФЕСТИРАЈА СВОЈАТА ПОЛИТИЧКА СВЕС

На конференциата зборуеше Лазо Кулишевски секретар на КПМ

Скопските работници за прв пат имаја возможност да се соберат, во петок 29 декември, во салата на офицерскиот дом, за да ја манифестираат својата политичка свес и пролетерското борбено единвес и пролетерското борбено единство избирајки одбор на НОФ.

Салата беше преполнета и многу работници стоева надвор от салонот. Стотици претставители на работничката класа беја дошле и со отворени гради да го издигнат високо својот глас, до вчера заглушуван. Во работни комбинезони, со фути и шамии и по налани стоева работничкя, металци, дрводелци, фабрички работници, монополни работници и др., слободни, без страв и предупреденос изкажувајки ги своите радости и болки.

Председателот на работното тело др. Иван Петровски іа отвори конференциата четеікн го дневният ред и го даде зборот на др. Боге Кузмановски.

Говореіки за уништуванието на фашизмот во Македониа после три и пол годишна крвава борба и остваруеніето на идеалите на нашите п...боборци . Илинденци, другарот Боге искажа голема радос, дека за прв пат на работниците им се дава возможнос да се соберат слободни, без агенти и шпиуни, за да се организират и ја манифестират својата преданос кон својата народна власт.

Збореіки попатака за положението и борбата на работничката класа во почналото тоі истакна дека ропскиот іарем на големосрпскио и големобугарскиот империализам наімногу се нафолаше на работничката класа. „Ненародните режими во стара Југославиа знаеіки дека работничката класа е наі борбениот дел от народот и наіголемиот заштитник на народот имаіа за цел систематски да го разбиват единството на работничката класа“—„Раководена от својата Комунистичка Партиа, работничката класа смело водеше борба во нај различни форми, демонстрации, стачки, протести и др.“

„Кога над Европа надвисна страшната чума на фашизмот, работничката класа предводена от КП прва го крена протесниот глас создавајки еден борбен народен фронт. Борбениот фронт на демократските сили на народите на Југославиа се изрази на 27 март 1941 г. После, кога Југославиа беше окупирана, на повик на КП работничката класа прва го крена своето борбено знаме, покажујки го патот на слободата. И во три и пол годишната борба работничката класа беше во првите редови внесувајки во народот, преку својот авангард КП, борбен дух, дисциплина, пожертвованос и патриотизам.—Работничката класа покажа на целиот народ како се сака татковината.“

Говореіки за постиженията на раб. класа тој кажа дека работничката класа даваіки стотици полководци, раководители во борбата го израснала и нашиот генерал водач Маршал Јосип Броз — Тито, металскиот работник, со кого се гордее не само работничката класа на Југославиа, туку тоі, гигант на денешната епоха, е гордос на целиот пролетерски свет.

Кога на бината се појави др. Лазар Колишевски секретар на НОФ и КПМ кој ја поздрави конференциата от името на НОФ и ЦК КПМ от грлата на стотиците работници се истргна мокіното „Да живее Комунистичката Партиа на Југославиа и Македониа“— Да живее другарот Маршал Тито“.

Другарот Лазар Колишевски во својата кратка ама изложана реч ги покани сите работници, пред организирањето на своите синдикати да бидат единствени околу Народно-ослободителниот фронт и сплотени околу нивната Комунистичка Партиа. Тој кажа дека работничката класа требе да биде прва во изградуеніето на Македониа и да даде полна подкрепа во издигнуването на демократска и федеративна Југославиа. Работниците денес, во Македониа и во цела Југославиа, за прв пат градат своја држава, своја народна-демократска влас, која ги признава за равноправни учасници во целокупниот државен, привреден и општвен живот.

Трешти салата от ракоплескания и овации, Се издигат борбени лозунги. Излегуе работник след работник на бината. Дигајки ја цврстата работничка тупаница и со „Смрт на фашизмот“ зборат: Борис, Димитриа, Методиа, Киро, Атанас, Јордан, Мустафа, Тошо и др. Зборат за својте маки, за деновите на ропството, за светлите часови от борбата. Како еден да збори. „Да работиме и да бараме“ „Да бидеме единствено околу НОФ и сплотени околу нашата Комунистичка Партиа“.— во единството и слогата е нашата победа и нашиот спас“.

После се мина на избирање на одборот на НОФ. Се четат иминіата. —„Прима се“ — „Тоі е арен“ — се слушаат гласови. Едногласно се прима листата: Борис Арсов, Илиа Јакимов, Ангеле Петков, Косто Златев, Венка Димкова, Митре Инадески, Страхил Трајковски, Милева Сабо, Боге Кузмановски, Траан Јовчев, Амди Демиров, Васка Препелева..., и др.

След тоа од името на АФЖ ја поздрави конференціата другарката Милева Сабо.

Телеграмата изпратена до маршал Тито беше пропратена со овации и скандирање: Тито — Тито — Тито.

Улични борби во Будимпешта

Генерал Миклош испратил делегациа за примирје во Москва

Лондон, 29 декември (Радио).

Додека војските на маршал Толбухин си пробиваат пат по улиците на Буда и западниот дел на унгарската престолница, војските на маршал Малиновски ја напаѓаат унгарската престолница от источниот брег на Дунав. Северно от Будимпешта заобиколените непријателски војски са разбиени во мали групи. Дописникот на весник „Известија“ соопштуе дека во предградиата на Будимпешта, после првиот советски пробив германците ги фрлиле сите свои резерви во борба. Тие фрлиле полициски единици, тајни полицајци и инжинерни единици. Сега во Будимпешта се води борба за секоја кукја и секој кат. Неколку мостови на реката Дунав са кренати во воздух. Сите патишта от престолницата са пресечени от руските војски, — кој сега настапујат брѓу на еден фронт кој се простира от унгарската престолница до Блатното езеро. Во Чехословачка војските на маршал Малиновски ја достигнаа реката Хром.

Софиа, 29 декември (Радио).

Борбите во Будимпешта са секој ден пожестоки. Советските војски се приближиле до кралскиот дворец. Парламентот во Будимпешта, едно од најкрасивите здания во Европа е фрлен во воздух. На чехословачка териториа северно и северозападно од градот Шахи, југозападно от Будимпешта Сехетехевар советските војски го продолжиа напредуванието и беше земена нова териториа.

УНГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО НА ГЕНЕРАЛ МИКЛОШ ПРАКЈА ДЕЛЕГАЦИА ВО МОСКВА

Лондон, 29 декември (Радио).

Дипломатскиот редактор на радио Лондон пишуе:

„Унгарското провизорно правителство на генерал Миклош прави опит за мир со Советската војска и со другите соединети нации. Една делегациа на това правителство сега се навоѓа на пат за Москва. Може да се случи — таја делегациа да се сретне со унгарските делегати кои отидоа во Москва во месец октомври. Како што е понзато, Хорти направи опит да ги поправи погрешките со това што влезе во врска со Советскиот Сојуз. Последици на тој негов опит беше това, што германците ги завртеа топовите накај него, го обориа от власта и поставиа една марионетска влада во Унгариа. Главен резултат на се това беше продолжуваніе на војната и уништуеніе на унгарската земја. Заради тово задоцнуванје, војната помина низ цела Унгариа и сега борбите се водат во престолницата.

Во денешното правителство на генерал Миклош има еден член од популарната партиа, 3 члена од малите земјопоседници и 2 комунисти. Спрема това, ова е многу позгодна група, от колку што беше таја што ја остави Хорти.

Времените условиа за примирието со Унгариа ги изработи сојузничката советодавна комисиа во Лондон. Условиата во дефинитивната форма ке ги изработи советскиот министер на надворешните работи, со консултациа со други водачи на надворешната политика на соединените нации.

КОНФЕРЕНЦИАТА на текстилните работници и работнички

На 22 о. м. во салата на фабриката „Армаган“ текстилните работници и работнички от фабриките: „Вардар“, „Армаган“, „Вангел Костов“ и „Тулбен“ одржава својата прва конференција. Големата сала беше исполнена. На конференціата присуствуваше и представителот на главниот извршен одбор на НОФ за Македониа другарот Кирил Петрушев, повереник на внатрешните работи.

Конференціата беше отворена от другарот Боце Петков, председател на маалскиот одбор на НОФ за Карадак-маало“, кој изнесе целта на денешната конференција. После това еззеде думата другарот Кирил Петрушев, кої ги поздрави работниците и работничките от името на Главниот одбор на НОФ за Македониа.

Другарот Бошко Тоневски зборуеше за организаціата и задачите на НОФ. После него зборуваше другарот Димко Цибрев, началник на управното оделение на Поверенството на внатрешните работи за организаціата на народната власт.НОО.и. Исто така зборуеше и другарот Амди Демир на турски јазик, кој укратко изнесе разликата меѓу НОФ и НОО.и.

После това се мина кон избор на одборот. Предложените другари от кандидациониот одбор бева едногласно избрани. Во одборот на НОФ влегуват: Председател Димко Божиновски, подпреседател - Македонка Манчева, секретар-Тошо Кіуркчиев, благајник-Јусуф Адем и членови. Бајрам Мустафа и Милош Т. Антовски.

АНГЛИСКИОТ ПЕЧАТ ЈА ОСУДУЕ БРИТАНСКАТА ПОЛИТИКА ВО ГРЦИА

Во своата уводна статиа, „Тајмс“ отворено си кажуе дека политиката во Грциа претрпела неуспех.

„Опитот да се воспостави законост и ред со помокі на Папандреуовото правителство, што е спомогнато от британските војски, а по законите и наредбите на Правителството, коіи со своіето деіствие не достигаат ништо повеке от самиот центар на Атина, претрпе пак полно неуспех“.

Британското обштествено мнение по пишуваието на „ТАЈМС“, се сложуе по однoшение на Грциа во две следни точки:

Прво, нужно е воспоставлението на еден іак демократически систем, што ке донесе мир, срекја и помируење меѓу грците.

Друго, не може да се разбере дека, во случаі неизменуене на положенистово Грциа, т. і. во случаі да положението во Грциа остане на мртва точка, британските ослободители армии полуѓат нареждане да со сила го удушат или го покорат делот на ослободениот сојузнички народ, што уште от пред неколку недели дава активен и геројски отпор против германците.

ВОЈНАТА ВО ИТАЛИА

Лондон, 29 декември (Радио).

Во денешното сојузничко комунике се іавуе дека во долината на реката Сертино са задржани силни германски напади На фронтот на V и VI армиа активноста е сведена само во патролни деіствиа.

ВОЗДУШНА ВОЈНА

Лондон, 29 декември (Радио).

Се соопштуе дека сојузничките воздушни сили тешко повредиле, во првите денови на германската контраофанзива, повеке од 1000 тенкови. Во това време сојузничките воздушни сили извршија 3.000 полети и фрлија 35.000 тона бомби

ХРОНИКА

ДО СИТЕ ГРАДСКИ И ОКОЛИЈСКИ Н. О. ОДБОРИ

Спрема решението на Президиумот на АСНОМ бугарските банкноти от 250 лева сериа Ч и сериа Ш емисиа 1943 година от денеска немат законска платежна сила и никој не е задолжен да ги прима. Банкнотите одма да се соберат от населението и сите учреждениа преку Градските и Околиіски народно-ослободителни одбори. Собирањето да почне одма и да трае до 6 Іануари идната година вклучително. Собиранјето на банкнотите ке се врши само во местата каде има Околиіски или Градски народно-ослободителни одбори ама така, да ако во едно место има и Градски и Околиіски народно-ослободителни одбори Градскиот ке собира от градското а Околиіскиот от населението от околиата. За депонираните банкноти ке се издава на секое едно лице признаница коіа ке се пише во два екземплара, така да еден примерак се дава на депонентот а еден остануе во одборот. Признаницата се потпишуе от касиерот коі ги приема парите. Признаниците се нумерираат и се заводат во еден список от кого требе да се види следното: нумер по ред, име и презиме, место и депонирана сума. Списоците ке се прават во два екземплара от коі еден се изпракіа во Поверенството на финансиите. Списокот требе да биде потписан от лицето што го води, касиерот и одговорното лице за водеціе на надзор на службата, одредено от одборот. Едно лице може само еден пат да депонира пари.

Повереник за финансии
Б. Фотев

◆

Комисиата, при Градскиот народно-ослободителен одбор во Скопіе, за обложуеніе на данок на лицата, коіи реализирале печалби над 100.000 лева за последните три годни, веке обложила еден дел от индустриалците, бакалите, колониалците, кинкалеристите, книжарите и стакларите. Денес на входот во општината е обіавен списокот на обложените лица от горните бранши, кои во срок от 5 дена, от обіавуенето на ова обіавление во весникот, ке требе да іа внесат првата половина.

За натака комисиата преку весникот ке објавуе кои бранши са обложени а за лицата по-отделно, се соопштуе іавна обіава на входот во Градскиот Н. О. Одбор.

От Градскиот Н. О. О.
Скопіе

◆

Излезе другиот броі на весник „БИРЛИК“ на 30-XII-1944 г.

На сите читачи на весникот „Нова Македониа“ им ја честитаме Нова 1945 година.

Редакциата

◆

Во недела, вечерта на 31 о. м. во 8.30 часот во Народниот театер ке се приреди НОВОГОДИШНА ВЕЧЕР со забавна програма. Билети се продаваат на касата при Народниот театер.

◆

Градскиот Н. О. Ф. организира дочек на Нова година, во седум реона и то во салите:

Трговска академиа
Чколото „Даме Груев“
Чколото „Бракја Миладинови“.
бив. Германско училиште
Офицерски дом
Соколски дом
Чколото бивше „Иван Вазов“.

Градскиот НОФ

◆

ЗАПОВЕД

Стопанскиот отдел при Гр. Н. О. одбор забрануе клаціето на овогодишни іаганци от 8 килограма полесни жива мера. Сите тие лица коі не ке се придржават на оваіа заповед ке бидат наістрого казнани.

157, 1, 29/401-408

СМРТ НА ФАШИЗМОТ — СЛОБОДА НА НАРОДОТ

НОВА МАКЕДОНИА

ОРГАН НА НАРОДНО — ОСЛОБОДИТЕЛНИОТ ФРОНТ НА МАКЕДОНИА

Цена 5 лева | Скопје, Среда 3 Јануари 1945 год. Година II — Број 28 | Телефон: 43

Македонскиот народ со право очекуе од својата младина да она биде прва во служба на народните интереси, прва во зацврснуењето на братството и единството на југословенските народи, прва во светиот бој против фашиските варвари, прва во изградуењето на нашата млада држава.

Вториот Конгрес на антифашиската младина на Македониа

На 5 јануар во Скопје свечано ке се отвори Вториот Конгрес на Антифашистката младина на Македониа, на онаа младина која даде најмногу во борбата за ослободуењето на својот народ и која и во иднината несебично ке се отдаде во служба на народот.

Нешто повеке от една година измина от нејниот прв конгрес. Тој одржа на 22 декември 1943 година во село Фуштани, во времето кога фашисткиот окупатор оште беснееше по нашата татковина. На него зедоа участие 288 делегата от сите краишта на Македониа и от војската. Тој беше првата борбена манифестациа на македонската младина и на нејното цврсто решение да го зајакне што повеке своето единство и единството со сета југословенска младина. Првиот Конгрес организационо го зацврсна тоа единство со створуењето на Народно-Ослободителниот Младински Сојуз на Македониа.

От тогај многу работи се измениа. Изминатата година — година на историски собитиа, донесе решителен прелом не само за нашиот и југословенските народи, ами и за сите слободољубиви народи во светот. Се наближи разгромот на фашистките завоеватели. Армиите на слободољубивите народи се готват за последниот решителен удар противу крвавиот фашизам во неговата сопствена јазбина.

Денеска цела Вардарска Македониа е ослободена. Предстои да бидат ослободени, со заедничката задружна борба на нашата геројска Народно-ослободителна војска и славната Црвена армиа, и последните катишта от нашата општа татковина — Југославиа. Пред нашите народи се поставуе задачата, да ги обезбедат тековините на својата џиновска борба, да ја изградат новата народна власт, да ја обноват разрушената и попалена земја.

Изминатата година Народно-ослободителниот Младински Сојуз на Македониа — НОМСМ — разрасна во широка масова младинска организациа, која во своите редови ги собра сите чесни млади македонци, турци, арнаути, власи и евреи. НОМСМ стана важен фактор во политичкиот живот на нашиот народ.

Ете зошто, македонската антифашистка младина преко НОМСМ ке може, излегвајки на својот Втори Конгрес, да деде достоен биланс на својата досегашна работа и со потсилена енергиа да се потфане на задачите кои новото положение ги потсави пред неа и пред целата југословенска младина, како и пред сите народи на Југославиа.

На Вториот Конгрес ке земат участие делегати от младината на сите југословенски народи. Он ке биде сјајна манифестациа на неразрушимото братство и единство на југословенската младина, а преко неа и на сите југословенски народи, зацврснато и закалено во огинот на тешката народно-ослободителна борба. На Вториот Конгрес, македонските младинци ке се заветуат, да тоа братство и единство ке го пазат како зеницата во окото и решително ке се противопостават на сите, мали и големи, отворени и замаскирани, пројави от шовинистички и сепаратистички карактер кои одат на разлабавуењето и единството на нашите народи. На македонската младина, пропиена со здрав југословенски патриотизам, и се туѓи секакви шовинистички и сепаратистички сватаниа и она не ке ги пожали сите свои сили, за да се дотолчат народните непријатели кои се кријат зад таквите свакјанја.

Участието на делегациата на бугарската младина во работата на Вториот конгрес оште повеке ке го зацврсне братството меѓу македонскиот и бугарскиот народ, ке допринесе многу и за засилуењето на братството меѓу сите јужнословенски народи, кои, разрачунавајки се своите реакционерни шовинистички клики, сега се цврсто решени да живеат во слога и задружен живот.

На Вториот Конгрес ке учествуат делегати от албанската, грчката и румунската младина. Тој ке биде манифестациа на солидарноста на балканската младина, која, во овија решителни моменти по судбината на своите народи, ке стори се, за да бидат оневозможени опитите за разедуењето на балканските народи и фрлањето им во меѓусобни кавги. По прв пат во историата, слободните представители на слободната младина на балканските народи се собират баш во Македониа, во нејниот главен град, да, изражавајки ги чувствата на своите народи, ги турат темелите на вечната дружба меѓу балканските народи.

На Вториот Конгрес ке иступат заедно младите македонци, турци, арнаути, власи и евреи, обединети за веки, спремни да ги дадат дори и животите за својата заедничка татковина Македониа. Никогаш до сега во историата, младината на сите народности што живеат во Македониа не е била така сврзана, единствена и единодушна.

Со това што на Вториот Конгрес ке учествуват делегати от сите три дела на Македониа — Вардарска, Пиринска и Егејска Македониа — македонските младинци ке го искажат своето желание да живеат општ живот, неразделени, ке го симболизират вековниот идеал на македонскиот народ да живее обединет во равноправната заедница на слободните југословенски народи.

Вториот Конгрес ке претера во знакот на засилуењето на участието на нашата младина во редовите на народно-ослободителната војска на Југославиа, која, заедно со Црвената армиа, со армиите на англо-американските сојузници, ке земе дејно участие во општиот поход на Берлин за истребуењето на фашиската чума. Македонските младинци, који и до сега беа најмногубројни во редовите на Народно-ослободителната војска на Македониа, и от сега ке бидат први, ке бидат герои и ударници, обфанати от светиот осветнички пламен за одмазда над крвавите фашистки завоеватели, кои нанесоа толку страданиа и пустош над нашите народи, кои извршиа безброј зверства и убиства.

Упоредо со тоа, на Вториот Конгрес македонската младина ке ја манифестира всојата спремност да даде сестрана подкрепа на новата народна власт да учествуе најдејно во изградуењето на нашата државност. Преко своите одбори на НОМС македонската младина ке ја потфане широката инициатива на народните маси за овновуењето на земјата, за издигањето на разрушените и спалени домови, за поправањето на уништените комуникации, за давање помокј на нашата војска, за нормализирањето и оживуењето на стопанскиот живот на нашата земја. При тоа она ке ги има пред очите светлите примери на трудов героизам, пројавени от младината на Босна и Лика, ке се надпреваруе така како што тоа го прави тиквешката младина, која во своите трудови подвизи ги достигнуе примерите на своите врсници от останалите краишта на Југославиа. Герои на бојното поле, македонските младинци ке бидат и герои на трудот.

Поради сето тоа, Вториот Конгрес е историско собитие не само за македонската младина, но и за целиот македонски народ. Македонскиот народ со право очекуе от својата младина да она биде прва во служба на народните интереси, прва во зацврснуењето на братството и единството на југословенските народи, прва во светиот бој против фашиските варвари, прва во изградуењето на нашата млада држава. И македонската младина со чест и достоинство ке одговори на надеждите који се полагат во неа.

Да живее Вториот Конгрес на Антифашистката младина на Македониа!

РАБОТНИОТ ДЕЛ НА ВТОРОТО ВАНРЕДНО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ

БЕЗ СЛОБОДНА И ЈАКА ЈУГОСЛАВИА НЕ МОЖЕ ДА ПОСТОИ СЛОБОДНА И ЈАКА МАКЕДОНИА

се вели во реферaтот на досегашниот Президиум

Како тржествениот дел, така и работниот дел на второто ванредно заседание на Антифашиското Собрание на Народното ослободување на Македониа беше пропратено со големо интересование. За последните два дена, кога се прочати рефератот за работата от првото собрание до сега и разви дискусиа по истиот, народните представители покажава истинска зрелост и дадова зрела и вистинска критика за се шо е напраено.

Работниот дел започна со чатенето на рефератот за работата на миналиот Президиум на Асном. Рефератот го прочати др. Љупчо Арсов, секретарот на Президиумот.

РЕФЕРАТОТ НА ДОСЕГАШНИОТ ПРЕЗИДИУМ

Во течение на три и пол години тешка и нерaвна Народно-ослободителна борба против окупаторот и неговите слуги, македонскиот народ постигна големи и решителни постижениа. Постижениа, кои за сега ке влезат во историата на нашиот народ и кои ке преставуват една от најсветлите страници во неговата историа. Борбата, започната от најдобрите луѓе на македонскиот народ се разрасна во едно мокјно движение, кое не само успе да го соедини целиот македонски народ како еден човек, и го поведе во тешка, ама славна борба, и доведе до остваруењето на оние идеали, за кои македонскиот народ војуваше со векови и пролеја потоци крв. Таја борба доведе до создавањето на македонската држава, првата држава на македонскиот народ после Самуила. Това собитие грандиозно по само себе си, изгледа погледнато историјски, уште по-големо. Неговото историјско значение изгледа поголемо, на прво место заради това што македонскиот народ имаше да се расправа со еден непријател, каков по својата сила и жестокост не позна ваше историата до денеска. И најобикновениот факт за протест или револт бидуеше пригушен со нечуена свирепост и неописливи зверства. Ама от друга страна македонската држава не е плод само на тригодишната борба на македонскиот народ туку е плод на заедничката борба на сите братски народи от Југославиа, што е от грамадно значение за судбината за сите тие народи. Таја борба уште повеке го зајакна и зацврсти брат-

НОВОИЗБРАНИТЕ ПОВЕРЕНИЦИ

На 1 јануари о. г. новоизбраниот Президиум на АСНОМ одржа свое прво заседание. На заседанието бева избрани повереници во следниот состав:

Киро Петрушев—за натрешни работи;

Киро Глигоров — за финансии;

Страхил Гигов — за индустриа и занатство;

Киро Миљовски — за трговиа и снабдуење;

Димитар Миревски—за просветата;

Петре Пирузе — за судство;

Никола Минчев — за изградњиа на власта;

Мире Анастасов — за шуми и руди;

Богоја Фотев — за полепривреда;

Ацо Петровски — за социална политика;

Стерјо Боздов — за народно здравје;

Инж. Георги Василев — за соопштениа и градежи.

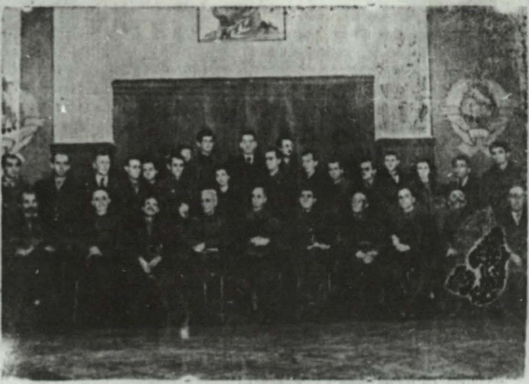

НОВИОТ ПРЕЗИДИУМ НА АСНОМ

От лево на десно седат: Хасан Шукри, Крсто Гернов-Шакир, Д-р Борис Спиров, секретар, Павел Шатев, Лазо Колишевски, први п-претседател, Методи Андонов-Ченто, председател, Димитар Влахов, Павко Брашнаров, Алексо Мартулков, и Јонан Гелев, Стојат: Киро Глигоров, повереник за финансии, Александар Петровски, Веселинка Малинска, Младен Челопечки, Д-р Милош Јаковлевич, Петре Пирузе, повереник за судство, Димитар Миревски, повереникза просвета, Никола Минчев, повереник за изградња на власта, Ацо Петровски, повереник за социална политика, Д-р Димитар Несторов, Мара Нацева, д-р Душан Попадич, Епоминанда Поп-Андонов, секретар, Страхил Гигов повереник за индустриа и занаство, Миле Анастасов, повереник за шума и руда, Киро Петрушев, повереник за натрешните работи, Д-р Стерио Боздов, повереник за народно здравје, Д-р вет. Киро Миљовски повереник за трговија и снабдуење, и Цветко Угриновски.

402

ството и единството на југославјанските народи и нивната решеност заеднички да живеіат во демократска и федеративна Југославиа, каде ке іа градат своіата срекніа иднина и каде ке бидат гарантирани от алчните посегателства на своіте неприіатели. И баш заради това колку повеке окупаторот се обидуеше да го угуши нашето движение, толку повеке и поцврство народот се врзуеше за него. Нашата слободна територия раснеше от ден на ден и бидуеше се по-голема и по-голема. Нашите партизански одреди во началото малечки, стануjат се поголеми и по-многубројни и на краіот се претворија во права и силна Народно ослободителна војска, коіа водеше епични борби со омразниот окупатор и му нанесуеше непоправиви удари. Ама покраі славните победи на боіното поле, македонскиот народ во тие борби си извоіува и една победа коіа по своето значение донагіа на прво место. Тоі си извоіува истинска *народна демократска власт*, власт коіа не се потпира на полицеіски безчинства и жандарски баіонети, туку е легната на широките и здрави плеќи на народните маси. Органите на таіа нова народна власт израснаіа непосредно во течение на самата борба, коіа се водеше против окупаторот и неговите слуги и агенти.

„Тие органи, создадени во течение на борбата от самиот народ, беіа признати и озаконети и от историіското II заседание на АВНОЈ, во ноември 1943 година. Тие историјски решениа на II-то заседание на АВНОЈ легнаіа и во основите и на организирањето на Народно-ослободителната власт во Македониа, коіа стана федерална единица во братската заедница на сите југословенски народи, соединети во нова федеративна и демократска Југославиа. Основните органи на народната власт при оделните народи на Југославиа на следователно и во Македониа, ги представуіат народноослободителните одбори и Антифашиското собрание на Народното ослободуење. За това и во федерал на Македониа, како дел от федеративна Југославиа, требеше да се изградуіат Народно-ослободителни одбори како — *органи на државната власт*. НОО—и се развиват, изградуіат и зацврстуіат како народна власт, затова дека тие се народни организации, кои со своіата војска во досегашната борба ќе уништуіат старата реакционерна потисничка и ненародна власт. Старата ненародна власт почиваше на жандари, полицаіци, финанси, околиіски началници, кметови и целиот угнетителен бирократски апарат. На тоі апарат народот немаше никакво влиание, оти тоі апарат беш оружіе во рацитe на дворската клика и неізините помагачи. Рушеіки іа старата власт и државниот бирократски апарат, *кои во целост беше минал на страната на окупаторот*, народот почна сам да се управуе под водството на НОО—и. Така на голем дел от ослободената територија на нашата земіа се воспостави истинска народна власт, коіа во своето развитие примаше се повисоки форми.

При това положение се осети потреба сите тие скапи за македонскиот народ постиженија систематски да се зацврснат и исползуjат за подоцното водење на Народно-ослободителната борба. Затова се наложи да се свика Првото Антифашиско Собрание за Народното Ослободуење на Македониа — АСНОМ. Заседанието на АСНОМ стана на Илинден 1944 г. во манастирот Св. Прохор Пчински и таја дата за секога ке остане паметна во историата на македонскиот народ и македонската држава. На тоj ден македонскиот народ објави на целиот свет оти резултатите на тешката и крвава тригодишна борба са крунисани со успех. Пред секоі борец, пред секој македонец, I-то заседание на АСНОМ ги постави следните три основни задачи:

1. „Да се бориме за зацврснуењето на народното единство преку одборите на Народно-Ослободителниот Фронт во Македониа. Само така соединет тој ке биде способен да ги победи своите непријатели, да іа изгради својата држава и да ја сочува".

2. „Да удриме посилно по окупаторот и што побргу да го истераме от нашата татковина, како по тоі начин би создале условиа, нашата прва држава да заживее слободен живот. За нејзиното исполнуење е потребно да се заіакне и зацврсне нашата народна војска пред која стои задача не само да іа ослободи и соедини Македониа, туку и да ја сочува и брани от секакви посегателства и душмани".

3. „Да ја изградуеме и развиваме нашата млада држава. Да работиме на това целиот народ да се сплоти околу својата прва држава. Доста работевме за други, сега требе да работиме за себе, за својата срекіа и напредок. Полето за работа е големо, на удрените темели ке требе да си ја изградиме своіата кукја. Сите творчески сили требе да бидат спрегнати во една света работа, работа на политичко, економско, национално и културно издигање на нашиот народ". –

Првите две задачи другари, ние ги исполнивме достојно, така како ни беја заветени от првото заседание на АСНОМ. Нашата славна војска не само успеіа да ги истера окупаторите от нашата татковина, туку ние успевме во таја гигантска борба да го увлечеме целиот македонски народ и наполно да ги изолираме окупаторските слуги и агенти. Това е едно големо постижение на нашата борба и ние требе да го констатираме и нагласиме. Ама на това не требе и не можеме ние да застанеме. Пред нас стои и третата задача која ни е заветена от АСНОМ и коіа така исто ние сме должни да ја исполниме. Навистина, за толку кратко време една таква грамадна задача не може да биде исполнета. Ама пак и во исполнението на таја задача ние имаме веке завидни резултати.

На прво место ние постигнавме добри резултати во организацията на нашата нова народна власт. Денеска веке во Македониа имаме формирано: три обласни НОО—и, 30 околиіски НОО—и, 288 општински НОО—и и около 2.880 селски и градски НОО—и во кои зимат участие повеке от 37.870 одборници. Така, да мрежата на НОО—и іа зафати целата територия на Вардарска Македониа со мали исклуучения во некои села на северо-западна Македониа, кои до скоро се навоѓаіа под германо-албанската окупациа. Насекаде народот со големо водушевление іа прими новата народна власт и зеде активно участие во организирањето на НОО—и. Поголемиот дел на овие одбори са избрани по чисто демократски начин от самиот народ, а помалиот дел са назначени от понинските форуми. Околностите уште не ни позволуіат и таму, кај што и досега не се избрани да се изберат. Затова, една от првите задачи ке биде да се свикат избори за цела Македониа. Со работата на сите одбори и собрание раководеше Президиумот на АСНОМ, коі беше ополномоќен от АСНОМ во негово отсаствие, како Врховно законодателно тело на демократска Македониа да ги раководи истите.

След тоа во рефератот се дава преглед на работата на отделните поверенства.

ПОВЕРЕНСТВО ЗА СООПШТЕНИА И ГРАДЕЖИ

— *Поверенство за соопштениіа к градежи.* — Едно от наітешките ако не и наітешкото бреме, се падна на това Поверенство. При своето бегство отчаіаниот окупатор рушеше све што можеше. Нарочно се он беше окомил на нашите патишта, железници, и сите превозни средства. Скоро сите мостови па чак и обични пропусти по патиштата и железниците бева разрушени. Укочива се наполно железничките а во голема степен и автомобилните соопштениіа. Поради това, вопросот за соопштениіата се іавуе кај нас како едно от наіболните. Затова и Президиумот се виде принуден даземе брзи и строги мерки, како би се соопштениіата што по-скоро успоставиле. За таіа цел бева мобилизирани сите инжинери, техници, железнички и општински персонал, како и сите технички и машински работници, така да и покраі сите мачнотии до сега успевме да успоставиме редовни автобусни соопштенија на линиіата Скопіе—Битола и Скопіе— Враніе, коіа линија тие денови ке продолжи за Ниш. Освен това, тесолинеіката Скопіе—Охрид, во наіголемата част е пусната во движение и веке во голема степен се ползува за превоз на патници и за пренесување на материіали. Исто така со усилен темпо се работи на поправката на разрушените мостови по патиштата и се надеваме барем поглавните соопштениіа во скоро време да бидат осигурени. Иначе, сите служби во Поверенството, како техничките така и железничките и поштенските са веке организирани и вршат своіата работа.

ПОВЕРЕНСТВО ЗА СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА, НАРОДНО ЗДРАВЈЕ И ИСХРАНАТА

Со оглед на тешкото положение во кое е остави окупаторот нашата земја Поверенството за соц. пол., нар. здраве беше поставено пред многу тешки задачи, чието незабавно разрешење се налагаше. Тука на прво место иде прашањето за прехраната на населението и нашата војска. Со това прашање, Президиумот се многу пати занимавал, оидејки денес истиот представлява кај нас едно от нај-сериозните прашања. Македониа и во нормално време не е могла наполно да задоволи нуждите на своето население за прехраната. Денеска разрешувањето на това прашање се отежава и заради многу лошото состојание на нашите комуникации, наполно разорени от окупаторот, кое во голема степен отежава правилното разпределување на наличните резерви храни. Иначе, по приблизителни исчисленија во Македониа има жито да се задоволат нуждите на народот со хлеб до месец април идната година, укајучваjки тука и нуждите на војската. Што се односи до месо, зарзават и други произведенија, смета се оти нуждите можат да бидат задоволени. Поради това Президиумот реши да организира прехраната не со реквизиции и ограничени дажби, како беше за време окупаторските власти, кои бева страшно намразени от народот, а со по-малку или повеке слободна продажба на тие производи, само Президиумот си резервира правото да нормира цените на едно справедливо ниво, да би се избегнала спекулацията со нив.

За помагање семеіствата на загиналите партизани, воените инвалиди и мобилизираните воіници. Президиумот отпусна како прва помоќ една сума от 30.000.000 лева.

Освем това Президиумот донесе решение да се одложи плаќането на кирија от страна на работници и чиновници, до дека не се уреди прашањето за нивните надници и заплати. За народното здраве Поверенството направи исто така усилија да поднови и организира колко се може по-скоро здравната служба во Македониа. Во таіа задача Поверенството се најде пред доста големи мачнотии, поради недостиг на лекарски и други санитетски персонал. До колко имавме такви, тие бева мобилизирани за нуждите на нашата војска. Но сега многу от болниците са ослободени и вршат нормално својата работа. Согласно решениіата на АСНОМ по целата лева страна на Вардарот лекарите до сега вршева прегледите на целото население бесплатно. На десната страна това се изврши само тамо, кај што беше соопштено това решение. Сите градски места имаат свој околиски здравни прочелници, по-големите места и своіи општински лекари, а сега се изработува план да бидат испратени лекари и на некоји селски општински НОО-и. Земени са мерки и за набавуење на медикаменти и материали за превзување.

ПОВЕРЕНСТВО ЗА СУДСТВОТО

Това Поверенство поради специалните условиіа не може да разгране наполно својата деіност. Се пак оно проіави доста голема активност, со коіа постави основата за окончателното уредување на судебното праворазданіе, така како се поставуе во денешните условиіа. На прво место по сите околијски и градски НОО се образувани судски отдели со прочелник на судството и нужен персонал. По обласните НОО и општинските НОО образуването на судските отдели е во организирането си.

Инвентар и архивите на бившите судови са запазени на секаде освен на неколко места кои бева запалени и оплачкани во војната.

Освен това Поверенството на судството изработи досега следните законо-проекти:

1. Законопроект за устроіството на редовните судови. По тоіа законопроект се образуват во Македониа 27 околиіски судови, три обласни, еден апелативен и еден касационен. Судиите са изборни и ги избираат сответните пленуми на НОО. Овој законопроект е примен по начело от Президиумот на АСНОМ и сега наідува во конечна редакциіа во Законодателната комисиа.

2. Законопроект за организациіа на Поверенството на судството.

3. Законопроект за законодателството во Федерална Македониа.

4. Законопроект за времено уреждане на наемните отношенија.

По горе изнетата работа, коіа фактички почна со пристигането на Президиумот во Скопіе, а многу мала во сравнение со работата коіа чека Поверенството на законодателното поле, за да се даде на нашата млада македонска држава еден правен ред, демократски и социален, без излишни формализми и ненужен бирократизам, подобар и посправедлив, таков како што заслужава крвавата борба на македонскиот народ за сопствена држава во демократска федеративна Југославиа.

(Изложенната за работата на другите поверенства ке ги дадеме со говорите на повереницитe). Во рефератот се понатаму вели:

Необходимо е да направиме се што е возможно, за да го учврстиме и заіакниме братството со останалите народи на Југославиа и то по начин, Македониа да земе на своі грб еден дел от тешкиот военен товар, кој се стоварил на плеќите на југословенските народи през време на три и пол години жестока и по опустошениіа до сега непозната војна. Вистина и Македониа страдаше и осиромаши през време на оваіа воіна но другите југословенски земји страдаа многу повеке. А ние никога не требе да забораниме дека они даваіа жртви за нашата слобода. Затова ние сме должни да от нашите вишкови и ориз, памук, кожи, месо и други продукти дадеме дел и на нашите браќа во Далмациа, Босна и Лика, кои они денеска немат и да ние навистина братски помогниме со това во нивниот тежок економски живот. Оти без епичната, и без примеріата во историата, героіска борба на нашите браќа Срби, Црногорци, Словенци и Хрвати, ние немаше да можиме денеска вака спокоіно и радосно да славиме нашата слобода. За това сме должни и ние денеска да направиме се што можиме да помогниме нашите браќа и они да добиіат своіата слобода оти от това, да ли ке ги изгониме от цела Југославиа к уништиме наполно германските орди, зависи да ли ке іа запазиме и учврстиме и нашата слобода. Не требе никога да забораниме дека без слободна и јака Југославиа неможе да постои слободна и іака Македониа. Тоіз факт поставіа пред нас задачи кои са огромни. Но ние требе да ги исполниме и ние ке ги исполниме.

1. — Пред нас на прво место се поставува задачата да іа упврстиме и усавршиме нашата народна власт, да се научиме со една дума да управлıаваме.

2. — Втора задача коіа стои пред нас е, да изгониме Германците от цела Југославиа и да е доведиме воіната до победоносниот крај.

3. — Да е снабдиме, вооружиме и оспособиме нашата млада но силна војска за да може она да изполни очекуванията кои ние полагаме во неја.

4. — Да се земат сите необходими мерки за да се осигури прехраната на населението и даде хлеб на народот до новата реколта.

5. — Да создадеме работа на сите работници и чиновници и во наіскоро време да го разрешиме вопросот за нивните надници и заплати.

6. — Да му дадеме на народот бесплатна просвета и да земиме сите нужни мерки за неговото културно издигање.

7. — Да осигуриме на народот ефтина медицинска помоќ со отварање на болници и санаториуми и заведуење на бесплатни лекарски консултации.

8. — Да се поправат по возможност во наіскоро време разрушенията извршени от окупаторските војски, на прво место разрушенията по нашите патни и железопатни комуникации.

9 —. Да се земат хитни мерки за нормализирањето на целокупниот стопански живот во целата страна.

10. — Да се осигури редовна материална помоќ на семеіствата на загиналите партизани, како и на другите пострадали от окупаторските зверства.

ДИСКУСИЈА ПО РЕФЕРАТОТ

Рефератот беше ислушан со големо внимание од сите народни представители. После се разви дискусиата, во коіа ездова участие мнозина од членовите на АСНОМ.

Д-р Спиров

Народното кооперативно движение ке ни даде много сили

Како прв говорник во дискусиіата по рефератот на досегашниот Президиум се іави д-р Спиров, коі говореіки за проблемот на снабдувањето и нафрлајки се на шпекулата остро, рече:

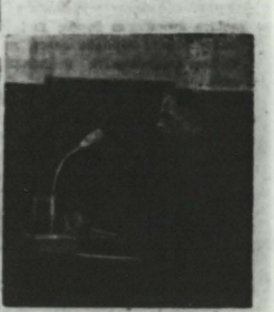

Ударот протиз шпекулата ке го нанесе само една економска организациа, коіа мора да биде само народна и тоа кооперативна економска организациа, коіа ке удри по тоі ненаситен мувул, што секоіпат іа цицал крвта на народот. Развивањето на народното кооперативно движение ке ни помогне да излезиме од тоі хаос, ке ни даде многу сили.

НИКОЛА МИНЧЕВ

Основа за осигуруењето на една силна и срекіна Македониа е силна и іака Југославиа.

Има извесни противнародни елементи, замаскирани и уште скриени, кои по чаршиата — улиците го буцкат народот со цел да іа разединат

нова, Титова Југославиа. Тиа одат на тоа да му ја земат слободата на македонскиот народ и после да му седнат на грбот.

Македонскиот народ економски не може сам да живее. Потребно е тесна врска мегіу іугословенските народи, кои исто така не можат да живеат без нас. Потребна е взаимно помош. Помош на другите іугословенски народи, на српскиот народ, коі ги даде животите на своіте синови за слободата на српскиот и македонскиот народ (аплауз). Потребно е да нашата економска политика на Президиумот биде што по-тесно сврзана со општата економска, културна и социална политика на Националниот комитет, на коі му стои на чело маршал Тито, коі значи слобода на македонскиот народ.

„Непријателот има своі останки каі нас"

рече другарот Цветко Узуновски

Другари и другарки, народни представители,

После ослободуењето на вардарска Македониа, главно прашаніе беше и си остана воіската, фронтот и доуништуеніето на германксиот фашизам и неговите слуги и внатре во самата Македониа борбата против останките на неприіателот.

Неприіателот има свои останки каі нас, кои уште не можат да се помират со това ослободуеніе на Македониа. Тие елементи навогіат други методи за борба против нас. За това се исправуе пред нас како главно прашаніе воіската, гаранциата за чуваніе на слободата и се онова што е постигнато во борбата. Штом е така, не е ли срамота за нас, народната власт и за нашиот народ, деneска, по ова зимо, таіа воіска да оди гола и боса, кога во скопските дукіани лежат иліадници метра штоф.

Во погледа на стопанското и културно издиганіе на Македониа, до ослободуеніето на нашата земіа това прашаніе не можеше да се разрешуе, зашто тогаі беше главна работа истеруваніето на окупаторот. Ама, штом се ослободи нашата земіа, народната власт това прашаніе го постави на преден план. Не може да се каже и не би било право, дека Президиумот во тоі поглед не постигнал извесни успехи. Не требе да забораваме, оти ние Македонците за прв пат во историата градиме сами нова држава; не сме имале возможност да стекнеме опитност за това...

На краіот др. Узуновски кажа: „Ако ние после ова наше второ заседание ги уочиме слабостите и недостатоците на нашата народна власт, ако поставиме пред идниот Президиум іасни представи за нашето положение, ако бараме брзо решуваніе на сите проблеми, іа веруіем, оти ке имаме сили да го подигнеме нивото на нашиот живот, да го осигуриме секого баре со хлеб, сол и дрва, тогаі и неприіателот, како надворешен, така и внатрешен не ке може да наіде база и основа одново да му іа тури іамката на нашиот народ".

ПАВЕЛ ШАТЕВ

Другарот Павел Шатев говореше во врска со рефератот на Президиумот на АСНОМ засегаіки поважни прашаніа скоро на сите поверенства. Констатираіки, дека рефератот на Президиумот би можел да биде уште поопстоен, другарот Шатев мегіу останалото кажа:

„От това што ни се изложи во рефератот іасно се гледа, колку големи пречки срекіавале нашите поверенства во своіата работа. И іа мислам дека е свршена грамадна работа за това кратко време и во тиіа тешки и исклучителни времиніа.

„Важно е, дека во историскиот реферат на Президиумот на

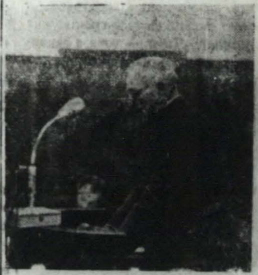

АСНОМ легнале принципи на истинско демократско управление".

Засегаіки го понатаму стопанското прашаніе, другарот Шатев кажа: „Многу држави, кои просперирале, просперирале повекето само заради това, што било тамо убаво организирано и поставено кооперативното дело. Ама тука положеніето е поособено. Благодарение на това што бившите режими сакале да го спроведат тука со разни цели, — самата дури идеіа е компромитирана каі нашиот народ. Ама фактот е факт. Требе да се работи и іа ве молам да се зафатите, другари народни представители, сериозно за спроводуеніето на кооперативното дело.

По това другарот Шатев се задоволи, по прашањето за народното здравіе, да апелира кон идниот Президиум да земе мерки и се позабави со маларичните болести кои са масовни каі нас, и за средствата за спречаваніето на таја специфична болест во Македониа.

По това, пред да заврши, го засегна прашаніето за националните малцинства и кажа:

„Македониа на дело докажа дека сака да живее со сите народи во братски отношениа. Македониа, от јаболка за раздори и кавги, стана соединителка алка за сите балкански народи. Македонците ке знаіат права и слобода да дадат на националните малцинства, кои живеіат во Македониа".

Другарот Шатев го заврши говорот со апел до народните представители да одржуіат говори по своите краишта и да работат на политичкото воспитуеніе на народот.

Краіот на неговиот говор беше бурно поздравен.

АСАН ШУКРИ

Ја ве молам да ме извините што не знам да зборам на македонски іазик и што ке ви зборам на ова големо историско заседание на АСНОМ-а на своі маічин іазик, на турски.

Ние муслиманите сме трпеле от долго време многу неправди. Преди, никога не ми се дал случаі на такви политички големи заседаниа и не ни се позволуело, да говориме на своі маічин іазик, каков е случаі сега на ова Македонско историско политичко собрание. (Бурни ракоплесканиа). Во училиштата не можеше да се учат децата на турски іазик. Сега напротив училиштата са отворени и се преподава и на турски и на албански.

Ама, іа имам една молба до вас, во врска со това.

Бидејки да трпело нашите национално малцинство големи неправди от долго време и сега е исплашено и се навогіа во положение на страв. Затова іа го молам правителството, да апелира на сите чиновници да се однесуіат по-лiубезно со моите сонародници.

Ние имаме и задолжениа кон правителството. Ја ве веруіам, оти тиіа задолжениа ке се исполнуіат наіточно. Това ми налага и самата вера. Еден от принципите на нашата вера е: по-големиот да се уважава.

Со това завршуіам и викам: Да живее единството на іугославіанските народи и храбрата армиіа!

ЉУПЧО АРСОВ

Другари и другарки и народни представители,

Ние успеавме во Македониа да го толчеме германо-фашискиот окупатор благодарејки на това што успеавме да создадеме единство мегіу македонскиот народ, националните малцинства; успеавме да го истераме фашискиот окупатор благодарејки на единството во борбата и заедницата мегіу македонскиот народ и іугославіанските народи. И денеска, кога іа градиме нашата млада федерална држава во нова Титова Југославиа, нам ни се налага да подвлечеме дека требе да го пазиме единството на македонскиот народ, единството мегіу македонскиот народ и другите народности, а особено единството мегіу македонскиот народ и другите народи на Југославиа".

Говорејки понатаму по стопански прашаніа, другарот Ліупчо Арсов искажа мнение, дека е неопходно да се формира едно централно стопанско тело, кое би имало функциа на нешто како старата трговска комора. Подвлечуваіки іа и необходноста от кооперации, другарот Арсов го заврши говорот:

„Само чуваіки го единството на нашиот народ ние ке успееме да ги решиме сите проблеми кои стојат пред нас".

Генерал Светозар Вукманович — Темпо:

Најглавната опасност за нас се шовинистичко-сепаратистичките тенденции, пројавени во разни делови на нашата земја

Другари народни претставители,

Ние во Македониа іа добивме борбата на две полиња. Македониа е слободна. Ама нам ни претстои работа, долга и упорна борба. Ние требе да ја спечелиме борбата и на политичкото поле. Во Македониа и во сите земји на Југославиа денеска неприателот на нашиот народ, коі до неодамна фронтално напагјаше на нас, заедно со сите елементи што се ставиа во служба на воените завојувачи, германските и бугарските окупатори, денеска тој неприател е скршен, ама тоі не е поништен. Тој се замаскирал, тој се сокрил и скришно работи за уништуењето на придобивките от нашата народно-ослободителна борба. Другарот Тито на едно место, во еден своі говор вели, дека најглавната опаснос, што виснала над народите на Југославиа и која прети на идинната на народите от Југославиа, това са шовиниско-сепаратистички тенденции, што се покажуіат во разните делови на нашата земіа, това са така наречените локални патриотизми на некои мали окрузи.

Еве до какво положение доідовме.

На границата каі Сава, мегју Војводина и Србиа поставена е царинска граница, жито не можеше да превагіа от тие краеви во Босна, во попалената Босна, Црна Гора, Лика и Хрватска итн.

Косовско-метохиската власт забранила да се сечат дрва во Качаник за Скопје.

Натака: кумановското подручје забранило износуење на жито за Враніе. Онова Куманово и онова Врање, кои земаја најживо участие во овие тешки борби.

За едно проклето село на Козіак се караат македонските и српските партизани чие е това село, македонско или српско.

Натака. Работата за некоја проклета шајкача ѐе чула дури до Белград, и во преприкажуваніата се вели, како овде никоі не смеје да носи шајкача, а не се гледа фактот, што ја гледам толку шаікачи тука.

Уште еден пример. Наши српски другари давале слободни дозволи на некои Срби и Македонци за превагјаније во Македониа не чекаіки ги решениата на Националниот Комитет. Македонските другари ги позатвориле. Го чула това белградската чаршиа и препикажуе. А некои от духовните лица се осмелуіат и дури со потсмев да прашаат: „Нешто не ви оди во Македониа, требе пак да се пракіа Темпо да ја уреди работата". Како да е Темпо заштитник на српството во Македониа. И така, имате српски лагер, спрема прикажуеніето на белградската чаршиа.

Што излегва от сето това? Се секјава дека неприателот успеіал да влезе во нашите редови и да ровари. А нашата цел е оштро да удриме по сите такви тенденции на сите непријатели и оштро на сите да кажеме дека Македониа е македонска и іугославјанска, дека Србиа и српска и југославјанска. (Ракоплесканиа). А онова село на Козјак, това е село на Титова Југославиа, па било во Македониа или Србиа. Ние дадовме наредба да се бере горага от Качаник и пренесуе во Скопіе, зашто и Качаник и Скопје се навогіаат во Југославиа.

Това са тие шовинистички тенденции. Целта им е јасна: да се распарча Југославиа, да се ослаби една силна, една мокіна, една голема Југославиа, која би била важен фактор на Балканот, во

Средна Европа, која би била заштитник за славјанството на Балканот, коіа би била мокіна пречка на секој империалистички чекор на Балканот. (Ракоплесканиа)

Јасно е дека тие лугіе идат со тенденциа от некои тугіи кругови, кои настоіаваат да ги повторат националните борби на нашата голема земја.

Ние, другари, нѐ поставивме за цел на нашата борба само да се ослободиме от окупаторот, ние не ја поставивме за цел, значи, само нашата национална независнос. За това ке работиме и нема да позволиме ни стопански ни политички да зависиме от тугіи сили, а поготово от оние што имаат империалистички стремежи на Балканот.

Ја мислам и велам, дека во Македониа има тенденции за разлабуваніе на централната власт. Де, не знам, еден округ, де не знам ова. Секој си ја чува својата прчварница, а не гледа да ни е неопходна цврста власт во Југославиа, цврста власт во Македониа.

Ние ке ја спечалиме борбата на политичкото поле. Ама требе да се најде неприателот, што се замаскирал и да се дотепа. И ние јавно велиме: ние ке го најдеме неприателот и ке го дотепаме.

Ние во Македониа кренавме вооружена борба тогаі кога никој не веруеше. Ама ние веруевме во своите раци, се надевавме и веруевме дека ке успееме. И успеіавме. Успеіавме со цврста решителна борба. Успеіавме тогаі што малку от нив веруеја да ги соберееме околу себе сите Македонци и оние што ги викаја србомани и оние што ги викаіа бугарофили. Ама сега кога се ослободивме, се покажаја некои тенденции што пак имаат корен во тугина. И ние сега — што? Ние требе да им кажеме, да им докажеме, дека никаква тугја сила нема да дојде, дека единствена сила е нашата воіска (Ракопаесканиа и повици: Така е") и цврсто да ја земеме во раци народната влас.

Да не го толкуе некој от нив нашето извесно незнаеније по прашаніето на власта како слабос. Ја се даде участие на целиот народ во народната влас, коі целчествуеше во оваја борба. Това не можеме да постигнеме ако работиме на превоспитаніето и осветуеніето на нашиот народ. А това требе да се постигне заради това, што требе да ја имаме сета влас во свои раци. Това е потполната демократизациа на нашата народна влас. И ние ке спроведеме таква влас во Македониа. Нашата влас ке ја движи творческата сила на народот. Ке ја снема бирократиата, от коіа се плачете, ке ги снема сите тие лоши работи, зашто народот здраво ја избира својата влас. Ние не се плашевме да му дадеме на овој народ оружје и да одиме во борба со него, ние нема да се плашиме и да му дадеме влас во негови раци.

Друга една работа. Ние требе да позволиме права слободна критика здрава критика. Да, здрава критика. Без здрава критика нема здрава работа. Само при това требе да се пази. Има извесни лугје кои не сакаат да критикујат здраво. Това са неприателите на нашата борба. И ја нив би ги предупредил еднаш, убедувал и предупредуел неколку пати, а не поможе ли ништо іа би ги дал нив пред народен суд. Со такво поставуење на работата, ние ке можеме да оствариме една вистинска народна демократска влас. Само, да не сметат другарите дека оваја сегашна влас не е демократска влас. Оваја влас излезе от три и пол годишната борба и ако не е избирана со кугличкн, таіа е из-

брана со крвта на најарните синови на тој народ.

Штом борбата беше свршена, ние го прашавме народот да ли іа признава тоі нашата борба, да ли ги признава тој нашите во гаіа борба. Со това уште повеке го заіакнавме единството на македонскиот народ. Како што во течението на оваіа борба беше земал участие во еден фронт целиот народ, така и денеска требе да земе участие во изградуваніето на народната влас.

Се говореше тука от предговорниците и за националните малцинства. Ја би сакал по това прашаніе да кажам нешто. Националните малцинства имаат право на своі културен и национален живот. Ама, тие това право требе да го спечалат во борба. Во основното начело на оваіа воіна е, дека ни еден народ не може да се ослободи без борба. За слободата на македонскиот народ паднаја героите на македонскиот народ. Падна Мирче Ацев, падна Страшо Пинджур, паднаіа знаіни и незнаіни герои, се лееше крв по сите ридишта на Македониа, Србиа, Црна Гора, Хрватска итн. Таіа слобода со крв е постигната, затова е така добро чувана, затова така добро е бранета. (Ракоплескания) Затова порачуеме на нашите сограѓіани, Турци и Албанци да земат участие во изградуваніето на народната влас и да ги бараат своите права, ама оние кои во оваіа борба ја дадоа драговолно своіата крв.

Да се позабавиме прво со Турците.

Турците, особено во брегалничко струмичкиот краі, во огромна мерка допринесоа за успехот на нашата борба и со право можат да бараат да учествуіат во сите придобивки, спечелени со нашата борба, затова што доброволно ја даваіа своіата крв и своите животи. Това исто може да се каже за тиквешката област, а нешто по малку и за Скопіе.

Во врска со това, ја би сакал да кажам: сите оние, што не земале участие во изградуваніето на нашата народна власт, да земат участие во остваруваніето на задачите, што стојат пред нашата народна власт.

Во врска со това, му одговоруіам на другарот Хасан Шукри и велам, дека каі нас нема големи и мали, силни и слаби, затова што ние сите учествуевме во таја борба, сите даваме жертви, затова и сите ке учествуеме во таја власт.

Би кажал некоі збор и за Албанците. Албанскиот народ от тетовскиот и гостиварскиот краі уште нема право на полна слобода, затова што не заслужил това. Требеше да заслужат тие другари Албанци от Гостивар за да земат и равно участие во народната власт. Това смело го кажуіам, дека тие многу терор правеле, многу крв пролеале во тие наши краишта. Ама това не се односи на Албанците от струшкиот и дебарскиот краі. Тие учествуеја во нашите борби и имаат право да учествуіат и во народната власт.

Со еден збор сите национални малцинства можеле да учествуіат во борбата против фашизмот и реакциата, да земат участие во изградуеніето на народната власт и да докажат дека имаат полно право на соштествуеніе како национални малцинства во Македониа.

Смело да поставиме и такви прашаніа. Ние ке победиме и на политичко поле. Вистина тешки задачи стојат пред нас. Ние во Македониа требе да решимеваков проблем: да создадеме државни раководители, да создадеме организирана нова народна власт, коіа ке ги земе уздите во свои раци.

За таја цел, іа би дал некои сугестии. Мене ми се чини, дека би било умесно предложение на народните представители да се формираат школи, да се почне со курсеви, каде младината или старите, предаіни на македонскиот народ, ке научат како се водат политички, стопански и финансови работи, за да можат да го заштитат македонскиот народ и да іа раководат неговата држава.

Ние и таіа битка без секое сомнение ке іа добиеме. Ние ке іа добиеме затова што іа познаваме неисцрпната народна енергиа. Ние го знаеме това от 1941 год., 1942, 1943 година. Знаеме и сега, а ке знаеме и утре. И затова велам, дека ние ке іа добиеме битката и на политичко поле.

И трекіата борба требе да іа добиеме, борбата на културно-просветното поле. Никаде не владее таква неписменос како во Македониа. Това е последица от ропскиот живот, от ропството што со векови го преживуеше македонскиот народ. Ама, дека сите возможности за развиваніе на културно-просветна работа огромни, това се гледа по тие факти дека и против ропството и теророт на великосрпската реакция во Македониа се гаеше македонската култура, раснеше, тлееше таіно, нелегално, наспроти на теророт, наспроти на реакциата.

И таіа трекіа борба ние ке ја добиеме. Така ке іа сочуваме слободата мокіна демократска федеративна Југославиа. (Бурни ракоплескания).

„Тито е гаранција за срекнја иднина на сите народи на Југославиа"

рече Мане Чучков

„Позволите ми да ви предадам неофициално спонтани и искрени поздрави от членовите на Националниот комитет на Југославиа.

Денеска, іа мислам, дека Југославиа има најарна политичка иднина, и дека е поставена политички наіарно меѓу сите ослободени народи, затова што се ползуе со наіголем политички кредит".

Говореіки за нашето стопанско положение, другарот Чучков кажа: „Работата ни е тешка, ама не е очаіна. Ние се расправивме со многу потешки задачи, па ке можеме да се расправиме и со тој проблем".

Другарот Чучков го заврши своіот говор со следниот апел:

„Другари, нашата должност е да кажеме на сите, дека ние сите сакаме да живееме и да се осетиме како членови на една голема целина. Може ли некоі да помисли, дека Тито мисли лошо за Македониа. А Тито кажал лично на другарот Влахов: „Ја ке го дадам ако требе и животот за слободата и срекіата на Македониа". „Тито — това е гаранција за срекіна иднина на сите народи на Југославиа".

Облечете іа, вооражете іа модерно и таіа воіска ке пожние уште славни победи над фашизамот

ИЗЈАВИ ПОЛИТИЧКИОТ КОМЕСАР НА ГЛАВНИОТ ШТАБ — БОРКА ТЕМЕЛКОВСКИ ЛЈИЛЈАКОТ

Другарот Ч*ак говореше за модеризираніе на нашата армиіа и меѓу другото кажа:

„Нашиот народ денеска требе да ги покаже сите своіи сили и способности да подпомогне создаваніето на една наша модерна армиіа.

Во исполнение на тоіа задаток нашиот народ, вие, претставители на нашиот народ требе активно да допринесете да се она прво облече и обуе, затова што е боса и гола.

Но при нашата воіска живее и еден дух на борбенос — Титов дух. Облечете іа, воуражете іа модерно и таіа воіска ке пожние уште послави победи над фашизамот.

КИРО МИЛОВСКИ

„Смрт на ходотаіствата и престапниците"

Другари народни представители, „Ја ке засегнам неколку прашуеніа почна другарот Милоіовски, говореіки: Едно от прашуеніата коіе не беше засегнато тука е прашуеніето за ходотаіството. Ходотеіството е земало тука доста големи размери, немили големи размери од политички характер. Ходотаіствата лугіе за секого и за се. Мене ми се чини оти това е нездрава поіава, Ходотаіство изачи недоверие спрем нашата власт а нашата власт требе да го заслужава доверието на целиот народ".

Даваіки примери во врска со това положение, другарот Милоіовски заврши говорот со думите:

„Смрт на ходотаіствата и престапниците".

ГЕНЕРАЛ АПОСТОЛСКИ

Другарот Апостолски кажа меѓу другото:

„Ние успеавме да іа ослободиме Вардарска Македониа во тешки борби после три и пол години. Ама това не е достатачно. Ние іа ослободивме, ама сега требе да іа запазиме. Порано знаевме каде е непријателот, го напаѓјавме и го тепавме. А сега неприіателот е прикриен. Затова требе да пазиме".

Понатаму генерал Апостолски се запра на характерни работи за скришната работа от страна на оние народни непријатели фашисти, кои вешто се прикриле и роварат со цел да ги расипат придобивките от нашата борба — слободата на македонскиот народ.

„Јака Југославиа е гаранциа за слободна и іака Македониа" — заврши генерал Апостолски.

„ОТ ИМЕТО НА НАРОДОТ ВО ТИКВЕШИАТА ЗАХТЕВАМ СМРТНА КАЗНА ЗА СИТЕ ВОЈНИ ЗЛОЧИНЦИ" — ИЗЈАВИ ЛАЗО МОЈСОВ

Зборуваіки за големите зверства на фашистките окупатори во Тиквешиата, другарот Лазо Моісов кажа:

„От името на народот во Тиквешиата, от името на стотиците завиени во црно маіки, вдовици и сестри, од името на стотиците сирачиња, захтевам пред вас, другари народни представители смртна казна за сите воени злочинци, народни неприіатели и предатели! Никаква милост, никакво сажаление спрема нив! Народот од Тиквешиата сака и захтева, да им се суди на местото на престаплението на сите виновници за безброіните зверства во Тиквешиата, да им се суди тамо каде што се пролеіа крвта на зверски истепаните ватошки деца, тамо каде што загинаа Димче ангелов, Киро крстев, Тошо Јосифов, Манчо Малинов! А за краіното уништуеніе на главните виновници за тиа и безброј други зверства извршени по целиот свет, за одмазда над потпалувачите на воіната, онна вечни разбоіници и професионални убиіци — Германците, народот во Тиквешиата, како и целиот македонски народ, како и сите народи во Југославиіа, ке даде се од себе за да заедно со осветничките армии на сите слободолюбиви народи земе што подеіно участие за нивното дотолчуење тамо, во іазбината на фашискиот звер, — во Берлин!"

Одмазда врие во нашите срца

„Тиквешиа — здрава Бугариа" — се фалеа бугарските фашистки окупатори кога зборева за Тиквеш. При тоа они мислеа на тиквешкото жито, скапиот афион, тутунот, на убавото тиквешко вино, на памучните полинја, на сусамот. И им течеја лиги от устите: убава печалба ке се искара.

По банкетите во Софиа во „интимна тиквешка компаниа", на помпезните „тржества" во Кавадарци и Неготино, на лигавите „сказки" — упорно іа повторуеја таа кої знае от каде изчепркана фраза разните фашистолюбиви пропагатори на „Велика Бугариа": нискиот, со надуено лице, со мев (— „іаз сум некогашен социалист" — аргументираше тој) продадениот драскач от „Зора" Васил Сеизов, брадатиот разбоіник — „илинденец и боец от фронта" — Ивче Илиев, окретниот како вртелешка, со лакеіски изглед Гіузелов, пиіаниот „културтеугер" неготинскиот кмет-викач Косталевски. „Тиквешиа — здрава Бугариа!" — се тупкаа они во градите и скрцаа со забите, бесно покажуваіки на секоі „неблагонадежден".

Но Тиквешиата така не мислеше. Ами напротив: она се бореше против фашиските окупатори, активно се бореше. Во началото на август падна првата жертва во Македониа: во Горни Дисан беше застрелан како куче младинецот Диме Поп Атанасов от Кавадарци. Единствената негова грешка: не се слажеше со изречението на фашистите за Тиквешиата, го лјубеше своіот народ, му викаше да не ги дава произведениата на своіот труд на плјачкашките банди доідени от Берлин и от Софиа.

Куршумот беше сигнал за узбуна. Народот, нарочно младината, се волнуеше. Се кренаа тупаници, се дигнаа гласови. „Не са овоа некогашните Бугари" — зоореа дори и старите отруени бугарофили. Отпочнаа арести, судениа, интернираніа.

И Тиквешиата ги присобираше силите. Се готвеше за напад. От час на час іа обземаше некое колебание — но смело тргна напред. Во пролетта 1943 годи а она се крена на оражіе. Пламнаја осветничките пушки — започнаа да іа плакіат своіата крвава сметка фашистките окупатори. Целиот народ настрахна. Стотина смели младинци „ја запалиа дуніата". Потокот на народните борци растеше, буіаше. Селата ги прегрнаа своите заштитници. Народните маси се раздвижиа. Востанието беше тука....

Убава „здрава Бугариа" излезе Тиквешиата: бугарските фашисти беа погодени право во срцето. Се разбеснеа: борбата на тиквешаните требеше да биде задушена во крф — така како што стана порано во Велес и Прилеп. Се растрчаа фашистките лаіачи от родот на Сеизов. „Стотици глави да паднат — но да се умири Тиквешиата" — наскакаваа.

И доіде во началото на іуни крвава офанзива.... Пливаа полицеіските агенти на чело со злогласниот Жуглов. Областниот полицеіски началник Асен Богданов даде заповед на своите „штурмови полицеіски отрјади": Сринети всичко во прах и пепел, но унищожете болшевишките банди!" И за да „чистката" биде што поуспешна, за да се посее страх во косите на народот, тргна и славниот 54 велешки пехотен полк. Потполковник Апостолов сметаше да от сета таа работа спечели орден и повишеніе. Джелатска усмивка ги урамуеше неговите усти: „Ште ме запомніат! Ште видат какво значи да се біат срешту доблесната царска армиіа!"

Внуците и правнуците со ужас ке ги слушат прикаските на своите татковци и дедовци, ке им настрхнуе косата кога ке се зборуе за крвавата іунска офанзива. Такво нешто не беше запомнето ни от турските іаничари и башибозуци. Зачуреа селата. Тажно блееја овците — како кога ги напаѓјат бесни волци. Трпнеа селаните: „Казваі!" — пиштеа полицеіските кучиніа, размавнуваіки со крвавите корбачи. Цели села беа претепувани.

Но партизаните не беа уништени. Народот ги чуваше во своите скришни пазуви. Ги пазеше како свои наі мили чеда. Затова што знаеше — да они ке го одмаздат, да они ке го заштитат, да они ке го ослободат.

И пливнаа потоци крф. Не можеіки да ги уништат партизаните, — окупаторите во своіот бес се нафрлиа на нивните роднини, познати, приатели.

Во село Шивец ги фанаа татковците на четиримина партизани. Зверски ги мачеа, ги мушкаа со ножеви, ги сечеа парче по парче. Но храбрите селани, на издишуеніе, викнаа: „Да живеат нашите синови! Они ке не осветат!"

Во Неготино, во Раткин Дол, заколан до половина во земја, стоеше Манчо Малинов. Го плукаа, го удараа, го сечеа — под ред — колона по еден — по наредбата на своите офицери — воіниците на 64 пехотен полк.

Раіна Аджи Тефова от Кавадарци, маіка на партизан, беше крвнички мачена и застрелана во Дреновската клисура.

„ЕДНА ОТ ОСНОВНИТЕ ЗАДАЧИ Е ДЕМОКРАТИЗАЦИАТА НА НАШАТА НАРОДНА ВЛАСТ"

рече Л. Чаловска

Другари и другарки, народни претставители,

„Меѓу многу говорници на нашето II заседание, ние можевме да чуеме от другарите Темпо и Узуновски и за прашањето за устроството на нашата народна власт. Една от основните задачи кои требе да се разрешат е задачата за демократизациа на нашата народна власт. Власта во Македониа припаѓа на народот, кој преку своите Народно-ослободителни одбори ја држи таја народна власт во свои раци. Ние требе да кажеме на сите оние кои не знаат, дека органите на народната власт ке требе да даваат сметка за своата работа и политика пред народот токмо за това, што нашата државна политика не е привилегиа, туку е право на најшироките народни маси. Кога говориме за това право на нашиот народ, ние требе да имаме на ум, дека това нашиот народ го врши и ке врши преку својот НОФ. Тој НОФ во Македониа со единственият НОФ во Југославиа не е само потпирач, не е опашка на Народната власт, туку е единствената политичка раководна сила во нашата народна демократска држава. Това е самиот народ, кој ја извојува своята слобода и кој единствено може да ги заварди придобивките, добиени во борбата, градејки ја и зацврснувајки ја своата војска и народната власт. НОФ е тој, кој ке даде листата на изборите на оние народни синови, кои како по селата така и по градовите ке ги завардат придобивките оѕ борбата на нашите народни синови...

Се говореше и за това, дека имало гласови во Македониа и интервенции за некоја амнестиа. Не е това гласот на НОФ. Нашиот народ и НОФ вика едно, вика: „ОДМАЗДА". Народот, ако говори за амнестиа, говори за оние заблудени синови, кои поради својата заостаналост и политичка непросветеност станале жертва на разни реакционери, агенти на окупаторот на Македониа, како за Јордан и Димитар Чкатров, како за Љупчо Јорданов, нема амнестиа...

По водењето на управата на народната власт ке кажам, оти ние имаме мало државнички опит, немаме доволен додир меѓу органите на народната власт со НОФ. Ние не ги исползуеме сите оние возможности за вовлечување во народната власт на сите најшироки народни маси, који ги имаме. Ние имаме возможност околу нашите Народноослободителни одбори да создадеме комитети, совети, просветни комисии, технички комисии и многу други тела, во кои ке можеме да заангажираме пошироки народни маси. Ние треба да расчистиме со старйот начин на управување, кој се загнездил кај нас и сега со него требе да водиме борба...

На крајот др. Чаловска рече: ја апелирам на сите, повикајки оттука сите да заимеме за восостанавуњата народна власт ке бидe и меѓу народната власт и НОФ, и само така ке имаме гаранциа, дека нашата народна власт ке биде и ке остане демократска народна власт и нашиот народ така ке може да ги исполни сите задачи кои се поставујат пред него". (Ракоплесканиа).

КЕМАЛ АГОЛИ

Зборуе за положението на албанскиот народ во борбата против фашизамот.

Еден дел од албанскиот народ, рече Аголи, беше използуван од страна на окупаторот, како маша во спроводуењето на темните планој на фашизамот, за створање омраза меѓу Македонците и албанските малцинства во Македониа. Но, исто така, со браќјата македонци и ние Албанците влеговме во редовете на Народно-ослободителната војска на Југославиа и со измешаната крв на борците од двата братски народи ние го циментиравме братството и единството.

Другари и другарки, народни представители.

Ние еве, створивме и своја 4-албанска бригада во редовите на НОВ на Југославиа а таја бригада наскоро ке израсне во дивизиа и корпус. Ние ке се бориме и еве, веке се бориме за ослободуењето на останалите братски народи на Југославиа и ке ја продолжиме борбата до крај, дури и ние, Албанците ке маршираме по улиците на Берлин. Само така ке го исперимe срамот кој е фрлен на нашиот народ.

Да живее братството меѓу Македонците и Албански малцинства во Македониа!

НАШАТА ПОЛИТИКА ТРЕБЕ ДА ЈА КООРДИНИРАМЕ СО ПОЛИТИКАТА, КОЈА СЕ ВОДИ ВО ЦЕЛА ЈУГОСЛАВИА, ЗАТОВА ШТО НИЕ ГРАДИМЕ ДРЖАВА СО ЦЕЛА ЈУГОСЛАВИА.

МЕТОДИ АНДОНОВ - ЧЕНТО

Другарот Ченто во својот одговор на критиката на народните представители кажа меѓу останалото:

„Во течение на два дена, по прочетуењето на рефератот, доста говорници имаја возможност да се искажат по ред прашања. Некои ја одобруеја, некои критикуеја работата на Президиумот. Разбира се имаше некои работи за критикуење".

Давајки по това подробен одговор за секое болно, нерешено или криво разбрано прашање во врска со критиките, другарот Ченто се запра на политичкото прашање и кажа:

Нашата политика требе да ја координираме со политиката, која се води во цела Југославиа, затова што ние градиме држава со цела Југославиа. Штом успееме правилно да спроведеме таква политика, ке имаме поголемо меѓународно уважение и почитание како што имаме веке и углед.

Ние знаеме, дека во Македониа порано имаше едно настроение за независна Македониа. Това беше во онова време, кога во Македониа доваѓаја разни империалисти, кога Македониа беше поробена економски, политички, социално и национално. Сега пак, кога дојде еден гениален водач на Југославиа, кој ги поведе народите во борба за нивната слобода, — а това е Маршал Тито — (аплауз), стопроцентно сме за политиката:

Федерална Македониа во федеративна и демократска Југославиа. (Аплауз)

Да живее федерална Македониа во демократска федеративна Југославија и нејзинниот водач Маршал Тито!"

ПОП ГОГОВ

Поп-Гогов говорејки за денешната слобода, истакна оти она е плод на геројските борби на македонскиот народ и кажа:

„Колку народи уште сакаа да го видат овоа на кое се радуваме ние, по-штасливите.

По-натаму критикува АСНОМ-а за превзетите мерки за образување на една верска комисија и кажа: Првото заседание на АСНОМ-а донесло решение, кое гласи: „Да се образува смесена верска комисија, како би се решили сите верски прашања".

На крај завршува со проглас за доброто на македонскиот народ и нова Титова Југославиа.

Ние, Македонците, би требало на братските народи да помогнеме. Жито не може да пратиме. Но затова може да испратиме ориз на тија братски народи кој сега гладуват

рече во својот говор Димитар Влахов

Другари и другарки,
народни преставители на Македониа,
драги гости от Егејска Македониа, и
Еленградски бежанци од Бугариа,

Изванредно сум задоволен и со чувство на радос кажувам, оти ние издржавме испитот, кој требеше да положиме. Ние през последно време и во течение на три дена на ова Народно Собрание докажавме, оти сме народ кој не само заслужава својата слобода, но и може да се управлјава. Повеке од една трета, управо една четврт от народните преставители земава думата и се исказаа по долните прашуења.

Критики имаше како и требеше да има. Имаше похвални критики и лоши. Но требе да бидеме справедливи. Президиумот сврши голема работа. Не се, може би, кое би требало, но се кое би могло да се сврши, Президиумот го сврши со чес и достоинство. Фала му. Грешките и лошите страни за кои се однасат критиките стварно постојат. Такви грешки имаме. Но вината не е во управлението, туку во целиот државен апарат, во кој са се вмакнали извесни луѓе, кои ја компромитираат власта. Има некои, кои употребуваат фашиски методи: бијат затворници, псујат и т. н. Никој от нашите повереници не е дал на нашите власти такво наредување. Во одборите попадат често луѓе непријатели на народот. Това става за това зошто изборот е могал да се изврши правилно, затова зошто некаде се одборниците на брзо назначавани.

Македониа е слободна. Македониа е ослободивме. Но околу една пети на Југославиа не са ослободени. Цела Југославиа не е ослободена. Ние не сме свршиле уште војната. Ние сме уште во воjно положение. За това требе да се готвиме за евентуално нападение от страна на фашиските или други реакциони сили натре. Тија реакциони сили ние сме ги разгромили. Но нивните останки приемат различни форми и употребуват различни методи во една подмолна борба.

Во Македониа има така наречени бугарофили, србофили, гркофили. Они се старат да се дискредитира таја наша народна власт. Едни от ниф викат, оти Македониа не била слободна; ке се вратил кралјот, ке се вратило старото положение. Това са враговите и непријателите на нашиот народ. Ние ке се бориме како против едните, така и против другите.

Ние требе, другари, да работиме *против тоја шовинизам, кој се појавуе и против тоја локален патриотизам*, како го нарече нашиот лјубим другар Темпо. Има карактерни случаеви за това. На пример случајот во веза со сечење дрва во Качаник. Што значи това? Това значи да се определуват границите измеѓу една област и друга. А ние знаеме што са това граници. Во 1913 година се постави граница меѓу Југославиа и Грциа, меѓу Југославиа и Бугариа и меѓу Бугариа и Грциа, со која Македониа се раздели на три части. И имено, таја граница беше причина за раздори и катастрофи. Се това са аномали, затова зошто на одговорните места влегвает луѓе кои неразбират своите функции.

Секој кој сака доброто на Македониа би требало да разбере да е такво разрешение на македонското прашуење најубаво. И ние открито можеме да кажеме, оти *без федеративна Југославиа не може да има и нема да има слободна Македониа.*

Представете си за минута да Македониа се навоѓа во границите на денешна Бугариа при старото положение со реакционниот политички живот. При товао положение ние би изгубиле нашето национално саштествување и нашите национални обележја. *А ние сме Македонци, македонска нациа. Ние не сме нито Бугари нито Срби. Ние имаме право на сашествување и имаме сите возможности да се развиjаме како нациа. Кога става дума за лјубов и братство требе да биде не платонска, не на думи, не само формално а да дадем еден дејствителен израз на братство и единство со југословенските братски народи.*

Ние не се навоѓаме сега во безизходно економско положение. А има страни како Босна (со два милиона жители, сега 1.400.000, затова што са останалите избити, сега во таја народно-ослободителна борба), како и Црна Гора, Бока, Кордун, каде се гладува. Ние, Македонците, би требало на братските народи да помогнеме. Жито не може да пратиме. Но затова може да испратиме ориз на тија братски народи, кои сега гладуват. (Ракоплесканије).

Вашето ракоплесканије значи, дека вие се сагласувате со това предложение. Осим това, ние имаме око-

---

Фруса Чедомирова от Кавадарци, беше сечена на парчиња на криволачкиот мост, полицајите-зверови со удоволствие и ги сечеа градите.

И така — десетици други. От Дреново до Радња, от Мрежичко до Демир Капиа беснеа фафшистките орди.

64 жертви — тоа беше крвавиот биланс. Потполковник Апостолов можеше да биде сигурен да ке го спечели орденот, чесно и достојно, како верен исполнјач на Борис — Хитлеровите наредби.

Но он не беше доволен. Он сакаше и повишење.

Се прибра војската во градовите. Изморена, сокината, кална — от убијства, претепуења и скитања по планините. Народот здина: одмина чумата.

Но сега дури Лјубен Апостолов и Асен Богданов мислеа да покажат се што знаат.

Блокада. Кавадарци, Неготино и Ватоша се опасани со цврсти обручи. Претекстот беше згоден: 16 јуни — „Ден на рождението на Негово Царско Височество Кнјаз Симеон Трновски". На 15 јуни наредба: никој да не оди на работа, да не излегва по полињата — ке има „тржество!"

И „тржеството" дојде во Ваташа. Поручик Костов, на захуктан моторцикл, сет прашлив, но радостен пристигнуе от кавадарци во Ваташа. На сред село ги збира селаните. Со триумфален глас ја чете наредбата, потпишана от потполковник Апостолов: „Да дојдат веднага следните лица: Диме Аризанов, 18 годишен, Пано Джунов, 18 годишен, Ристо Гјондев 18 годишен, Блажо Чемерски 16 годишен, Перо Видиковски 15 годишен, Пане Мешков 15 годишен, Ферчо Глигоров 22 годишен, Васил Аджи Јорданов 26 годишен, Ванчо Груев 18 годишен, Данко Давков 18 годишен, син му на Диме Петров 18 годишен, Герасим Матаков 17 годишен."

И идат преплашено, но безазлено, горните набележени. Некои от нив имат браќја партизани. Сите се добри другари по меѓу себе. И васпитани да го сакат својот народ.

„Не, ништо нема да им стане", — злурадо одговара на мајчините плакања поручик Костов. „Сакаме само да ни го пакажат местото каде то се правили снимка на својата екскурзија" — додава агентот Жуглов.

3 саатот след пладне. Убав јунски пролетен ден. Ете, дојдоа веке во горичката каде беа на излет младинците. Зад нив се и трите им другачки. Ги спроведуе еден взвод полицајци и еден взвод војници — кој знае што можат да направат! Младинците се вслушнуат во пеењето на славеите, се лјубуват на пролетните китки. Колку е убаво да се живее!

Наедиаш, залајаа шмајзерите и картечниците, Девојчињата пребледеа до смрт. Младинците разбраа, да се е свршено... Збогум, пролет!... Инстиктивно се раздвижиа таму-ваму — но куршумите ги достигнуат. Поручик Костов си го проба својот нов шмајзер. Крвнички се смеат полицајците: што е пријатно да пукаш во исплашен булук от деца! Васо Аджи Јорданов, паѓајки викна: „Стрелајте, кучиња, но нашата идеја нема да умре!"

Се стихна пукотот. Во несвест лежеа девојчињата. Но на джелатите не им беше стига: долго и долго ги мушкаа со ножевите избиените деца, ги сечеа, им ги разбиваа лобањите. Крвавите бајонети светкаа на пролетното солнце.

Се сврши „тржеството". Стихна јунската офанзива. Потполковник Апостолов си ги протриа рацете. можеше да биде доволен.

Наскоро доби орден от Фирерот. „За доблест и пожртвованост проявена на бојното поле". Но и нешто повеке: Лјбен Апостолов стана полковник.

Но, кој можеше да го пригуши узвикот на избиените селани от Шивец: „Да живеат нашите деца! Они ке не осветат!"?

◆

Прохуја деновите... Ко лош сон претераа и сите подоцни офанзиви на полковник Апостолов. Народот ги срина фашистките окупатори. Но оште е свежа крфта на избиените. Две години дождевите и снеговите не можеа да ја измијат травата во горичката каде беше извршено ваташкото клање. Она не е зелена, она е црвена. Црвена от детска крф. И вика на одмазда!

А полковник Апостолов, Жуглов и многу ним подобни сега се во раците на народот. И они се сега кукавици! Они се јунаци само кога се стрела во беззаштитните. Сега паѓјат на колена. Плачат. Молат за милост. Та полковник Апостолов не се осекја за крив! Он не е кал! Напротив, он е бил „културтрегер"! Он сега ја има дрскоста да во своите показания пред народниот Суд, зборејки за горните собитиа, пише: „Лично царја ми изказа похвалата за мојата културна, просветна и обштествена дејност и прибави че за награда ште ми повери командването на 17 дивизиа која ште се формира во Штип"!! Та он е бил, сиромаот, безазлено јагне!

Ке им простиме ли? Ке ги заборавиме ли зверски избиените и измачените от нивните раци? Ке ја заборавиме ли крфта на ваташките деца, топлата детска крф просипана по шарените пролетни китки?

Не! Ние не би биле човеци ако тоа би го заборавиле!

Одмазда врие во нашите срца!

Сурова и беспоштедна казна за војните злочинци, народни непријатели и предатели на својот народ! Никаква милост, никакво сажаление!

За да можиме со исправени чела да им одговориме на избиените татковци от Шивец:

„Вашите синови живеат! И они ве осветуат!"

Лазар Мојсов

лу 600.000 кгр. кожурци, 600.000 кгр. памук, 200.000 кгр. волна, 200.000 суви кожи. Но ние, во Македониа немаме индустриа. И от тиа количества тука кои имаме може да се пратат таму каде може да се преработат.

Ние сме неразделна част от Југославиа и какво и да праиме во стопанско отношение, ние требе да **имаме пред вид**, оти стопанството **ке ни биде** општо. Во тоі народностопански оддел, кој се формира **во Белград**, ке има и една наша **секциа** со задаток да координира **нашата** стопанска деіност со **осталите**. Това е мнение на сите **економисти**. Така и требе да биде. Ние **не водиме** оделна стопанска **политика**. *Ние со това не губиме ништо. Това не е стара Југославиа каде би могли да се вршат спекули. Таіа нова Југославиа, во коіа имаме еден маршал Тито, коі е најголем приіател на македонскиот народ, коі е доволна гаранциа, дека ке исчезне секаква спекула. И іас сум наполно уверен во това.*

За да можеме успешно да се бориме против фашистите и окупаторите, ние требе да имаме добра и силна армиа. Она е добра и силна и **броі** 500.000 и. о. воіници на **Југославиа**. Но она мора да биде добро **облечена** и нахранена, а она е сега **повеке** гола и боса. Од бригадата, која носи моето име, има 200—300 души боси. За време во борбите нашиот народ даваше се за воіската. Ако нашиот народ не **беше давал** се за војската, тиіа **жертви**, никаков успех немаше да има. Кога може да најдеме средства, **ние** требе да напрегнеме сите **сили**, за да дадеме се на армиіата, како би исполнила своіот задаток.

Главниот одбор на НОФ земал е **решение** да спроведе помошни **акции** за собираніе на топли дрехи, **пари**, храни за нашата армиа и за **пострадалите** краишта од воіната во Тиквеш, Дебарца, како и за **Црна** Гора, Босна, Далмациа. Акциата се **спроведуе** со содеіствието на целиот народ. Участват сите: **мажи и жени** от сите слоеви на нашето **друштво**. Трговците не изостават од работниците и селаните, **интелигенциа** — от занајатчиите. **Акциата** продолжува. Ја го использувам случаіот да помолам другарите **народни** преставители, кога се вратат во своите места да подпомогнат свесрдно таіа помошна **акциа**. Това е дело да НОФ на Македониа, единствена политичка организациа во коіа участвуват сите **слоеви** на народот, со исклучение **на предателите** и агенти.

Сега сакам да засегнам, другари **народни** преставители, едно прашуеніе от народното стопанство.

От рефератот, коі четовте и от **речите** на нашите стопански **министри** може да се заклучи, оти положението на народното стопанство **не е** така розово сега за сега. Но **во** замена на това има много **предпоставки** коіи говорат оти то може **да се** издигне на висок степен.

Ние имафме по рано цветушти занати, коіи ги разсипа туѓіестраната конкуренциа, сметам до сега како туѓіи следи благодарениіе на политичкото положение на Балканот. Нека ви кажа другари оти околу 40-ти години на м. в. износот на Македониа е бил $1/3$ производство од занатчиски характер. Ниіе **имаме** и плодна земіа, само недостаточно и примитивно обработвана. Ако се приложи модерно машинно **производство**, нашата земіа со **сред на** реколта ке може да дава чак **излишеци**, коіи би могли да се изводат во другите федерални **држави** со коіи сме сврзали ние окончателно своіата садба. А ако тамо немат пласимент, преко општиот **експортен** институт во Белград, ке **ги** изнесуваме во странство.

По просветното прашуеніе. (Ке **ме извините**, уште — 10 минути. **Дозволіавате**).

Учителските курсови, коіи се уредуват са без сомнение многу **добри** и ке имат добри резултати. **Ја посетиф** еден таков и ми направи **одлично** печатление не само во просветно отношение, но и нивното граѓанско воспитание.

Прашуеніето за **азбука ке требе** да се разреши. Предстои изграждане на наш литературен іазик. Во врска со тиіе прашуеніа е заседаваме една комисиіа од стручніаци две недели. Използвано е се кое би могло да допринесе за брз напредок на работата.

По това прашуеніе іа сакам **да** кажам уште нешто! Дваіца световни учени, наідобри познавачи на историјата на балканските народи и специіалисти по македонските диіалекти, са поканени да доідат и земат участие во решаваніе на тиіе така важни за нас прашања. Требе само **да** уредат некоји формалности по отношение на напуштането на нивната територија. Бериштаін, еден од професорите, е канен лично од **мене** во Москва и е дал дума, оти ке доіде.

По прашаніето за хигиіената. Имаме 150 доктора, **од** коіи 50 мора да стават на расположение на воіската. Остава **ни да** апелираме во двете области на неослободената Македониа да даідат лекари за да не помогнат во това отношение, као и од Бугариа и останалите федерални единици **на** Југославиа.

По прашуеніе **за** националните малцинства говори одлично и другарот Темпо. *Сите национални малцинства* се третират наравно со Македонците. Тија кои се борат против фашизамот се ползват и от правата (Ракоплескание).

Но ако не са се бориіли, тиіа имат возможнос да се борат и против фашизамот и против реакциіата. Наша е пак должност да убедиме заблудените малцинства, који са служили на окупаторот, оти нивната садба е сврзана со нашата и да ги поканиме да доідат и земат участие во изградуеніето на нова федерална Македониа, во слободна, демократска, федеративна Титова Југославиа.

Другари народни претставители. Ние тука сме преставители **на** Вардарска Македониа. **Има** уште два дела од Македониа. „Единио дел е од 6.000 квадратни км, а другиот дел — егеіска Македониа — 34.000 квадратни км. со 250.000 — 300.000 **жители**.

Наше право е да бараме обединение со Егеіска и Пиринска Македониа и това право не може никоі да ми го одрече. (Аплауз)

На краіот іа тука поздравувам нашите гости Македонци, дошли од другите делови на Македониа и бежанците!

ДО ПРЕЗИДИУМОТ НА АСНОМ СКОПЈЕ

Председателот на АВНОЈ испракја на второто заседание братски борбени поздрави. Свесни сме дека вистинските представители на слободна Македониа равноправна единица во сојузот на федеративна Југославиа. можат денеска во своіата ослободена татковина да го зацврснујат онова големо дело, за кое пролејава крв најарните синови на македонскиот народ. Уверени сме дека решениата на вашето заседание ке послужат за добро на напатениот македонски народ.

Сега тие ке ги зајакнат братските врски на македонскиот народ со останалите народи на Југославиа и ке допринесат за зацврстуењето на нашата голема татковина демократска федеративна Југославиа.

Нека живее слободна демократска Македониа во демократска федеративна Југославиа. Нека живее неразрушливото братство на сите народи на Југославиа.

Д-р Иван Рибар

ПОЗДРАВИ
от Пиринската и Егеіската Македониа и македонската емиграциа

ПЕЦО ТРАЈКОВ

Другари и другарки, народни представители,

Се іавуам пред вас со необикновена возбуда, зашто преживујам еден истински момент, сублимен момент, дека за прв пат во историата имаме наша слободна држава. Ја, кој се борев долги години за таја идеја и за која страдав во Бугариа от агентите на цар Борис, от фашизамот, от бандите на Иван Михајлов, каде бев пракјан по лагери и затвори, іа следев со растреперено срце вашата геројска борба. Кога бев свидетел на такво единство и братство оноj ден, кога видов како готат солзи на нашите стари борци іа си реков: „Ете го моментот за кој се борев, и сега ако умрам“.

Говорејки за геројските борби на македонскиот народ, тоі рече: „Кој ли ги памети жилавите и чутовни подвизи на гемиджијите, от кои еден единствен остана др. Павел Шатев. (Ракоплескания) Кој ли іа памети славната илинденска епопеја, от коіа нема по величава епопеја, от коіа започнуіат борбите на макед. народ. Таја ги роди после това најпламените борци коіи продолжиіа да дават скапи жертви. Еге тие вдахновени млади синови на илинденците го земаіа знамето на Гоцета Делчев и Крушевската република и со своіата крв и со жертвите на другите братски Југославіански народи, во дени од легендарниот и Љубим другар Тито (ракоплесканиіа) денеска іа извојуваја слободна Македониа.

Другари и другарки,

„Ја сум от Лерин, представител на Егеіска Македониа (ракоплескания). Зар героіското Леринско, Костурско, каде се разгоре таја нај-величава епопеіа во нашата историа — Илинден, Воден, кој ги роди наіубавите борци, Кукуш, градот на нашиот апостол Гоце Делчев, на нашиот водач и првоборец Димитар Влахов, зар Пиринска Македониа на учителот и другарот Јане Сандански, зар тие македонски земји ке ги заборавите? Не. Требе да се присоединиме и ние кон вас, кон слободна демократска Македониа во рамките на Титова Југославиа и никој не може да ни го земе това право. Това право ни е дадено от Московската и Техеранска конференциа и Атланската карта. Ама наіголема гаранциа за това е водачот на Југославіанските народи, другарот Тито (ракоплескания)“

Да живее цела соединета Македониа, во рамките на федеративна и демократска Титова Југославиа.

Да живее братството на југославіанските народи, кое никоі не е во состојание да го ракруши, зашто тие народи се слеја со крвта и душите!

Да живее ослободителот на Југославјанските народи Љубимиот другар Тито! (Бурни ракоплесканиіа).

ХРИСТО КАЛАЈДЖИЕВ

Другари и другарки, народни представители на Македониа,

Целата емиграциа во Бугариа преку манифестации и собраниа іа изразиа своіата радост от това, што станує тука. **Ние се радуеме оти на нас ни се падна таја чест да ви ги изразиме пожеланиата и поздравите на македонската емиграциа.**

На нас ни е іасно, оти това положение што го гледаме тука однос но нашиот идеал е преди се рожба на големите борби, на големиот дух, на големата упорита воліа и покраі сите страданиа на македонскиот народ. По това ни е іасно дека федерална Македониа е плод на гениалноста, воіничка и политичка, на раководителот на југославіанските народи Јосип Броз — Тито (аплауз).

Македонската емиграциа во Бугариа, косвено, ако не преко, допринесе за сегашното положение.

Затова што, кога ве гонеіа и тепаіа српските шовинисти, ние македонската емиграциа, бевме исто така гонети от великобугарските шовинисти и дадовме безброј жертви за това дело, наі-арните синови на македонскиот народ. Ама и краі се това македонската емиграциа во Бугариа остана доследна на делото на Гоце Делчев и Сандански.

Ние іасно ги сознаваме нашите задачи и тие са:

1. Да ги приоштуваме се повеке и повеке емигрантските маси кон вашето дело.
2. Да ги искоренуваме се повеке и повеке остатоците от великобугарштината меѓу масите и да создадеме правилно одношение кон македонскиот проблем.

Нашиот долг е исто така за ви помогнеме при изградуваніето на македонската држава. Да ви помогнеме со пари, материали и се што е во ова тешко време от прва необходимост. Ние сме почнале со това собираніе и іас сум срекіен што можам да ви соопштам дека е собрана сумата от 4.000.000 лева, коіа сума продолжує да расне.

АТАНАС АТАНАСОВСКИ, народен представител от Пиринска Македониа:

Другари и другарки народни представители,

„Идејки отПиринска Македониа како народен представител, ви носам топли поздрави от вашите бракіа (ракоплескания). Целиот македонски народ от Пирински Македониа сака што по скоро да доіде оној блажен час, кога ке се соединиме со нашите бракја во Македониа, во Титова демократска федеративна Југославиа и да заработиме со сите свои сили за изградуеніето на слободна и обединена Македониа (Ракоплескания).

Ја ве молам да земете по-големи мерки, во најскоро време и тој дел да се присоедини кон нашата федерална македонска држава.

Да живее Титова Југославиа!“ (Ракоплескания).

ФИЛИП ВЕЛКОВ—СЛАВЈАНСКИ

Другари и другарки, народни представители от слободна Вардарска Македониа.

От страна на Политичката Комисиа на Националното ослободително движение во Егеіска Македониа,

што іа представуіам при Главниот штаб на НОВ и ПОЈ за **Македониа** и при Президиумот на **АСНОМ**, како и от страна **на нашиот народ** от Костурско, Леринско, Воденско, Енидже — Вардарско, Солунско и от цела останала **Егеіска Македониа, Ви предавам топли другарски и братски поздрави.**

Денеска Вардарска Македониа има своіа федерална држава, своі Президиум, свое Антифашиско Народно Собрание, свои единици во народно ослободителната воіска на Југославиа, свое управление, своіе администрациа.

Да ви е честита. Да живее Слободна Вардарска Македониа.

„Ама за нас, Македонците от Егеіска Македониа ни предстои уште тешка и трудна борба, за да го реализираме и ние вековниот идеал на нашиот народ: ослободуеніето на нашиот дел от Македониа, коі е уште под туѓіо ропство.

СТ. АВРАМОВ

От името на Илинденската организациа говореше Стоіан Аврамов.

„Ви носам поздрави на старите Илинденци.

Срекіен сум што доживеаф да го видам нашето дело, делото на Гоце Делчев, остварено“, рече тоі меѓіу другото.

На говорниците кои говореа от името на нашата емиграциа во Бугариа и от името на нашиот народ от Егеіска Македониа им одговори другарот Димитар Влахов, коі им благодари на нивното доваѓіаніе на заседанието и во неколку збороі ги оцрта задачите кои стоіат пред нашите народни маси кон оии и претставуат.

(Говорите на поверениците от технички соображенна ке ги даде ме во следниот броі).

До президиумот на АСНОМ Скопје

При отворањето на второто заседание на АСНОМ ви испракјаме братски борбени поздрави от Босна и Херцеговина. Со вас заедно се радуеме што цела Македониа е ослободена и што незините синови и керки ги остваруіат идеалите на најплеменитите умови на македонскиот народ — изградување на слободна демократска Македониа. Ви пожелаваме добор успех во работата, уверени дека вашите решениа ке бидат нов прилог за зацврстуењето на спечалените придобивки от Народно-ослободителната борба на македонскиот народ и сите народи на Југославиа. Да живее слободна демократска Македониа во слободна демократска Југославиа. Да живее нераздружното братство на сите јужни славјани.

Земското Антифашиско векіе на народното ослободување на Босна и Херцеговина

Во дискусиата говорева и следните другари-ки: **д-р Гавриловски, Равнјански, Милева Сабо, Ванчо Бурзевски, Димче Зографски, Вражиловски Никола, Киро Крстевски, Планински, Беловски Димче, Митко Зафиров, Младен Челопечки, Методи Джунов, Трајко Цветановски, инж. Јордан Блажевски, Генади Лешков, Јанче Трпески, Тодор Дзвездин, Јонаи Гелев, Васил Ивановски и Мехмед Даут.**

Демократска, федеративна Југославиа
ДРЖАВНА КОМИСИА
за утврдуванје злочините на окупаторите и нивните помагатели

ДО НАРОДИТЕ НА ЈУГОСЛАВИА

ФАШИСТИЧКИТЕ ЗЛОСТОРНИЦИ И НИВНИТЕ ПОМАГАТЕЛИ ТРЕБА ДА БИДАТ ПРИМЕРНО НАКАЖЕНИ ЗА ДА СЕ НЕ ПОВТОРАТ ТАКВИ ПРЕСТОПЛЕНИЈА НИКОГА ВЕКЈЕ ВО ИСТОРИЈАТА НА ЧОВЕЧЕСТВОТО, А ДА НАШИТЕ НАРОДИ ДОБИЈАТ ПОДПОЛНО, МОРАЛНО И МАТЕРИАЛНО ЗАДОВОЛЕНИЕ

Окупаторите и нивните помагатели со крволочните зверства нашата маченичка и јуначка земја ја завива во црно, а со грабежите и насилијата ја превнава во пустош и пепелишта. Се дигнавме во народно-ослободителна борба да се браниме от тија зверови, да е исковаме народната слобода и да прибавиме почитание за народната правда. Во течение на нашата тригодишна борба нашите народи са судили и пресудили на многу хитлеровски, фашистички, усташки, недикјевски, љотијевски, дражикјевски, белогвардејски, синогвардејски, зеленокадровски, мефајловски, џемовски, ВМРО-овски чудовишта во човешки образ. Но верата во човешката правда би се загубила, ако и еден германски, италиански, маджарски, великобугарски, великосрпски или великоалбански окупаторски престапник или нивни помагател, изрод на нашите народи, би успел да се крие от праведното народно наказание иако би останала ненадокнадена и една штета, која са ни причинили со својте помагатели фашистичките грабители и паликкји.

Антифашистичкото собрание на народното ослободуване на Југославиа, како веен толкувател на това народно чувство за правда, на 29 ноември 1943 година на своето второ заседание во град Јајце, е донело решение за образуванјето на Државна комисија при Председателството на Националниот Комитет за утврдуванје злочините на окупаторите и нивните помагатели.

И денеска от Државната комисија, преку комисиите на федералните антифашистички собранија и народноослободителни одбори, како органи на народната власт, е организирана на целата наша држава ючна правна служба за истражуванје и утврдуванје злочините кои са извршени над нашите народи от окупаторите и нивните помагатели. Пријавите на жертвите и оштетените и свиделелските показванија, со исцрпателниот доказателствен материал, пристигат кој ден на комисиите и органите на народната власт. **Но, правата треба да биде потполно задоволена. Сите престапници казнети и секоја штета надокнадена; затова е света должност на секој наш човек да соопшти на првиот орган на народната власт се што знае или има доказателства за какво и да е престапление извршено во нашата земја от окупаторите и нивните непосредени или посредствени помагатели.** Сите масови и единични убиства, сите заложничества, сите укувања, маченија и обезчествувања, секое телесно наранување и систематско урнуванје на здравјето, сите интернирања, депортирања, конфинирания, присилни иселаванија, присилни мобилизиранија, сите принудни пракјанија на работа, сите унижения на човешкото достоинство, секое велеиздајство, от каква и да е сорта, секое шпионство, секое непосредствено или посредствено участие во организации како што са гестаповската, усташката; четничките, љотикјевските, контрашките, балистичките и други ними отговарјашти, или како што са СС-овските и други, кои са имали за цел да дадат воена, материална и морална помошт на окупаторот, — секое посредствено или непосредствено помаганје на политичките и вообште општествените работници или отговорните државни и општествени чиновници на окупаторот и на неговите убиства, истезанија, грабванија и понижения на нашите народи, — секоа материална или морална помош на окупаторот, секое зборуване, секое разпространение на летци, секоја статија, позив, апел, кои са били во полза на окупаторот, и секое друго зло, кое са направили окупаторите и нивните помагатели на нашите народи требе **одма да се соопшти на органите на народната власт и грижливо да се прибере сиот доказателствени материал за такво дело.** При това, требе секогаш да се назначи и сторената пакост на часните лица или државата, пресенена во стојноста на предвоените динари.

Фашистичките злосторници и нивните помагатели треба да бидат примерно накажени за да се не повторат такви престапленија никога векје во историјата на човечеството, а да нашите народи добијат подполно, морално и материално задоволение.

Оти това ке биде така, нашите јуначки изроди имат цврст гаранција от една страна во нивната геројска Народно-ослободителна Војска и во нивната држава, демократска, федеративна Југославија, кои се победоносно развиват под мудрото водителство на великиот наш маршал ТИТО, а от друга страна во решението, кое е донесено на Московската конференција во месец ноември 1943 година от нашите велики сојузници Советскиот Сојуз, Велика Британија и Соединените Американски држави „сите окупаторски злосторници и нивните помагатели да бидат вратени назад во земјите на нивните злодејания“, и бидат судени и накажувани според законите на тија ослободени земји. Трите велики наши сојузници дадова на оваја конференција следната декларација: оти „ке бидат гонени воените злосторници до на крај светот и ке бидат предадени во рацете на народите, кои ги обвинјават за да им се изврши суденето“. Рака под рака со нашите сојузници ке гониме окупаторските злосторници и нивните помагатели до крај на светот, сигурни оти правдата на нашите народи ке клај својата рака на нив.

Но многу векје от онија хитлеровски зверови, кои пролија толку невина крв на нашите народи, паѓаа во рацете наши и нашите сојузници, а скоро и сите ке ги имаме во својте раце. Затова е потребно што побргу да се поднесат пријавите и оптажбите против сите посредствени и непосредствени кривци, — извршители, соучастници и духовни инициатори на злодејанија кои са извршени над нашите народи от окупаторите и нивните помагатели. **Затова, сите свесни народни борци и родолјубци кои имате доказателствени материал за какво и да е злодејание и каква и да е пакост, кои са сторили окупаторите и нивните помагатели на нашите народи, доставувајте го на органите на народната власт!**

Извршите таја света должност, која имате спрема својот маченички и геројски народ и спрема чоешката правда!

Оти иде часот на конечното исправуене пред народниот суд на сите крвави џелати и грабители на нашиот народ, сите окупаторски злосторници и нивните помагатели; оти иде часот на надокнадуванјето на страшните пакости, кои са сториле на нашите народи окупаторските грабители и нивните помагатели, тија најкрвави опустошенија во историјата на човечеството.

Смрт на зверските убици и грабители на нашиот народ, на окупаторите и нивните помагатели!

Смрт на фашизмот — слобода на народот!

Секретар,
Д-р Владан Јоканович, с. р.

Председател,
на Државната Комисија,
Д-р Душан Неделкович, с. р.

За комисијата за утврдуване воените злочини во Македониа:

Секретар,
Кирил Петрушев

За председател,
суд. полковник,
Тод. С. Дзвездин

ПОЗДРАВНА ТЕЛЕГРАМА

СОЈУЗ НА МАКЕДОНО-ОДРИНСКИТЕ ОПОЛЧЕНСКИ ДРУЖЕСТВА ВО БУГАРИА

ДО АСНОМ НА МАКЕДОНСКАТА ДРЖАВА

СКОПЈЕ

Драги другари,

По случај второто заседание на АСНОМ, ние старите доброволци-борци против бејското османско ропство ви испракјаме топли братски и татковски поздрави на вас членовите на АСНОМ, а преку вас и на младите доброволци, борци против фашизмот, големобугаризмот и големосрбизмот.

Ние копнееме от желание да ја видиме соединета Македониа во своите географски и етнографски граници, која да изигра соединителна ролја на сите јужни славјани, на сите балкански народи.

Ние копнеем от желание да а видиме зајакната Македонската држава со своето целосно македонско сознание.

Вие го разбирате смиселот на нашето желание. Ние ви пожелаваме цврстина и постојанство да развиете дејност во правец на сите ресори на нашата мила Македонска држава, изградена со крвави усилиа и куп от коски на безброј македонски лугје, паднати во борба за слобода.

Поздравувајки ве, ние извикуеме: напред нови македонски богомили! Ние старите имаме полна вера во вас и ке ве подкрепуеме со зборови и дела, со срцата свои и животот свој.

Ние сакаме да ја видиме во тезите на АСНОМ силно застапена нашата македонска етнографска идеја, за да не не трујат повеке оволчените пропаганди.

Ние сакаме и ке се бориме овде, како што и вие тамо да се борите, за да го зафати нашата етнографска свест целиот македонски народ.

Да живее македонскиот народ!

Да живее АСНОМ!

Да живее новата Македонска држава!

Да живее идејата за широкото со единуванје на јужните славјани!

АНГЕЛ ДИНЕВ
Председател:

Решени за создаванје на суд за суденје на престапленија извршеии против македонската национална чест

Во време кога Македониа беше окупирана от германците и бугарските фашисти, кога македонскиот народ изживуеше тешки моменти во своето национално соштествуванје, кога најарните народни сили со сите средства, па и со оружје во рака, се бореја за запазуенје на македонската националност, јазик и култура, за македонското име воопшто — се најдоа пораженци и изроди во нашиот народ, било от лични интереси било от општествена саможивност по севозможни начини соработуjea со окупаторите, давајки им во нивната фашистичка и денационализаторска политика реална помокј. По тој начин, тие го издадоа својот народ и го извалкаја македонското национално име имакедонската чест.

Македонскиот народ не може да ги остави без наказание извршителите на овие престапления.

На това основание, Антифашиското Собрание на Народното ослободуенје на Македониа го донесуе следното

РЕШЕНИЕ

Чл. 1. Се создава специален суд за суденје на престапленията против македонската национална чест, кои на територијата на Македониа ке судм на секое лице, кое за време окупациата направило престапление против Македонската национална чест.

Чл. 2. Овој суд ке суди за оние престапления направени против националната чест, кои не можат да се квалификујат како издајство, или како помаганје на окупаторот во вршенјето на воени злочини.

Чл. 3. Судот за суденје на престапленията против македонската национална чест осудуе на лишуенје от национална чест, во која влегува и лишуенје от граѓанската чест; лесна или тешка присилна работа и конфискуванје на имот. Лишуенјето от националната чест може да биде времено или доживотно, а присилната работа може да трае највеке до 10 години.

Чл. 4. Во случај да се утврди по време на раследуенјето, оти е извршено престапление за кое се осудуе на смрт, судот за суденје на престапленијата против македонската национална чест ке се огласи за ненадлежен, а предметот ке го испрати на надлежниот суд.

Чл. 5. Антифашиското собрание на Народното Ослободуенје на Македониа т. е. Президиумот ке издаде нужни законски решениа во кои ке се определат престапленијата што ке ги суди судот за суденје на престапленето против македонската национална чест, уредуенјето на судот и процедурата.

Чл. 6. Судот за суденје на престапленията против македонската национална чест се избира от Президиумот на Антифашистичкото Собрание на Народното ослободуенје на Македониа, и се состои от 30 члена кои судат во состав от 3 члена.

Чл. 7. Президиумот на АСНОМ назначуе народен тужител при судовите на народната чест.

Чл. 8. Ова решение влегуе во сила от денот на објавуенјето.

РЕШЕНИА НА АСНОМ

За одобруенје работата на Президиумот на АСНОМ от I до II ванредно заседание на АСНОМ.

Второто ванредно заседание на АСНОМ, от како ги ислуша говорителите по рефератот за положението во Македониа, представен от Президиумот на АСНОМ, го одобрue и потврдуе работата на Президиумот от I до II ванредно заседание на АСНОМ.

Второто ванредно заседание на АСНОМ е убедено, оти Президиумот на АСНОМ ке ги земе под внимание сите разумни указания на народните представители.

30 декември 1944 год.

Скопје.

Работен Президиум на II ванредно заседание на АСНОМ

(по записник № 17)

1. Да се определи месечна помокј на сите чиновници, кои ке се затекнат на работа до 10 јануари 1945 година, во истиот размер, како и за месец декември 1944 година.

2. Се решуе да се повлечат от оптицај, во срок от 10 дена, со дата от 28 декември 1944 година, бугарските банкноти от 250 лева сериа Ч и Ш, а после да се донесе решение да ли ке се заменат или не.

На II ванредо заседание на Антифашиското Собрание на Народното ослободуенје на Македониа.

Чл. 1.

Се основуе и Македонска Стопанска Банка, која има за задача да собира материали и средства, који ке се употребат за свршуенје на ослободителната војна, за обновуенјето на земјата и изградуенјето на државата.

Чл. 2.

Президиумот да изработи уредба за организацијата и работата на Македонската Стопанска Банка.

Чл. 3.

Ова решение влегуе во сила от денот на објавуенјето.

Скопје, 29 декември 1944 год.

Президиумот на II ванредно заседание на АСНОМ

„ИЗВЕСТИА“ ЗА СУДЕНЈЕТО ВО БУГАРИА

Москва, 30 декември (радио)

„Известиа“ има денеска еден членок од Шатилов со наслов „Војни престапници“, во кој се вели.

„Бугариа е прва од ослободените земји, во која се денеска исправени пред народниот суд не само хитлерови агенти, туку и главните бугарски престапници. Бугариа покажа пример на редица други земји како требе да се расправи со својте предатели.

СОВЕТСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО ГИ ПРЕДАЛО НА БУГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО БИВШИТЕ РЕГЕНТИ: ПРИНЦ КИРИЛ, ПРОФ. ФИЛОВ, ГЕН. МИХОВ И БИВ. МИНИСТРИ

Москва, 30 дек. (радио)

Во врзка со започнатото судене во Бугариа, бугарското правителство се обрати до Советското правителство со молба, да му се предадат лицата, кои руската војска ги зела под стража и кои са главни виновници за вовлечуенјето на Бугариа во војна против соединените нации. Правителството на Советскиот сојуз, по согласие на правителствата на Велика Британија и Соединените држави, ја прими молбата на Бугарското правителство и му ги предаде бившите регенти: Кирил Преславски — Кобург, проф. Богдан Филов, генерал Никола Михов; бившите министри: Добри Божилов, Петар Габровски, Димитар Василев, Димитар Шишманов, Драганов, Муравиев, генерал Никола Хаджи-Петков и генерал Костантин Лукаш. На сите тиа лица ке им се суди во Бугариа.

Военo комуникe на Врховниот штаб на НОФ и ПОЈ за 1.I.1945

Во Срем немаше значителни промени.

Во источна Босна се продолжуват борбите на секторот Бијелина — Брчко. Гонеiки ги разбитите банди од Маевица нашите единици ликвидирале неколку оделни групи, каде са убити 30 воiници меѓу кои 7 офицери, а запленени 70. Запленени са 4 минофрлачи, целата архива на дивизиiата и голем броi аутоматски орадиа. На секторот Вардиште после жестоки борби ликвидирани са сите германски линии на Шарган и нашите единици iа ослободиа Мокра Гора, и завзедоа 1 германско упориште пред Вардиште.

Во Санджак нашите и албанските единици и натакаi вршат непрекоснати нападениа на комуникациата во долината на Лим, каде сега се наставуват жестоките борби.

Во долината на Босна се наставуват борбите на многу сектори низ комуникациата Сараево — Брод, каде е уништен германски транспортен влак и пругата е разрушена на многу места. Каде Зеница нашите единици разбиле една германска колона исфрлени се од стројот 120 германци и усташи.

Во долината на Уна се наставуват жестоките борби околу Лапец и Добро Село и ако владее голема непогода на времето. На комуникациата Костаiница — Суніа уништени са 2 моста и пругата е разрушена на 20 км должина. На пругата Сисак — Загреб уништен е 1 транспортен влак на станицата Белика — Горица.

Каде Кралевац, меѓу Дуго Село — Остран, на главната пруга Загреб Брод уништени са 3 влака и са убити 50 германци и усташи.

Во Приморска разбиената неприiателска главнина се повлечуе накаде Постоина.

Во Штаерска се водат жестоки борби на секторот Краніа — Камник, каде германците трпат осетни загуби.

БУДИМ Е ВЕКЕ ВО РУСКИТЕ РАЦЕ

Од советското информбиро.

Во течение на први iануари на териториата на Чехословачка нашите воiски напредуат кон градот Лучениц и со борби завзедоа населените места Великие—Дравца, Болковце, Нитра, Галша, Тербелогце, Микушовце (неколко клм. iужно от Лученец), Раповце, Панитике — Дравце, Теринч, Блушинце, Малие — Злевце, Малие и Великие Страцини, Плахтинце и железничка станциа Раповце. Во борбите на 31 декември во тоі реiон нашите воiски зедоа во плен 515 германски воiници и офицери.

Во реiонот на Будимпешта нашите воiски продолжиа борбите за уништуене на обкружените во градот неприiателски групи и завзедоа железничката станциа Ракош во источниот дел на градот.

На другите сектори на фронтот нема никакви измени.

На 31 декември нашите воiски погодиа и уништиа 48 германски тенка. Во воздушни борби и од огинот на противовоздушната артилериа се свалени 4 неприjателски самолета.

Лондон, 1 iануари (Радио).

Во Унгариа последниот стадиум за сломуенето на неприjателскиот гарниозн во Будимпешта отпочна. Буда на западниот брег на реката Дунав е веке во руските раце. Во Пешта русите зедоа ж. п. станциа Ракош и 200 други згради. Дописникот на радио Лондон соопштуе, дека руските воiски нападат со таква жестина коiа ги надвишуе борбите во Сталинград. Германците запалиа цели квартали во очаiниот опит да го задржат руското напредуене. Советските инжинерни и пехотни единици одат низ пламени и ги савладуат германските упорни точки. Ноќно време германските самолети хврлат материали, храни за гарнизонот во Будимпешта. Нема официални извештаи за руските деiствиа и наступуене кон Австриа. Во Чехословачка руските воiски настапиа до на 3 клм. од Лучинец.

НАСЕЛЕНИЕТО ВО БУДАПЕШТА БЕГА НИЗ СОВЕТСКАТА ЛИНИА

Лондон, 1 jануари (радио).

Московскиот кореспондент на радио Лондон господин Винтертом прати денеска следната телеграма: „Вчера, Германците преведоа петнаести бесмислени контра-напади на Будапештанскиот сектор. Во контра нападот участвуваше пешадиjа, камиони полни со воjници и танкої. Германците при това имале преку 3.000 мртви, а броенето на пленици уште не е довршено. Сега самите Германци, немаiки надежда за спасуване, палат куки и дигат во воздух цркви и други iавни згради во Будапешта. Положението на населението е безнадежно. И покрај евакуациiата, во градот има околу два милиона становника. Населението масово бега од градот и поминува низ советската линиа, тамо да се скрие. Во градот нема ни вода ни електрика, дури ни леб.

Воjни деjствиа на западниот фронт

Лондон, 2 iануари (Радио).

Третата американска армиа на генерал Патен сега го напаѓiа iужното крило на германскиот клин во Белгиа. Американските воiски се наводіат на 3 клм. од Сенiувел. Германските контранападениа при Месина беа одбити. Северо-источно германците поново напаѓiат на коридорот, коi води за Бастон. Беа уништени 67 тенкои. Сега се потврдуе, дека Естернах е во соiузничките раци. Соjузничките воiски напреднаа преку тоi град и iа преминаа реката Саар. Вчера германците извршиа ред напади против соiузничките обекти во Вогензте. Доста силни тенкои и пехотни единици беа фрлени во борба. И главниот германски удар беше во едно место на 10 клм. западно од Михо. Во тоi сектор германците успеа да напреднат, но во другите сектори германските нападениа беа одбиени.

Папандреу дал оставка

Лондон, 1 iануари (радио).

Представителот на досегашното грчко правителство Папандреу си дал оставката и дал една изjава во коiа рекол, дека тој нема да земе участие во новото правителство.

МИТРОПОЛИТ ДАМАСКИН ПОЛОЖИЛ ЗАКЛЕТВА КАКО РЕГЕНТ И ДАЛ ПРОГЛАС ЗА РАЗОРУЖАВАНЈЕ

Лондон, 1 jануари(радио).

Атинскиот митрополит, регент Дамаскин, почнал со образуване на новото правителство. Тој пратил проглас до грчкиот народ, во коi се вели: „Во една демократска држава со употребуенiето на силата не можат да бидат решени државните проблеми. За това ги повикувам сите наоружани снаги, веднаш да положат оружiето и да имат доверие во правителство, кое ке го назначи регенството, за да се реши нашиот проблем на еден праведен и демократски начин".

Скопје ја дочека новата 1945 година

Реiонските одбори на НОФ, АФЖ и НОМСМ приредиа по сите реjона на Скопiе дочекот на Новата 1945 година. Сите реiони на Скопје, па и тие наiдалеките, како „Маджир мало" и „Чаир", iа дочекаjа Новата година со весел програм, со песни и игри.

Народниот театер организира дочекот на Новата година со убава и разноврсна програма, со наши народни и руски песни, една слика от партизанскиот живот, една пиеса, народни ора кои ги одиграа миjачката и раштачката група.

След програмата во театерот неколку артисти от Народниот театер и членовите на групата „Коста Рацин", отидова во воената болница и пред ранените другари и другарки дадоiа една програма исполнена со наши народни и руски песни, со хумористи и скечови. Еден от ранените другари, бивш реквизитор от Народниот театер, и сам учествуваше во програмата со една рецитациа, след коiа тоi со неколку другарски и топли думи им заблагодари на другарите артисти за вниманието.

Ние от наша страна поздравуваме артистите от Народниот театер и трупата „Коста Рацин" за убавиот им гест на внимание и лiубов кон ранените другари.

Това беше големо событие за болницата, за ранените и болните. За време дури траеше програмата, лицата на ранените другари бева срекiни. Тие забораvиа во тој момент, оти некоi меѓу ниф се без рака или без нога забораviiа оти се ранени, се смеева на хумореските и со задоволствие ги слушаа нашите народни песни. Осетива борбеноста на партизанските песни и топлината на народните песни, песни коi ни са толку блиски и хубави, и со бурно ракоплескание ги поздравиа артистите.

Во Офицерскиот дом беше исто така организиран дочекот на Новата година. Со весел програм, песни и игри iа испративме старата година, а со неiа и мрскиот фашизам од нашата страна и сите мачнотии што ги преживевме во неа.

Во самото начало на Новата 1945 г. извикан от публиката ги изнесе своiте пожелание како и задачи што стоат пред нашиот народ, — стариот првоборец Димитар Влахов.

Исто така извикани от публиката ги поднесоа своите честитки и пожеланиа за новата година претседателот на АСНОМ М. Ченто, генерал Апостолски, маiор Инков от името на совjетската мисиа и от името на англоамериканската мисиа капетан Хил.

Новата 1945 година е на прагот. Ние е пресретнуваме срекiни и вистински ослободени во слободна Македониа, уверени дека Новата година ке ни донесе срекiа и напредок и слобода на сите поробени народи во светот.

ОТ ЦЕЛ СВЕТ

Радио Москва, по случај на новата година рече:

„Во 1945 година на неприjателот ке падне целата сила на огромните количини на советското оражiе".

ЧЕСТИТКИ ЗА НОВА ГОДИНА

Лондон, 31 дек. (радио).

Во своiата новогодишна честитка г. Черчил вели покрај другото:

„Нема да поминат многу месеци, а рулiата што господареше над Европа, ке биде уништена".

ДО ГЛАВНИОТ ИЗВРШЕН ОДБОР НА НОФ НА МАКЕДОНИА СКОПIЕ

Акциата за собиранiе на помоќ за Народно-ослободителната воiска во Кратово се обележуе со следните прилози:

230.000 лева, 1549 кгр. жито, 160 кгр. брашно, 74 кгр. мас, 28 кгр. сланина, 172 кгр. грав, 287 кгр. компири, 16 кгр. сиренiе, 16 кокошки 67 jаjца, 105 кгр. ориз 156 рала чорапи, 7 рала нараквици, 48 крпи 42 рала кондури, 25 рала гаки, 31 кгр. сапун.

Акциата продолжуе.

Хроника

ПРЕЗИДИУМ НА АСНОМ СЕКРЕТАРJАТ

Р. бр. 2

1-I-1945 г.

СКОПЈЕ

ПОЛНОМОКИЕ

Се уполномоштава другарот Митре Инадески, одговорен по штампарниците на Македониа, да можи да собира и складира хартиа во Скопје и во другите места на Македониа.

За земаната хартиа другарот е должен да дава реверс на собствениците.

Секретар: (п) д-р. Спиров

Председател: (п) М. А. Ченто

◆

Поверенството за народно стопанство, отделение ветеринарно, соопштуе, оти се забрануе кланието на iагнинiа и jаринiа по-лесни от 8 кгр. живо тегло.

Ветеринарните лекари строго да се придржуiат на горната норма и да не позволуiат кланiе на мали iагнинiа и jаринiа ни во кои случај, било под какви причини, освен во случаi на голема потреба.

За повереник:

Инж. Ал. Поп Антоски

◆

СЕ БАРАТ

Ангеле Ангелоски, родом от гр. Дебар партизан от 3 години участвувал во борбите на Дебар и др. места. Од тогај не се јавил на домашните. Коi што знае нешто за него да соопшти усно или со писмо на Иван Стефановски во редакциата „Нова Македониа".

◆

Молиме секој кој знаи да кажи за нашите синови: Ѓорги и Коста Радиноски и Душана Гогоска сите от Вевчани. Бева доброволци во партизанските одреди од септември 1943 година и до сега за нив не знаеме ништо. Коi ке разбере нешто за нив да јави до редакциата „Нова Македониа".

◆

Крсте Гинов Јанев (Лефтер) партизан от 1941 година, бил во I Македонска бригада и останал во време на маiската офанзива во Горни Рарбил. Коi знае нешто за него, да јави на Гино Јаневски во Гостивар.

◆

Душан Лазаров Цветков — Шишко, партизан от една година. До денеска домашните ништо не знаат за него. Се моли секој коi што знае нешто за него да јави на Лазар Цветков — Шишко, Скопје, Долно Водно.

◆

Стате Иванов Цапински, партизан от III ударна бригада, VII чета. Последен пат учествуел во борбата каi с. Шишево, скопско. Кој знае нешто са него, се моли да јави во редакциата на весникот.

◆

Јован Душанов Поповски, от с. Бенче, општина Самоковска, срез Поречки — Брод, партизан от месец септември 1944 година во Допунски баталіон Брод — Порече. После бил распореден во 15 бригада. Учествувал во борбите на Струга и Охрид. Коi знаи нешто за него, да iави на Душан Поповски во с. Бенче.

◆

Пензиона книшка бр. 1521, издадена от бившата Дирекциа на државните долгови — Софиа, на Тодор Христов Кашмаков, е изгубена. Да се смета невалидна.

◆

Стефан Димитров Настев, бивш индустриiалец от Скопје, подари на Скопската Државна Болница песнаiест тона камени кiумур за кое му изiавуеме благодарност.

Државна болница

Државната штампарница, цинкографиа и книговезница „Гоце Делчев", Скопје —ги моли сите војни и цивилни учреждениа, кога имат за штампанiе да ги представуjат материалите неколку дена по-рано, за да можат на време да се изработат.

Порачките се примаат во канцелариата на штампарницата от 10 до 12 предручок и от 4 до 6 поручок.

ОТ УПРАВАТА

ВАЖНО СООПШТЕНИЕ

Бидејки да соопштениiата не беа организирани до сега, то Поверенството на соопштениiата и градежите при Президиумот на АСНОМ беше застанало за становиште писмоносната служба да врви безплатно. Сега со делимичното востануенiе на некои автобусни и железнички врски поштенскиот саобраќаi почнува да бива нормален и до изработуенiето на новите поштенски марки, таксата за писмата кiе се збират во готово. Сите писма кiе бидат препорачани и кiе се предават во поштите на поштенските шалтери. Писмата от воiниците со заверка на отговорниот им началник са безплатни. Исто така и писмата за војниците се безплатни и тиiа не се преорачани. Писмата врлени во поштенските сандачиња после обiавуенiеo на ово соопштение, нема да се збират. За това се умолjават клиентите да ги носат во поштите.

Во Скопiе кiе работат сите пошти освен поштата на гарата.

СЕ БАРАТ

ЕДЕН УБАВ ПРИМЕР

Пациентот Љубомир Алексиев от Скопiе, за свесната му и на време укажана лекарска помош, дава сумата от 1000 лева на д-р Панче Караѓiозов хирург при Државната болница во гр. Скопiе. Истиот се откажуе от таiа награда во полза на нашата воiска.

Одборот на Н.О. Фронт на Санитарното оделение во гр. Скопiе му изкажува голема благодарност.

П О М Е Н

Известуеме на сите роднини и другари да на 4-I-1945 год. во црква „Св. Димитриа" во 10 часа сабаjле ке даваме *тригодишен помен* на милиот ни син, брат, шура и вуiко

ЈОРДАН НИКОЛОВ (ОРЦЕ)

коi е убиен на јануари 1942 год. от фашиските поробители на Македониа, кога бреше да помогне на своiот народ во борбата за ослободуенiе.

Ги каниме сите роднини и другари, да присуствуват на поменот и дадат почит на погиналиот.

Жалостени:

Маiка: Пара; сестри: Марица, Веса, Даница, Вера и Ленче; зетови: Јан, Радован и Тоше; внуци Олга, Драган, Милорад, Јованчо и многоброiна роднина

Државна Штампарница, книговезница и цинкографиiа „Гоце Делчев"

409

СМРТ НА ФАШИЗАМОТ — СЛОБОДА НА НАРОДОТ

НОВА МАКЕДОНИА

ОРГАН НА НАРОДНО — ОСЛОБОДИТЕЛНИОТ ФРОНТ НА МАКЕДОНИА

Цена 15 лева	Скопје, Сабота 6 Јануари 1945 год. Година II — Број 29	Телефон: 43

На второто заседание на АСНОМ, во центарот на дискусиата беа прашањата за зимање ефикасни мерки против сите скриени непријатели на нашата ослободителна власт, против сите опити на сепаратизам и шовинизам, и локален патриотизам, кои са опасни за нашата нова народна власт.

ДИМИТАР ВЛАХОВ:

ДА КРЕПНЕ БРАТСТВОТО И ЕДИНСТВОТО НА НАРОДИТЕ НА ЈУГОСЛАВИА

Второто заседание на АСНОМ се приклучи на 31.XII.1944 год. во една атмосфера на неизразив ентусиазам. Представителите на македонскиот народ покажаја, дека са достојни синови на бесмртните борци на славната илинденска епопеја. Тие го положија за прв пат во историата својот испит за политична зрелост. До сега нашиот народ дал иљадници докази дека е борбен народ, готов да си жертвуе најмилото за својата слобода и право. Сега тој покажа дека може да си ја реди својата држава — федерална Македониа во федеративна Титова Југославиа.

Повеке от една четврт от присатните претставители на македонскиот народ учествуеја во дискусиата по нај-важните проблеми, кои го волнуваат сега нашиот народ и народите на федеративна и демократска Југославиа. Народните представители ги разгледаја со една пофална сериозност сите ставени на разрешуење прашања, како и бараја едновремено и начини, за да бидат тие прашања разрешени.

Центарот на таја дискусиа, беја прашањата за зимање ефикасни мерки против сите скриени непријатели на нашата ослободителна власт, против сите опити на сепаратизам и шовинизам, и локален патриотизам, кои са опасни за нашата нова народна власт. Сите оратори се искажаја да се земат мерки за уништуењето на фашизамот и реакциата, макар, под каква маска да се јават тие. Никаква милост кон народните непријатели.

Во заседанието на АСНОМ се разгледаја прашањата за поможуење на нашата војска, за нејзиното облечуење, обување, снабдуење со топли алишта, за нејзиното исхрануење. Народните представители ја изразија љубовта на македонскиот народ кон тие јунаци, кои со својот героизам во заедничката борба со останалите народи на нова Југославиа, го кутнаја фашискиот звер кого сега тие го доуништаваат. Четири пети от територията на Југославиа е слободна, меѓу која наполно са слободни Македониа, Србиа, Војводина, и не е далеку тој час, кога геројската наша Народно-ослободителна армиа на Југославиа под командата на гениалниот полководец Тито ке ги уништи фашиските зверови и заедно со другите сојузени армии ке го уништи фашизамот во неговата јазбина. Тие денови јуначките македонски единици на Титовата армиа тргнуат за да учествујат во походот на Берлин. Нема никакво сомнение, ета они, како и сите останали единици на таја прославена армиа со чест и достојенство ке ја исполнат возложената патриотична задача.

Македонскиот народ покажа на дело колку ги сака тој своите синови јунаци-војници. Поведената акциа за помоќ на војската и на нај-многу пострадаените реони во Македониа и во некои области во Југославиа, даде убави резултати. Акциата не е уште приклучена. Се надпреваруjат бранша со бранша, град со град и резултатите от тие методи за собирање помоќ са одлични.

Едно от прашањата, кое зема централно место во дискусиата на АСНОМ, беше прашањето за закрепуваньето на братството и единството на народите во Југославиа. Еден глас се слушаше во целата сала: „Нема слободна Македониа, без федеративна демократска Титова Југославиа"! Надвор от Југославиа, Македониа е осудена на ново национално ропство. Прокламираното и збиднатото братство и единство са запечатени со крвта на нај-арните синови на народите во Југославиа на бојните полиња. Това братство и единство представуе сила, која ништо не е во состојание да ја разруши. Нема веке стари шовинистички страсти и погроми устроени от фашистите, кои ги чинеја животот на повеке от 600.000 наши бракја во Југославиа. Врз развалините на стара Југославиа се издигна ново, величествено здание на братството и солидарноста на народите во Југославиа.

Това братство и единство са искрени. Тука не се работи за некаква декламациа, туку за нешто реално, дејствително. Последното заседание на АСНОМ даде релјефен израз на истинското чувство на македонскиот народ кои неговите бракја во Југославиа. Народните представители на Македониа го пресретнаја со неопишуван восторг и го примија направеното предложение да се испратат от седумте милиона килограма ориз, кои сега Македониа ги има, три милиона килограма на нашите бракја што гладуваат во Босна и Херцеговина, Далмациа, Лика и Црна Гора. Новиот Президиум на АСНОМ зема веке мерки за незабавното исполнување на това решение. И това ке се исполни одма. Во нај-скоро време, нашите бракја от нај-многу пострадаените от фашискиот звер реони во Југославиа, ке ја добијат братската помоќ на Македониа. Това е знак на признателност а слободниот македонски народ кон нај-борбените народи во Југославиа, за нивните жертви за слободата на општата наша татковина Федеративна и демократска Југославиа, со кои Македонскиот народ ги сврзал за секога своите сокровени мисли и стремленија.

Духот на историските решениа на второто заседание на АСНОМ ке ја раководат и по натакаj дејноста на нашето правителство — Президиумот на АСНОМ.

Това е дух, кој ке продолжи да ги озарјава нашите умови. Ние ке продолжиме да работиме за закрепуваньето на братската солидарност на народите во Југославиа.

Ние ке продолжиме да го закрепнуеме тој дух и во нашето одношение, со нашите бракја во Македониа — Турци, Албанци, Власи и Евреи, кои се ползуjат со сите права, со кои се ползуjат Македонците. И това е во духот на нашето време. Тие наши бракја се ползуват со еднакви права со Македонците, како и ги исполнуjат и ке исполнуjат сите долгови, какви има македонскиот народ.

Нашата задача е да работиме неуморно во такво направление во духот на лозунгот, кој маршал Тито фрли во народните маси на Југославиа, и кој со своите резултати извика вострог и удивление на целиот прогресивен свет. (Југославиа се покажуе денес от цивилизованиот свет како образец за сите угнетени народи во Европа) да образуе темелен камен на нашето величествено здание — Титова Југославиа. И ке образуе под мадрото раководство на другарот Тито. Македонскиот народ и сите народи во Југославиа можат да бидат уверени, дека на нив е осигурена срекјна иднина.

ЕДВАРД КАЦБЕК — повереник за просвета во Националниот Комитет.

ЗА НОВИОТ ДУХ НА НАШАТА ПРОСВЕТА

Над попаленото село се запра партизан и се загледа во разорението селце и неговиот затран дом во него. Некое време гледаше запрепастен во злочинското дело на окупаторот, а после со променено озарено лице се заврти накај своите другари и им рече: „Ке видите какво примерно село ке соградиме после војната."

Некоја отделна сила го пренесе от крвавата сегашност во светла иднина, во очите му пламна сликата што гори во очите на многу наши борци. На оваја слика нема само нови кукји, на неја не се гледа само идната дејствителност, от неја диши нова атмосфера, нова вистина на животот воопшто. И се прашаш: што им дава на нашите борци сила што сред борбените задачи така непосредно и со таква верба се врзуjат со иднината? Што е причината дека така силно веруjат во идните денови? Причината лежи во това, дека во таја партизанска вера во иднината не се искажуе само желанието за поништуење на окупаторот, нити желание за исполнуење на праведните и напредни саканја, туку се изразуе победата на човекот над смрта и злото, кој представуе најјако и најосновно движение на човешката култура.

Сите хуманистички идеологии согласни са во това дека човешката битност е навистина изразена со извандредната способнос за создавање. Човекот се приближуе до своето право битие дури тогаj кога ке влезе во личен контакт со обективниот свет и му ја истргне новата вистина. Нај-големата способност се развива во човекот кога го свртуе својот чекор во неизвесниот свет на непознатата судбина и ја развие во себе си способноста за создавање. Овие креативни моменти значат право и најплеменито внатрешто ослободуење, кое не е само највисоко духовно насладуење во смиселот на Аристотел, туку представуе основа за правилен и напреден живот на човешката заедница. Во такви моменти се рагја во човекот чистата човечност, правото содржание на секоја култура.

Историскиот опит го потврдуе ова сознание и додава дека човешката култура се рагја единствено во пазувите на сторуењата на животот. Културата не е продукт на животната резервисаност и отдалеченост туку плод на борбата и активните настојуванја. Нема права култура без поврзаност со дејствителноста и нејзините закони. Главнината на културното создавање ја представуjат срекјаванјата со пречките, што го развиваат целиот човек и го обврзуjат да се удри со негативните сили во себе си, природата и општеството. Културното создавање не е вистинско ако не го потресе сиот човек и ако не успее да го помести неговото положение во животот. Правата култура никне от непосредниот живот и наедно го претворуе. Што е поелементарно старуењето на животот, се потопли са неговите културни изрази.

Това се гледа на нашиот пример.

Катастрофата што се сруши на нашите народи го овозможи ведно нај-величественото нивно воскреснување во историата. Вечно ке го паметиме овој закон на акциата и реакциата. Зашто непријателот не застраши во исто време от сите страни, на сите подручја и со сите средства, зашто потполно ги измени досегашните меѓународни правила за водење на војната и отвори тотална војна против целиот народ и секој негов отделен човек со намера потполно да не деморализира и физички истреби; затова бевме присилени не само да организираме тотална одбрана, туку и тотален против напад, што доби совршена форма во партизанството. Значењето на тој тотален противнапад ја бараше баш визионарната концепциа на конфликтот и неговото решење, за да можат силите на народот цврсто да се оформат во това страшно историско искушение. И навистина, нашите народи си поставиа за цел потполно народно и човешко ослободување, цел достојна за сите племенити визии на човечеството. На нашата земја се отвори борба на живот и смрт, каква нашата историа не памети. Фашискиот окупатор разбуди во нас непознати сили и овозможи на масите от нашите народи свесно и активно да излезат за одбрана на своите народни права и афирмациата на своето човешко битие. Борците на нашите народи прв пат во историата знајат зашто се борат. Со невиден елан разоруjат германски дивизии, истребуjат домашни предајници ги соборуjат останките от сојузничката недоверба, а наедно го победуjат во народните маси последниот страв пред полниот живот. Со това нашите борци создаваат и нови форми на народниот живот, нова политичка заедница, ново братство на луѓето и народот. Ослободителната работа на народите от Југославиа не значи само борба за политичка и општествена слобода, туку значи борба за остваруванје на потполна животна сувереност. Народите на Југославиа денеска, значи, са во топло творческо расположење, во почеток на нов политички живот, а со това и ново културно време.

За народите на Југославиа е от основна важност фактот дека ослободителната борба создава културна атмосфера, во која влегуjат народните маси со големи возможности за развиток. Народите на Југославиа, без сомнение, имаја интезивни моменти во својата историа, кои беја и културно плодни. Ама сите овие моменти далеку заостануjат от денешните, баш заради широкото и општо участие на народните маси во политичкото разбудување и приемање на културните задачи. Досегашната просветна работа остануеше на површината на животот. На една страна нашите маси се задржаваја во примитивниот опсег на традициите и поврзаноста со природата, што им овозможиа да си живејат како неразбудени целини и рагјаат от време на време, надпросечни отделни луѓе, на друга страна овие надпросечни отделни луѓе со помокјта на школското образување се вклучуеја во така наречената западноевропска култура и без влиание на народните маси се губеја во незиното лексикално знаење и конзервативно расположење. Едвај денеска нашите народи довагјаат во возможност за право просветуење и човешко оживотворуење. Нашите народи, кој општествено и цивилизационо са многу натоварени и биолошки малку изабени се отвориа во новите условиа, како земја пред дожд и го примиа во својте плодни темела семето на слободата, правдата и вистината. Денеска, кога нашиот човек во вечна смртна опасност, оред жертви и најсурови искушениа, добива нов и цврст однос спрема земјата, животот човекот, спрема сиот простор и времето, спрема целата своја средина и нејзините условиа, јасно е дека проблемот на културата не е само во аналфабетизмот, туку во недостигот на свесна и цврсто владеење со својата сопствена судбина.

Силата на новата просвета е во правилното встројување на праксата и доктрината, во новиот разберлив смисел на сиот живот, во поврзуванјето на сета дејствителност, во создаванјето на ново заедничко мерило на културата. Силата на човешкиот дух е во това, да ја врже човешката свест со условиата на животот и обективните сознаванја, и непрестано да создава една целина от човекот и средината, политичкиот и духовниот живот, принципот на слободата и законот на општеството и природата. Силата на човешкото творчество е во това да знае да води борба против смрта, безредието и лагите, баш со помокјта на нивната дејствителност, от која не се одвојува ни во најтешките моменти.

Во тој смисел ги сознаваме законите на општеството и ја откриваме животната дејствителност, от

незмната изворна и независна страна. Ја преживуеме силата на животот како таков, силата на животните елементи што ја составујат природата и општеството, ја преживуеме потресно и величествено независноста на историското сторуванје, го преживуеме смиселот на автономниот свет воопшто. Откриваме одново и за прв пат сето онова што традиционалните и конвенционалните столетиа го прекриле. Анализата на општествената дејствителност и запознаванјето на народните задачи стануjат така точка за поваганјето за разбиранјето на животната дејствителност и за воденјето на духовната судбина со помокјта на политичките средства.

Целите на новата култура не можат да бидат веке поставени на општото и неопределеното. Целите на воспитанието не можат да бидат веке формулирани апстрактно и само психолошки. Целите на сите просветни настојуванја требе да бидат конкретни, поставени сред општествените условиа и исполнети со животна борбеност. Воспитанието требе да го оспособи човекот да знае да се движи во арената на животот и да донесуе решениа, што ке бидат во склад со неговото битие и законите на општеството. Во воспитаните реформи се работи за отфрлјание на лажливото, несистематското знаенје и за даванје на нови, на човекот, историата основани знаенја. На тој начин ке се сменат фиктивно, во себе раздвоено и на реакционерните сили ставено во служба воспитание со едно ново воспитание, кое, во склад со развитакот на општеството, ке ги развие сите човешки способности и самата негова човечност.

Во какво отеловуенје на човекот и збиднуванјето на неговите цели народот ја игра отсудната ролја. Во денешното време на развиток народот го овозможуе човековото усовршуванје и дејствуенје баш во това што представуе негов конкретен животен простор. Ролјата на народот е во това, што со помокјта на вистински задачи да го врзуе човекот тесно со неговиот животен простор, да ја зацврснуе неговата верност кон себе си, да го присили на блиски вистински изрази. Денеска гледаме како е от значение народно ослободителната борба и како ке има големи последици народното ослободуванје за развитокот на нашиот човек. Верноста кон народот е така тесно поврзана со битноста на човечноста да предајството на народот е најсрамен злочин над човечеството.

Уште не знаеме каква ке биде идната култура на народите на Југославиа и славіанските народи воопшто, во кои виталното и политичко усилие отвора најшироки културни перспективи, ама знаеме едно: со своите жертви помагаме по-рано или по-доцно да се покаме единството на културата која не носи веке во себе си скришно расцепуванје и принцип на распагіане. Може баш на славјанските народи е отсудено да го соберат сиот свој живот, сите свои мисли и дела под внимание на едно заедичко мерило на културата. Може веке ние да допринесуеме за создаванјето на онаја универзална културна цел, во коіа баш славјанските народи верујат со најчисто срце и со голема увереност. Може веке ние да го оствaруеме содржанието на това мерило, от кое подоцна ке се крене неговиот видлив знак. И покрај разликите во човешкото мисленје кои ги има и кои ке ги има и во новото општество се создава во нашите народи мегју сите напредни борбени и бистри лугје едно заедничко морално разбиранје, како основа за новата култура. Тоі морал се покажа во течението на ослободителната војна како најзначеен израз на големата промена во нашите народи. Оваја етичка сила не стана само духовна врска мегју борците за слобода и создателите на новата иднина на народите на Југославиа, туку и конкретна основа за сета просвета и воспитна дејност.

И НИЕ КЕ ОДИМЕ НА БЕРЛИН

Како силни планински реки кої не знаат за препрека, неудржимо јурат нашите единици на целиот фронт спроти Германија. Прославените Титови корпуси, сега наоружани со тешка артилерија и други савремени срества за ратованје ги гонат избезумените од страв фрицеви и е чистат нашата земја од фашистките душмани. Од секога чеканиот ден — да се сретнеме со непобедимите Црвеноармејци, со борците од Ленјинград, Москва и Сталинград, доіде! Денеска низ плодните равници на Срем и по целата бојна линија, еден до друг, се борат против заедничкиот непријател, коравите борци — Црвеноармеіците Титовите војници и храбрите синови на Бугариа.

Зад нивните плешти нема веке непријател ами ослободена територија! Во ослободената Војводина и Србија, во нашата Вардарска Македониа и на Косово секаде никни новиот живот и со една неудржима силина постепено ги лечи тешките рани нанесени од германските злочинци. Почнуват да работат поправените фабрики; преку новите мостови врват нашите железници и автомобили да доносат храна на изгладнатите и ограбени породици; се приредуват манифестации, митинзи и зборови, се уцврстуе народната власт. Ослободените Југословенски народи, уживајки ги плодовите на скапо извојуваната слобода, на секаде одушевено го градат новиот заеднички живот.

А пред ним пред нашите борци, длабоко пред боіната линија се простируват пак наша земіа, нашиот братски народ. Но тој народ уште не е слободен. Таму има Германци кој уште убиват и плачкат, коі ги палат нашите села и ги рушат нашите градови! Таму са истите злочинци што палеа по цела Македониа, таму са истите тие кој рушеја во Велес и Кочани, во Градско и Куманово, таму са убиіците на невино избитите граѓани во Скопје. Таму требе да одиме. Таму мораме да одиме оти това е нашиот нај-светол долг. Нема слобода за Македонскиот народ се дури Хрватскиот и Црногорскиот, Српскиот и Словеначкиот и другите народи не бидат подполно ослободени. А тие братски народи уште пиштат под фашисткото робство. И ете сега му се дават чест на нашите Македонски единици да одат заедно со прославените борци на Србиіа и Црна гора, на Лика и Краина, заедно со прославените борци на Црвената Армија, да одат на фронт и да е ослободат нашата Хрватска и Словеначка, нашите уште поробени краишта. И не само това! Нашите единици ке одат и натака, тие ке одат во Германиа, ке одат на Берлин, оти едино подполното уништуванје на германскиот фашизам е гаранциіа за нашата слобода.

Нашите единици одат таму не само да го бијат непријателот ами и да ја репрезентоват и своіата земја и својот народ во заедничката борба. Наставуваіки го іуришот дури до Берлин ние подполно го добиваме правото да како равноправни со другите големи сојузници е решаваме нашата судбина, судбината на Југославиа, судбината на уште не соединениот Македонски народ. Това право го добиваме не седејки на зелени маси ами проливаіки е обилно скапоцената крв на нај-добрите синови и керки.

Кога ги гледафме попалените села и разрушените градови, кога ги гледафме искасапените трупови на невините деца и старци, пред очи ни влегуваше сликата на разбеснетиот Германец како со кучешки поглед и целиот испрскан со крфта на невините жртви, со пискав глас издава наредби за плјачканје и коленје, кој одма се извршуват. И во тија моменти, во срцето на сите нас уште поіке се разгоруваше силната омраза но и чврстата решеност да е водиме борбата до крај и лјуто да се осветиме на подивелите германски злочинци.

Другари борци, Титови војници, еве доіден е тој час! Ние ке одиме на Берлин! Таму ке ги бараме сметките за безбројните убиства, за плјачканјето и паленјето за сите злодела! И кога ке одиме таму, нема да ги заборавиме нашите загинати другари, кои умираіки викаја „да се осветите за нас"; не ја заборавaме нити попалената Дебрца и Кумановско, не ги заборавaме малите двогодишни деца — сирачиња, кои на прашанјето „каде е татко ти", со стегната тупаници одговоруват „го убиіа германците"! Да ние ке одиме на Берлин! Нека германците и нивните жени ги видат ужасите на војната, нека іа осетат нашата освета!

Со нас, са и синовите на другите југословенски народи. Таму се синовите на славната Козара, која ги издржа ужасите на сите германски офанзиви; таму са синовите на Србија, кои никога нема да го заборават страшниот ден кога во Крагуевац беіа 4000 младинци изнесени пред цевките на германските митралјези и безмилосно покосени. Нема да ги заборават пискотниците на иљадниците невини жртви, кои го надгласуваіа клокотенјето на митралјезите и бесното смеенје на излигавените пијани германски офицери и војници! Таму са славните Краишници и іуначните Црногорци, таму са и синовите на другите народи на Југославиіа, кои знаат како требе со Титовска храброс да се дотолчи ранената звер. А заедно со сите нас — Титовите воіници, — заедно со нас са и Црвеноармејците. Тие знаат уште повеке да го мразат и да го ништат неприіателот. Нека се учиме од ним и заедно со ним нека ги биеме фашистките разбојници! Силно да ги биеме до уништуванјето на последниот Фриц.

А пак кога нашите бодри стапки ке одјекнат по улиците на германските градови, кога над берлинските плоштади покраі знаминјата на нашите големи сојузници ке се развеи и нашето светло знаме со петокрака на среде, тогаі ке можиме да кажиме: Ете, здробена е хитлеровата ратна машина, уништени са надуvените генерали и барони, оберсти и оберлаітнанти! Дојден е крајот на сите маки и страданија за поробените народи! Но дури тогаі отпочнува баранјето на сметките за невидените злочинства!

Преостаналите, Ернести и Вилхелми, Адолфи и Фридриси, сите тија што жареја и убиваіа, што безчестеја и плјачкаја, ке ги бараме и ке ги донесеме вaму каде нас, во Велес и во Скопје, во Крагуевац и во Белград, во Подгорица и Сплит, во Загреб и Лјублјана, и по другите наши места и тука ке им судиме строго, безмилосно, заслужено ке им судиме!

Нека памтат германските деца, кога нивните избезумени татковци и бракја дигнале рака на Советскиот сојуз, кога е опустошиле нашата земіа; нека памтат кога улавиот Хитлер ги доведе и нив во пропаст. А пак сите германски Клари и Штетики, стари госпојци Хилди и Фриди, во својте разрушени кукји и гладни, на ветер нека сопуват за златните бразлетни и прстеніа, кои требаја нивните загинати векје лјубовници да им ги донесат од Франциа и Белгиа, од Југославиа и Чешка!

Нека памтат и нека го губат умот!

Илија Топаловски.

НА ТОЈ И ТАКОВ НАРОД ТРЕБЕ ДА МУ СЕ ПОМОГНЕ

Дивеіа окупаторите, дивеіа предаіниците. Во зверски бес затираіа се, домови, племнјии, стока и реколта и утепуеіа се живо што ке фатат.

Злочините и зверствата сторени от страна на четниците, усташите, италианските фашисти и германците — немаат примери во историата.

Ама без примери са во нашата историа и омразата спрема окупаторот и предаіниците, како и жертвите, усилиата, издржливоста, пожертвуванието и отдаіноста на нашите народи на народно-ослободителната борба и движението, воіската и на нашиот водач, маршал Тито.

Во многу краишта немаше храна. Народот одеше со денови от другите краишта, на грб да донесе храна за воіската. Селани от Гласинец одеја на Маевица и во Посавина за жито. Макар Гласинец да не беше слободна територија, немаја смелост да поминуіат во помали колони ни германците ни усташите по главниот друм от Вишеград кон Сараіево.

Купрешко, Гламочко и Ливанско Поле, Јанј и Вуковско палени са неколку пати. Во неколку наврати германците, и четниците правеја клања во селата на овие краишта, ама пак секога е празник кога ваму се поіават единиците на народно-ослободителната воіска.

Во местата и селата на Босанска Краина, кои повеке пати са палени и бомбардирани, ретко се гледа возрастен човек. Пионерите, младинната под 16 години, жени и старци іа вршат сета работа. Не е редок случајот членовите на народно-ослободителните одбори да са само жени. Ама затова Краина има своі корпус и околу десетина бригади во другите единици.

Во Лика младината прави надчовешки усила и се откупуе два дена во неделата от своіата слаба храна и іа дава на војската. На II конгрес на УСАОЈ личката младина го доби преходното знаме во предконгресното надпреваруеніе.

Во Кордун денје редко некоі се гледа по селата; дури привечер народот излага от кукіите, зашто нема алишта. Борците от прочуените кордунашки единици, макар мнозина боси, со песна влегуіат во борба.

Во Далмациа гладниот народ и по наівисоките камениіаци носеше на своіот грб муниција и вода за своите борци на позиција.

Нашите тешки раненици, преди да биде возможно префрлјанјето во Италиа, народот со дни и нокіи, со воіската, ги носеше на носилки.

Сточарските краишта останаіа без добиток. Во Црна Гора народот даде единадесет реквизиции за војската. Работен добиток во тие краишта ретко да има некаде. Имало случаи жена, на коіа и е мажот или синот во воіска, да іа даде доброволно своіата единствена крава и сама да отиде во партизани.

За време на неприателските офанзиви народот бегаше или во горага или со воіската. После се враќаше на пепелиштата и со голи раци си правеше, от гранки и кори от драіата, покрив над главата.

За време на четвртата офанзива пребегаіа от Баниа во Подгрмеч и натаму поідоа со војската преку четириест илјади души. За време на славните борби на Козара избегаіа во гората сто илјади души.

От Далмациа избегнаіа пред кланіата на германците, усташи и четници неколку десетици илјади. Во летото на оваіа година при пробивот на германците кон Колашин, се движеіа со војската повеке от дваесет илјади жени, деца и старци.

Страшна е вистината дека во некои краишта народот и воіската со месеци не обиделе сол. Кога беше за прв пат завземано Јаіце, запалени беіа триесет вагони сол. Лугіето іуришаіа на солта, прво долго іа лижеја и дури тогаі іа ставаіа во торби. Добитокот гризел малтер от разрушените кукіи и пцоісуел без сол.

Ете на тоі и таков народ требе во се да му се притече на помокі.

Сретен Жујович — Црни

Формиранје на народно ослободителна власт и народно правителство во Албаниа

Полковник Велјо Стоічин во весникот „Борба" во статиата Создаванје на народно-ослободителна власт и правителство во Албаниа, мегіу другото кажуе: Покраі својата воіска албанскиот народ векіе создаде и своіата нова народна демократска влада и народно-ослободителните одбори, коі одиграле голема роліа во организиранјето на позадината за помокі на народно-ослободителната воіска и за политичкото просветуеніе на народните маси, и за мобилизацијата на сите народни сили. Денеска има народно ослободителни одбори скоро во сите села и градови. На 24 маі 1944 година одржан е во Пермет конгрес, на коі присатствуеле 200 делегати от албанското народно-ослободително движение от целата земіа. Тука е донесено значаіното решение за претворуенјето на народно-ослободителната влада во наіголемо извршно законодателно тело во Албаниа. Образуван е национален комитет на ослободуенјето на Албаниа како извршен орган и како привремено народно правителство. От тоі ден народно ослободителните одбори станаа органи на државната народна власт. Решенията во Пермет најдоа на голем одіек во целата земіа. За неполни 6 месеци бригадите на народно-ослободителната воіска на Албаниа се претвориа во дивизии и корпуси.

Формирани са 3 корпуса. Народно ослободителната воіска денеска брои преку 40.000 добро наоружени воіници. Под ударите на тие бригади и дивизии разбиени са сите банди на Балла Комбетар и Назиалета Легалитета и нивните заведени привржениции масовно превогјат во редовете на народно-ослободителната воіска. Шефот на регалита Абаз Купи останал само со 60 воіници и пребегал во Италиа. При това положение одржано е последното заседание на одборот на народното ослободуеніе на Албаниа на 20 октомври 1944 година. Националниот комитет на ослободуенјето на Албаниа се прогласи за демократско правителство на Албаниа. За председател на правителството и министер на воіната избран е врховниот командант Енвер Ходжа. Демократското правителство на Албаниа испратило ноти до соіузничките правителства во кои благодари што го признаа образуването на демократското правителство на Албаниа. Денеска скоро цела Албаниа се готви за избори на народно-ослободителните одбори. Тоі се готви во тие одбори да избере своите наі-добри представители, коі ке знаіат да чуват придобивките на народно ослободителната борба.

ОТ ВТОРОТО ЗАСЕДАНИЕ НА АСНОМ

ИЗЛОЖЕНИЕ НА ПОВЕРЕНСТВОТО ЗА ФИНАНСИИ

I. ПЕРИОД НА ОРГАНИЗАЦИОНИ ПОДГОТОВКИ ЗА РАБОТАТА НА ПОВЕРЕНСТВОТО

После Илинден пред Поверенството на финансите под приликите под кои се работеше, се поставуеше како прва задача да се извршат сите необходни организациони подготовки за да може Поверенството при слегуванјето во град да ја започне својата редовна работа. Во тие подготовки влегујат разрешенията на следните прашанја: подбиранје на неопходниот за прво време стручен персонал, изјаснуенје задачите кои ке се постават пред Поверенството при слегуванјето во градовите, организационо оформуенје на Поверенството и изработка на еден општ план за работата и делокругот на Поверенството.

При условијата под кои се работеше до ослободуенјето на Македониа најнеопходимото до иденјето во Скопје беше сторено.

II. РАБОТА НА ПОВЕРЕНСТВОТО ПО ОСЛОБОДУЕНЈЕТО НА МАКЕДОНИА

След ослободуенјето на Македониа пред поверенството се поставија ред проблемя от валутен характер, проблем за парични средства, проблем за даноци, проблем за редовен државен буджет како и воспоставуенје на редовна врска и координирана заедничка работа со Н. О. одбори.

Валутниот проблем, но својот обем е општо југославјански и може целосно да биде решен само преку замената на сите окупаторски валути со новата југословенска валута.

Ние констатиравме оти во Бугариа, која има иста валута со нас, инфлациата продолжуе и има опасност, ако не се преземат мерки за изолиранјето на левот во Македониа от левот во Бугариа таја и н ф л а ц и ј а да се одрази лошо и при нас.

Поради инфлациата во Бугариа тамо настаало големи скокови во цената на златото и шпекулантите, бидејки златото е поефтино во Македониа, изнесуват злато и го продават во Бугариа. Затова бевме присилени да го помолиме главниот Штаб да се охрануе границата спрема Бугариа, а истовремено бевме принудени да пристапиме на организиранјето на царинарници за да се спречи контрабандната трговиа и нелегалното изнесуенје на златото. Со изнесуенјето на злато нашиот народ губи двојно: се намалуе количеството на златото во нашата земја, а се внесујат банкноти от бугариа во Македониа и по тој начин се обезценуе левот. Земените мерки не са сосем ефикасни. Ефикасни мерки би биле или печатенјето - штемплирането на левовите во Македониа, техничките приготовлениа за која операција отстрана на Поверенството са извршени, или замената на левот со нова југословенска валута при утврдуенјето на еден правичен паритет. За таја цел Поверенството делегира еден член во Саветодавната монетарна комисиа во Белград со задача да ги изнесе пред комисиата сите нужни подаци за положението на левот, како и нашето становиште за решенјето на валутното прашанје. Дали ке усвојиме ние, односно Президиумот. на банкнотите или не зависи от едно решение за штемплиранјето прашанјето дали скоро ке се врши обмена на окупаторските валути со новата југословенска валута или това ке се остави за подоцна, а това е веке во компетенцата на Националниот комитет на ослободуенјето на Југославиа.

За дефинитивно решение на валутното прашанје нужно е да се реши и прашанјето со албанскиот лек кој е законско средство за плакјане во тереторията што беше под Албаниа. За сега ние го усвоивме затечениот фактически курс на лекот спрема левот во отношение 1:5 до дефинитивното решение дали во Македониа ке се штемплираат затечените банкноти или ке се врши обмена, при кое окончателно ке се определи и паритетот на лекот спрем новата југословенска валута.

Што се однесуе до паричните средства со кој државата требеше да отпочне својот нормален живот положението се улесни за прво време со заточение неколку десетини милиона во касите на извесни државни учреждениа кој се најдоја при рака за покриванје на првите неодложни нужди на државата уште от првиот ден по ослободуенјето и требеше одма да се мисли за изнавогјане на извори, преку кој државата ке дојде до пари. Дилемата беше следната: или ке продолжиме важенјето на бугарските даночни закони и целиот нивен даночен систем или ке тргнеме по сопствен пат, задржувајки от бугарската даночна система само оние облици на данок, кои како социално апсолутно оправдани а фискално ефикасни, требеше бездруго да бидат задржани, како провизориум до донесуенјето на една единствена даночна система.

По таја система Президиумот најнапред реши да се разреже еднократен данок на чистиот приход за овие три и пол години на сите данокоплатци кои оствориле чист приход над 100.000 лева. Данокот е прогресивен и скалата иде от 10 до 30% от чистиот приход. Ние до максимум гледавме да го упростиме разрезуенјето и собиранјето на овој данок а истовремено да го направиме ефикасен, со оглед на недостатакот на стручен персонал и недостатачно организираните Н. О. одбори. Во градовите Скопје, Битола и Прилеп разрезот е во ток и идните денови ке започнат и постапленијата от тој данок во нуждите на државата и војската за прво време и ке можеме да оделиме един дел от приходите за обнова на земјата и активизиранје на државните предпријатиа.

Нуждата, државата да дојде до поголеми приходи е голема заради това што војската за сега, поради нерешеното валутно прашанје и неразграничените компетенции мегју централната и федералната власт се финансира от државната каса на федералната Македониа, макар да војската требе да биде издржувана от централното правителство.

Освен еднократниот данок Президиумот реши, по предложение на Поверенството, да се определи акциз на виното и ракијата поголем процент от колку што беше по бугарските закони, раководејки се от фискални и социални мотиви. Раководејки се от истите мотиви Президиумот зеде решение и за уведуенјето на акциз на луксозните и парфимериски стоки. За фискален ефект се донесе решение да се покачат и цените на затечените нарјадни и стари југословенски стоки. От патентите, дадовме наредба да се удвојат таксите за питие продавците.

Со наведените облици на данок државата ке дојде до средства за задоволуенје на првите нужди. Ама со това прашанјето не е решено. Државата не може да зависи от случајни приходи или еднократно собрани, туку требе да се донесе, макар и со привремен характер, една даночна система со сите основни облици на опорезуванје.

При ослободуенјето ние затекв-

ме полно растројство, празни каси и ги укинавме сите стари институции, заведувајки нов тип народна власт со отделно устројство. Изградуенјето на новата народна власт изискуе и време, а што е важно и средства. Новите органи на народната власт требе да заживејат нормален државен живот, предуслов за кое е финансиранјето да се постави на буджетна база. Во това отношение, по предлог на Поверенството, Президиумот донесе решение сите Н. О. одбори и самите поверенства от 1. I. 1945 г. да се финансират само по едномесечни, отнапред одобрени буджети. Таја мерка требе да внесе ред во државното финансиранје и ги доведе во извесност сите суми со кои располагаме. Во исто време буджетното финансиранје ке стане база за спроводуенје на планска привреда.

Во таја материа прашанјето за државните чиновници представуе особена тежина. Бидејки за кратко време правилно решение по това прашанје не може да биде донесено, бевме присилени да се помогнеме со полијативни мерки, додека апаратот на државната власт не биде дефинитивно уреден и чиновничкото прашанје стане зрело за систематско решение. За да не останат незбринати, Президиумот определи на сите чиновници кои са затечени на 1. XII. 1944 год. на работа, да добијат еднократна помокј, без разлика на функциата која вршат во размер на 4.000 лева за градовите и 3.000 лева за останалите места, по 2.000 за женетите и по 1.000 лева за секое дете под 15 год. Еднократната помокј се даде за месец декември. Месецот измина и това прашанје е актуелно и изискуе едно посистематско решение.

Кредитно-валутниот отдел уште от првите денови си постави за задача да изврши преглед на сите државни и часни банки, да ги преземе имуштествата на државните банки, за да добиеме јасна слика на кои кредитни установи и со какви средства можеме да сметаме во нашата идна работа на това поле. Во сите области се спроведуе таков преглед и во скоро време ке имаме изјаснено положение на државното и часно банкарство. Отделот го приготви и сиот нужен материал за распишуенје на еден народен заем за обнова на земјата, ама поради распишуенјето на еднократниот данок заемот за сега стана беспредметен.

Монополот организиран во отделна дирекциа направи се што е најнужно за запазуванјето затеканатите количества тутун, организира насекаде каде имаше нужда тутунови станции, започна со манипулациата на тутунот, оспособи две фабрики за производство на цигари за наши нужди и го при-

.(Продолжава на 7 страница)

Говорот на досегашниот повереник за просветата

ЕПАМИНОНДА ПОП АНДОНОВ

Драги другари и другарки,

Претставители на Македониа,

Крвавите окупаторски режими на балканските империалистички клики го фрлиа во мрак и невежество нашиот народ.

Слободата која огреа над нашата земја го затече Македонскиот народ во положение да се 75% неписмени, го затече без азбука, без буквар, без учебници, скоро без сопствена литература.

Со цел да се унифицира нашиот правопис и горе-долу нашиот литературни јазик, Поверенството на просветата назначи комисиа от 8 души, да изработи времена азбука и за правила унифициранје на нашиот правопис и јазик.

Комисиата изработи азбука от 25 букви и некој правила.

Втората задача која се изправи пред нас беше да откриеме аналфабетски курсеви по сите катишта на Македониа, да ги отвориме нашите училишта, за да премахнеме големата неписменос во нашиот народ. Затова се изработиа и кратки методски напатствиа. Во тие програми се внесе дух на демократизамот и слободата на савеста. Религиата се внесе како факултативен предмет, што значи секој татко или мајка има право да препораче на своето дете да учи или да не учи религиа.

Момент от културно-просветната приредба во село Горно Солнје

После изработените програми се пристана кои отваранје на училиштата. Но голема беше тешкотиата на која се натакнавме при изполнение на таја задача, оти не разполагавме со доволно учители. От 3000 — 3500 учители колко ни са потребни, ние разполагаме со 500. Затова прибегнавме кон отваранје на курсови за учители за кој ги поканивме сите граѓани, ученици и ученички от VI клас нагоре и студенти. От 30 околии колко имаме, курсови се отвориа во 15 околии посетувани от скоро 2000 курсисти. Тија курсеви ја приклјучиа својата работа и учителите се испратени по нивните места, а некој сега се отварат и ке продолжат да се отварат.

Денеска готово на целата наша земја основните училишта работат, во градовите и во некој големи села до VII отделение, а по малите села до IV отделение.

Викам готово, оти се пак има чколи кој уште не са отворени како што е случајот со чколите по Козјак, кој го изнесе другарот Челопешки. Ние си зимаме белешка и ке настоиме отваранјето и на тија чколи, оти не можиме да допуштиме да нема чколи по Козјак планина која во најтешките денови на нашата народно-ослободителна борба не е хранила и крила во својте недра през време на фашистичката офанзива против нас.

Но колко беше тешка и е тешка задачата за отваранје на нашите македонски чколи, уште по-тежка е таја за отваранје чколи на националните малцинства.

Нашите национални малцинства имат право на свои чколи на свои учители; право да се азбуката врши на разбираемиот за децата јазик, на мајчиниот им јазик. Но тија малцинства како турци и албанци разполагат со толко мал број учители да не може воопште да се земат во обзир. Затова, поверенството го снизи цензот за нивните учители. Освен това НОО-и на братска Албаниа ке ни поможат со испракјането на учители от нивна страна.

Денеска во поверенството е изработено раководство за основните чколи, составено по најмодерните принципи на педагогијата и тија денови ке излезе под печат и ке биде раздадена по сите основни чколи.

Но ние уште немаме буквар, а за да го имаме требе да имаме установена азбука. Има веке еден месец како е образована комисиа за изработуенје на азбуката и литературен македонски јазик. Комисиата скоро ке привирши својата работа и чека се помошта на двајца советски учени, Державин Бернштајн, кој требе да ја поткрепат работата на комисиата.

Трета задача која се постави пред нас е отваранјето на средните училишта. За таја цел ние разполагаме со 140-150 гимназиални учители и сообразно со това предвидофме отваранје на 9 гимназии во најголемите наши градови. Тука се примети дека е требало да се отвори гимназија и во Кавадарци. Ние признаваме основностана таја примедба, оти Кавадарци даде големи жертви за извојуванје на денешната слобода и првата гимназиа која ке биде отворена после отворени 9, това ке биде гимназиата во Кавадарци. (ракоплесканје).

Говорејки за средните чколи требе да спомeнеме да се отвори во Скопје 1 чколо за народни учители, 1 музикална гимназиа и една средно художествено чколо. На сите споменати чколи са назначени директори. Изработува се планови и програми, прават се сите нужни приготовлениа и работата во нив

Со голем ентусиазам нашиот народ се отдаде на обновата

РЕЧЕ СТРАХИЛ ГИГОВ

Страхил Гигов, повереник за соопштениа и градежи, во својот говор ги изнесе тешките разрушениа на германците, кои они ги направиа при своето повлечуенје, бездушно уништувајки ги нашите комуникации. Он, мегју другото рече:

„Ние не најдофме ни еден километар железничка пруга . неразрушена ни една скретница, ни една станица. Но за тоа ние ја најдофме силната волја на народот да работи несебично за поправанјето на разрушеното. Со голем ентусиазам нашиот народ се отдаде на обновата. Постигнати се сравнително големи успеси во тоа отношение".

Изнесувајки го положението на комуникациите во Македониа, др. Гигов кажа, да веке е проработила пругата со тесен колосек Скопје — Тетово — Гостивар — Струга, а да во началото на јануари ке се пушти во саобраќај пругата от грчката граница до непосредно до Велес.

412

РАБОТАТА НА ПОВЕРЕНСТВОТО ЗА НАРОДНО СТОПАНСТВО

ГОВОРОТ НА ДОСЕГАШНИОТ ПОВЕРЕНИК ЛАЗО СОКОЛОВ

Наіважните задачи коі се поставиіа пред поверенството од првиот ден на установіаванието му са: 1) организациіата на службите во самото поверенство како и при областните, околиіските градските и општинските Н. О. О. и 2) избор на кадрови за раководители на службите и 3) разрешуване на наі активните прашанја од стопанскиот живот.

Првата задача е успешно извршена. При поверенството се организирани отдели за поліоделие, за горско стопанство, за државни имоти и аграрна реформа, за трговија, и индустриа и занаіатчијство, за рударство и за економска обнова на земјата.

Обфанати се сите служби и институти подведомствени на нив. Дадени са детални напатствиіа за организирането и работата на стопанските отдели при Н. О. О.

Другата задача е избор на раководители за службите. Како последица на бившите ненародни режими, во Македониа нема стручно подготвени лица. До колко ги има голем дел од нив е ангажиран во воіската. Но, и покрај това, за сите раководни служби именувани са истина млади, ама савесни и трудолубиви интелектуални сили.

Најважно е пак разрешуенјето на актуелните стопански прашања.

Раководен принцип при това беше да се превземат само оння мерки кои се налагат и можат да се спроведат во дело. Во поліоделиєто се постави како важен проблемот за есената сеидба, изхраната на добитакот и обработката на безстопанствени имоти. За това сеladе ни подробни напатствиа и благодарение на закаснелата зима и усилената работа извршена е за около 85 процента. За запазуене на горите, како и за редица прашаніа от горското стопанство дадени са подробни напатствиа. Исто така отделот го припомогна поверенството за изхрана во дрвоснабдуеніето.

Во отделот за државни имота и аграрна реформа нај важното беше да се приведат во известност како државните и безстопанствени имоти от бившите режими, така и имотите на германци или огласените за народни неприатели. Това е уште во работа.

Во трговиата имаме застоі. Напатствиата за деклариране, нормиране и разпределение на затечените стоки, кои са били под режим под бившата бугарска власт, не са спроведени во дело. Секој одбор на свој начин е уредовал това прашање. От таму произлегуват да денес секоа околиа има свої режим. Незаконото забрануванје на износ на нережимски стоки от една околиа во друга, неманeто на транспорт, како и уште неразрешеното прашаніе со организациіата на снабдеванието, укочили са трговијата.

Индустриіата до колку има суровини работи. Но тија са малко и прети опасност да за кратко време сосем не запре. Иначе, направени са проекти-уредби со кои требе да се изврши типизациіа на некоі индустриални произведениіа. Исто така налага се поскоро организираніе на една централа за прибираніе на земеделски продукти. Она би имала за цел да овозможи, да се тија продукти приберат, приведат во известност и разпределат тамо, каде се потребни.

Занаіатчиите са деіствително во тешко положение. Без работа, оти немат материали, или до колко ги има не са уште разпределени од Н. О. О.-и,

Во рударството е успеено, да се сите рудници обфанат и са почнали приготовки, да се некоі од нив стават во работа. Рудникот за чумур во Катланово работи, а во Живојно-Битолско не се използува поради неманіе на соопштителни средства.

Од сегашното изложение се види дека много от актуелните прашанја не са целосно разрешени Поради това се налага да новиот президиум земе мерки за брзото нивно подполно разрешуванје.

Освен това налага се, да се од сите повереништва, чија работа има стопански карактер, направи стопански савет. Он ке требе да кординира работата на сите поверенства и по таков начин по брзо и по лесно спроведе економска обнова на земіата и нормализиранје на стопанскиот живов.

Освен това, како неотложна задача се налага донесуеніето на стопанското законодателство. Обновуеніето односно реорганизираніето на старите кооперации и засилуеніе на организацијата на нови е неодложен инператив. Исто така реорганизиранјето односно демократизациіата на професионалните организации, требе да стане по скоро.

За това, со по брзото нормализираніе на стопанството ние много ке допринесеме за подполно изгонуене на окупаторите од Југославија и дефинитивното им унищтуеніе.

(Продолжение от говорот на Епаминонда поп Андонов)

надевам се ке почне около средата на месец іануари 1945 година.

Четврта задача коіа се изправи пред нас на решаваніе беше организираніе службите во поверенството.

Поверенството има 4 отделениа и начало на нив стои по еден началник. Отделенјата се состоіат от отсетци со по еден раководител. Освен коі поверенството има книгоиздателство кое ке издава учебници и литература за задоволіуванје нашите културни нужди. Кон поверенството ке се образува и просветни совет за решаваніе на педагошки прашаніа и преглед на секоі труд от педагошки карактер.

Пета задача беше реорганизираніе на културните институти и на отвараніе нови такви. Именоваа се директори на музеите коі ке бидат расадници на нашата наука и диретор на народната библиотека чии се книги запазени от вандализамот на фашистите, а која библиотека представува големо народно богатство (аплауз). Нагрбено е лице за организираніе на Универзитет во Скопіе, коі би се отворил во токот на 1945 година, и други лица за организираніе на научен институт во коі би се развиіала нашата наука лингвистика, литература, историа, географиа и т. н. и коі би по касно израснал во Академиа на науките.

Но наіглавната задача коіа остава уште наполно нерешена е: да отвориме во секое катче на нашата земја училишта, во секое катче и старо и младо да се учи, за да немаме неписмен човек.

Тука требе да призаеме една грешка на поверенството што не сме предвидели отвараніето на уште едно чколо за народни учители. Таіа грешка е направена поради немаіе на доволно учителски персонал, но надевам се дека тешкотиите ке можат да се преодолеіат и дека новиот Преиздиум ке го отвори тоа чколо уште во течението на оваа чколска година.

Другарот Епаминонда поп Андонов заврши со излагането на задачите за општото издигане на нашата чколска младина, за издигането во неа не само на национална свест ами и општоіугославенски патриотизам.

КИРО ПЕТРУШЕВ

ПОВЕРЕНИК НА ВНАТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Да не се іавеа двайца от другарите народни представители да критикуват управната власт, ке останех со впечатление оти управната власт стои во организационо отношение наідобре от сите останали. Но стварноста говори друго. Макар да поверенството на внатрешните работи испрати расписи по организациата на таіа власт тражеіки известни сведениа, минава пет месеци такви — поверенството не доби.

Тешкотините со коіи требеше поверенството на внатрешните работи да се справи са следните:

1. Немане на стручни кадрови
2. Слабите врски со народно-ослободителните одбори
3. Разграничение на компетенциите.

Докато по-рано останалите поверенства правеа планови за своіот стручни персонал, поверенството на внатрешните работи не можеше да разчита на персонал по управната власт коі служеше како на великобугарските така и на великосрпските окупатори. Нашата македонска интелигенциа бидеіки свесна да миналите режими служат на против народните власти не влегуваа во служба на тија тугіи за македонскиот народ управни служби. И така во редовите на македонската интелегенциа не се наідуват стручно оспособлјени за управната служба кадрови. Поверенството разчиташе само на нов персонал, коі ке се оспособи во токот на изградуваніето на управната власт.

Слабите врски со сите по ниски НОО беја исто така една от пречките за организацијата на управната власт. Во токот на пет месеци поверенството не доби ни еден извештаі и сведениа за состоіанието на управната власт во НОО. Поверенството мисли оти организирането и изградуваніето на управната власт ке доіди како резултат на соработуванјето на сите НОО со поверенството на внатрешните работи.

Разграничуваніето на компетенциите со блиски по соштество институции на поверенството на внатрешните работи, исто така беше пречка за правилното развиваніе на управната власт, и како последица от това, невозможноста да се издадат точно определени напатствиа и правилници за функционираніе на управната власт по НОО.

Но поверенството на внатрешните работи беше принудено да ги инспектира сите НОО во областите со цел да доіде до нужниот материал со коі ке може да предприеме со изработуеніето на нужните напатствиа, правилници, и т. н.

Помокіниот орган на управната власт — народната милиција — таква каква е денеска може да се каже оти има свои добри и лоши страни. Добрата страна е таіа што во првите моменти, после ослободуеніето на секое населено место от нашата татковина, после воіската, она беше таја коіа водеше сметка за безбедноста на населението. Но таіа милициа врзана за своето место, за своіата фамилиа, доброволска не ке можи и натаму да ги изврши поставените задачи. Поверенството на внатрешните работи го следи и испитуе развитокот на таква милициа и е на мнение да по натамошниот развој нарочито во денешно време, кога врагот си іа менує физиономиата, ке се наложи да таіа народна милициа биде централизована, под општа команда, униформисана, платена, воінички и политички изобразована и покретна да би могла да одговори на задачите коіи утре ке ни се поставаат. Таква милициа би требело да биде под біуджетот на поверенството на внатрешните работи до колко това ке позволат финансиските средства.

Да ли таква организациа на народната милициа би била во несагласност со основните принципи и духот на сегашната народна власт? Мнението ми е оти таква организациа не би се косила со духот на народната власт, за това што народот пак ке има возможност преко НОО да спроводи контрола за деіаниата на таја милициа.

Друго едно прашаніе кое сакам тука да го покренам, а тоа е компетенциата за организациата и контролата на НОО како целостна организациа. Во почетокот таіа компетенциа по напатствиата припадаше на поверенството на внатрешните работи, но после това мина во компетенциата на претседништвото Президиумот. Но преседништвото на Президиумот — секретаријатот — ваков каков е денеска или во тоіа состав не ке има техническа возможност да врши таіа функциа. Затова давам сугестиа на новиот Президиум да таіа празнина пополни то е да одреди орган коі ке се нагрби со извршуваніето на тиіа важна работа.

Киро Петрушев

ПРАВОСЛАВНАТА ЦРКВА ВО МАКЕДОНИА И НАШАТА НАРОДНА ВЛАСТ

Това што со векови го чекаше македонскиот народ денес е деіствителност. Долгите борби, безброіните жертви и тешките маки са вознаградени со достојни придобивки. Народна држава, народна власт, народна војска, народна црква. Това са придобивките. Кои нив со векови народот се стремеше. За нивното извоіуване се бореше и смело гледава и во очите на самата смрт.

Пред да одговориме на вопросот за одношението на нашата црква кон нашата народна власт, ке го истакнеме фактот, дека е нашата црква вековен сопатник на нашиот народ. Она е со него и во време на слава и сила; она не го остави и во време кога е бил и роб. Во наімачниот и наі-црниот исторски период на Македониа под турското робство можеме со сигурност да кажеме, црквата е единствената културно-просветна, судско-управна и социално-каритативна организациіа, коіа е продолжила да живее и работи. Во неіа и околу неіа се сплотува народот. Преставникот на црквата, свештеникот и калугерот, коі беше во исто време и народен учител, ги делеше маките со безправните робја. Около него беше концентриран и от него регулиран свестрано целиот личен и друштвен живот на лугјето. Но не за това оти сакаше да владее и биде теократична. Не. Нашиот народ тогаі робуваше, страдаше и требеше да му се помогне. И нашата црква, бидеіки секоіпат демократична, и тогаі останува доследна, не управіава деспотски, но служи, просветува, ободрува и говори со шепот за денот на разплатата, за денот кога ке се покаже зората на нов и слободен живот. Црквата и тогаі кога іе управліавала, и тогај е служила. Таков начин на управа требе да биде идеал за секоја демократична народна власт. Служба на човекот. Служба на народот. И ако нашиот човек во много вековното робство не падна во отчаіание, ако не се загуби како народ, требе да се благодари на ониіа благотворни влиіаниіа, коіи непрестано му идеа от неговата, от Православната народна црква. Она го учеше оти истината и правдата сигурно ке победат. И он робуваше, но за слобода сонуваше и за неіа се бореше и умираше. Слободоліубието е характерен белег и на нашиот народ. Ние високо іа цениме слободата на човекот и народот. А тија две работи са наі-арно загарантувани тогаі кога се има своіа народна држава и народна власт.

Нашиот народ денес после толку години на робство има своіа држава и своіа власт. Во долгите и мачните борби за тиіа придобивки и црквата е зимала живо участие. Зимаше и зима и во наіновите, сегашните борби. И кога борбата е увенчана со успех, црквата може само да се радува. Народната власт и дава полно признание на црквата. Загарантована е апсолутна слобода на верата и полна автономиіа. А това ни требе. Ние не сакаме власт, не сакаме привилегии. Црквата е да служи а не да и служат. Сметаме да е дошол денот, кога ни се разкриват широки возможности за чисто религиозно-црковна работа. И во това одношение нашата народна власт покажа и докажа, от една страна, колку биле лажни сите пропаганди за антирелигиозните намери на нашите борци, а от друга, колку има разбиранје за значението на црквата и денешната демократична система. И црквата нема да се сопре само на това да се радува и да благодари, но ке ги мобилизира сите свои сили за да служи и да помага. Денес кога е се живо мобилизирано во еден фронт, Народен фронт, и црквата си е на постот. Апелира на сите своји верни чеда да имат вера во новата власт, во своіата народна власт и да іа помагат безрезервно.

Пред нашата власт стоіат за разрешение много и тешки задачи. Само ако целиот народ разбере іасно оти работеіки за државата, работи за себе, и се прегне на работа, без да слуша што говорат злонамерните и одродите, само тогаі ке успее нашата држава да ги разреши тиіа задачи, от разрешуеніето на коіи зависи истинското добро за нас и за нашите поколенија. Денес се стават темелите на нашата држава. Државата ке се гради. Се започнува от основа. А това ке е лесна и мала работа. Има место и труд за сите синови на Македониа. Нашата разорена татковина требе да се обнови. Доіде чеканото време. Да покажеме на целиот свет што знаеме и што можеме!

Во борбата бевме помогнати от другите іугословенски народи. Ке градиме наша држава, федерална Македониа, но она ке биде силна и вечна само тогаі, ако биде силна и вечна нашата заедничка држава — Југославиіа. Титова Југославиіа требе да биде краіната цел на секого от нас. Не тесен национализам, не тесногораден шовинизам, но широко братство меѓіу народите! Такво братство и таква ліубов, за какви учи Нашиот Спасител Господ Исус Христос. Празникот Рождество Христово, празникот на радоста и мирот, празникот коі наімного говори за братство меѓју народите, дека стопли човешки срца и да помогне што по-скору да зацари мир, ліубов и истинско братство меѓіу народите на земіата.

Слава на висини Богу, на земіата мир, а меѓіу човеците добра воліа.

Христос се роди!

Свешт. *Методи Гогов*

ЗА ЗАГИНАЛИТЕ ДРУГАРИ

Редакциата на в. „Нова Македониа“ ке открие рубрика за падналите другари. Таја рубрика требе да биде слика за работите, борбите, подвизите и маките на нашите герои. За това редакциата на весникот моли сите оніа, кои са били блиски или знајат нешто от животот на загиналите другари, да пишат и пракјат податци, биографични белешки, снимки и документи со кои ке можи да се дај што пополна слика за дејноста на секој во борбата против фашизамот.

Сите тие материали да се изпракјат што по-скоро на адрес: „Нова Македониа“ — Скопје.

ПРВ ОПШТ РАБОТНИЧКИ МИТИНГ ВО СКОПЈЕ

РАБОТНИЦИТЕ ОД ЦЕЛА МАКЕДОНИА ГО МАНИФЕСТИРАЈА СВОЕТО ЕДИНСТВО И ПРЕДАНОСТ КОН НАРОДНАТА ВЛАСТ

На 3 о. м. во салата на Офицерскиот дом работници, делегати от сите краишта на Македониа се собраіа за прв пат на своіот, први работнички митинг. Уште пред 4 часот почнаіа да пристигат делегати от разни професионални здруженија, делегати на железничарски, текстилни, монополски, печатарски, и др. работници. Пристигат цели колони со транспаренти, на који пишуе:

„Да живее слободна Македониа во демократска и федеративна Југославиа".

„Да живее другарот Тито".

„Да живее единството на работничката класа во Југославиа и Македониа!"

„Да живее единството на сите работници во светот!"

„Да живее трудот!"

И многу други транспаренти и натписи који „не се само празни пароли, како рече еден от делегатите, ами и желаниата и мислите на сите работници".

Салата на Офицерскиот дом беше премала да ги собере сите работници кои сакаіа да влезат, да манифестират своіто борбено единство и своіата пролетерска свест, да си кажат маките и желаниата, да си побарат правата.

Скоро е пет часот а митингот не іе започнал. Се чекат да пристигнат и другите делегации, кои поради лошото време и големиот снег задоцнеа. Питаме еден делегат от Струмица како патувале а тоі вели: „Патувавме со аутобус, ама на 20 километра от Скопіе, аутобусот се закопа во снегот. Ние не се уплашивме, но еднодушно решивме да го продолжиме патот пеша. Што значи 20 клм. оденіе пеш, за нас работниците, кога иземе дека одиме на наш работнички митинг".

Салата е преполнена. Врие како во кошница. Работници и работнички, лица на кој тешкиот живот е оставил долбок траг, сега са насмејени и весели оти знаіат дека имаат право да бараат по арни условиа и поарен живот за себе и своіте деца.

По рано, во миналото, тиіе се састануеіа таіно по работилниците и изби. Нивните работнички митинзи и штраікови бева растурани со кундаци и шмркови. Се пукаше во работничката маса, во народот, коі бараше работа, коі бараше хлеб за својот труд.

Тоі — работникот — не се очаіаваше, тоі работеше, градеше патои и мостои, зидаше палати за други а тоі спиеше по избите; работеше по рудниците, далбоко во земіата, без солнце и воздух; ткаеше по текстилните фабрики, а тоі беше гол; ковеше железо, работеше тутун, жолтиот убав тутун коі на монополите му носеше убави приходи а на него, на работникот, мизериа и болест. Но тој не се очаіаваше, ами се бореше. Работникот се организираше, се бореше за поарни животни условиа, се бореше за своіте права.

Денеска, положението е сосем друго. Низ народно-ослободителната борба и работниците ја спечелиа слободата и правото да участвуват во народната власт. На работникот сега не му стоіи ништо на патот да доіде до своіот историски изражаі, како наіважен друштвен фактор. Сега, кога мрскиот и крвав фашизам е изгонен от нашата татковина кога градиме нова држава работниците ке работат и ке помогнат, и како рече еден от делегатите: „нека биде жилавата рака на работникот, ке поправиме се што фашизамот уништи ке градиме силна и напредна своіа држава".

На митингот присаствуева Киро Петрушев, повереникот за внатрешните работи, Мире Анастасов, повереникот на шуми и руди, Мара Нацева член на Президиумот на АВНОЈ и други.

От името на градскиот работнички народно-ослободителен фронт митингот го отвори другарот Боге Кузмановски, коі предложи почасно председателство во које влегова: Маршалот на Југославиа Јосип Броз — Тито, второ Маршалот на Советскиот Сојуз Јосиф Висарионович — Сталин, трето Антифашистичкото векіе на Народното ослободуеніе на Југославиа, Националниот комитет на народното ослободуваніе на Југославиа, централниот комитет на Комунистичката партиа на Југославиа, Централниот комитет на Комунистичката партиа на Македониа, премиерот на Англиа г. Черчил и председателот на Соединените Американски држави г. Рузвелт.

Работничкиот хор отпеіа химните „Хеі Словени" и „Изгреі Зора" и след това две руски песни: „Сталіну родному" и „Пролетерскаіа пехота". Хорот беше поздравен со бурни ракоплесканиа, који бева одушевени со својот хор и бараіа да се отпеіе уште нешто. На краіот хорот отпеіа нашата народна песна „Болна е легнала".

После това се избра работното председателство на чело со Аспарух Коробиновски, монополски работник от Прилеп.

Другарот Боге Кузмановски го прочита својот реферат: „Роліата на работничката класа во денешната народно-ослободителна борба". Пошто проследи борбата на работничката класа уште за време на ненародните режими и обіасни участието на работниците во денешната народно-ослободителна борба, другарот Кузмановски се запре на задачите кој стоіат пред работништвото и каза мегју другото:

1) Германскиот фашизам уште е на териториіата на Југославиа, ние требе да уложиме сите сили да іа увеличиме нашата воіска, да іа продолжиме борбата, да го истераме окупаторот од Југославиа и да го дотепаме во неговата іазбина.

Затоа што требе да биде іасно на секого да без слободна Југославиа нема слободна Македониа. Фашизамот требе да биде уништен до краі.

2) Освен воениот фронт пред нас потсојат уште два фронта кои не се помалу важни од првиот, и во кои ние работниците како што сме први на воениот фронт ние ке бидиме први и на тија два фронта. Единиот од тие два фронта е стопанскиот фронт, нашето стопанство е разрушено, ограбено, нашите градови и села се попалени, ние требе да ги уложиме сите сили за да го подигнеме нашето разрушено стопанство, да го увеличиме производството да осигуриме снабдеваніето на нашата воіска, затоа што требе да знаеме оти без сигурен тил нема сигурен фронт.

Другиот фронт на кој требе да воіуваме е политичко-културниот фронт. Нашиот народ никогаш во своіата историіа не е имал возможност да развие свои културни способности, нашиот народ не е можел да живее слободен политически живот, 85% од нашиот народ е неписмен, ние работниците и на тоі фронт требе да воіуваме со истиот самопрегор како што воіуваме на другите два фронта, за да го подигнеме културно и политически нашиот народ.

За да можеме да изполниме тија задачи на нас требе како што реков и горе да го зацврстиме нашето борбено единство — единство на работническа класа. Да се обединиме не само политички а и организационо а това организационо единство ке се постигне чрез нашите работнички синдикати коіи требе во најскоро време да ги образуваме Големо е било значението на работнички синдикати и во миналите робски режими, и ако тиіа синдикати бева преследувани од полицејски режими, и ако во врховите на тиіа синдикати се стоіали социалдемократи издаіници на работничката класа се пак тиіа биле наі добрата школа на работничката класа од каде таіа можела да ги брани своите економички интереси, во тиіа синдикати работничката класа се е калила политички, се воспитавала, іа развиіа своіата класова свест тамо таја се е запознавала со своіата собствена сила.

И денеска во слободна, демократска Југославиа синдикатите ке играіат голема улога за нас работниците, тамо ние ке можеме да се сврземе организационо, тамо ке можеме да го издигнеме нашето културно и политичеcко ниво—нашата класна свест. Другари и другарки, іа на краі ке поцртам да единството на работничката класа секогаш е било потребно но денеска уште повеке е потребно затоа што борбеното единство на работничката класа под раководство на нашата Комунистичка партиіа, ке биде наі сигурен скелет, нај-сигурен дирек за единството на целиот народ. Такво народно единство во кое скелетот е работничката класа нема сила на светот коіа може да го разбие.

Другарот Кузмановски беше често прекидан со искрено и одушевено: така е другар, а при борбените лозунги скандиранје Сталин — Тито се претопуеше во едно и продолжаваше со минути. Така работниците јавно манифестираіа своіата лјубов кон своіи водачи, кон своіата раководителка — Партиа, кон работниот народ от Македониа, Југославиа и цел свет.

После това се редат работници, говорници коіи говореја за миналото и тешко положение, за угнетуеніе, за непризнаваніето на трудот, за робството под окупаторот и за својте борби. Говореа за онова што го давале. Но говореа со ентусиазам и за онова које ке дадат за своіата слободна татковина.

Борис Станковски железнички работник от Скопіе кажа:

Другари и другарки, Скопіе е радосно што дочекуе своіи другари делегати от цела слободна Македониа. Ние сега можеме слободно да се састанеме да си искажиме своіте маки, своіте желаниа и своіата борба за слобода. „Говорејки за борбите другарот Станковски рече: „После тешки борби Македонците за прв пат са викнати како рамноправни членови во борба со браkіа Срби, Хрвати, Словенци и Црногорци под раководство на маршал Тито". (Да живее Тито, скандираніе). Другарот Станковски заврши:

„Да осекіаме и да сакаме само едно, а това е што побргу да стигнат нашите бракіа до Берлин и да го уништат фашизамот". После него говореше другарот Траіко Петрушевски железнички работник от Велес. Говорејки за усилиата на работниците во досегашната работа и постигнатите резултати, тоі мегіу другото кажа:

„Денес е денот, кога работничката класа ги манифестира своіте желаниа и готовност на поголема работа.

Сега што ги гледате тија згради, патишта, мостови, тунели, се това работника рака го е направила. Фашизамот уништи многу работи (се слуша от масата „ние пак ке ги направиме"!) Но жилавата раобтничка рака ке го уништи него.

Денеска работниците работат за себе, за своіата држава и затова работат двоіно повеке (бурно ракоплесканіе и повици „така е").

На говорницата се качуе Елка Благоева, шивачка от Струмица.

Говорејки за големата улога на Комунистичката партиа во борбата против фашизамот, она мегіу другото кажа:

„Ние от секогаш работевме и бевме раководени от Комунистичката партиа (да живее и бурни ракоплесканиа) зад коіа стоји целиот народ, и коіа не води нас по правиот пат и коіа до денеска не се откажа от борбата за слободата на народите. Знаејки да іе фашизамот уште силен, ние сите чесни работници, занаіатчии и трговци требе да се уединиме во еден силен Народно-ослободителен фронт за това што борбата против фашизамот ке биде тогаі по успешна.

Ние работниците зад коіи е целиот народ, не требе да ги жалиме силите, а ударнички да дадеме пример како требе да се бори, и како требе да се гради нова држава".

Митре Инадески печатарски работник от Скопје, говореше за тешкиот живот на работниците по време на ненародните режими, се запре на денешното положение и мегіу другото кажа:

„И денеска, кога іа извоіувавме победата, ниіе сме свесни, дека сме пак, ние, работниците, столбот на новата народна власт. Ние повеке не рушиме туку градиме. Градиме нов свет нова држава!

По фабриките и работилниците кипи работа. Работиме, но знаеме дека това го даваме за нашата власт, за нашата држава.

Само за два-месеца во нашата печатница „Гоце Делчев" дадовме работа колку за 6 месеца во времето на фашиската окупациа (Браво) и ке дадиме уште повеке. ке дадеме се от себе си за да ја увеличиме нашата работа.

Другари от нас работниците чека народот неговата народна власт.

Да ги уложиме сите своі сили, да іа издигнеме нашата слободна Македониа во нова демократска и федеративна Југославиа (да живее).

Нас не чува државата, нас не чува лјубимиот водач Тито. Долго одіекнуеше аплаузот и скандираніето Ти-то, Ти-то.

Другарот Тодор Кіурчиевски текстилни работник от Скопје ги поздрави другарите делегати и мегіу другото рече:

Ние, другарите текстилци, како другарите от сите други професии ударнички се дадовме на работа и го увеличивме производството, за да дадеме возможност на нашата војска побрзо да се спреми и да го изгони фашискиот окупатор от нашата Југославиа". (да живее федеративна и демократска Југославиа).

Вера Ацева домакиніа от Прилеп се задржа во своіот говор малку повеке на правецот на борбата и на начинот по коі требе да се води таіа борба и мегіу другото кажа:

„Нашата денешна борба раководена от Комунистичката партиа, раководена от нашиот лјубим маршал Тито, е борба против фашизамот, борба против окупаторот и неговите сили. Ние водиме борба за националното ослободуеніе. Свесни за това, дека без национална слобода на работниците, нема слобода на нашиот живот („така е"). Без таіа национална слобода ние не можевме да се собереме на овоі работнички митинг и слободно да дискутираме за нашите болни работнички праншаніа".

После това другарката Ацева говорше за задачите коі стоіат пред работништвото и кажа:

„Пред нас работниците се постават важни задачи. Ние требе да знаеме оти Југославиа уште не е ослободена. Затова ние требе да запнеме и се што е способно да земе пушка и да оди на фронт. Оние, који по какво било причини останат, да соберат сите свои сили за работа како би іа помогнале нашата воіска со храна, со облекло и други работи, воіска коіа ке ни осигури нашата слобода (да живее нашата воіска).

Јордан Минков млинарски работник от Скопје рече:

„Немоіте да се плашите што крвавиот фашизам ни уништи све. Цврстата работничка рака све ке поправи. Уништени возови, пруги и мостови — но ние работниците даваме дума оти ке ги направиме уште по убави — затова што ке биде това наше".

Марика Ставрева монополска работничка от Скопіе говори за маките на работниците под окупаторскиот режим искажува радост за денешното положение и за спечелената слобода.

После това се помина на другата точка на дневниот ред — избрана е комисиіа за изработуенје на резолуциата от митингот.

От митингот бева испратени поздравни телеграми до маршалот на Југославиа Јосип Броз — Тито и до Главниот одбор на НОФ за Македониа.

На краіот бева избрани делегатите: 1) Борис Симонов, монополски работник от Прилеп; 2) Мито Матов, монополски работник от Скопіе; 3) Коста Златев, монополски работник от Скопіе; 4) Елка Благоева, шивачка от Струмица; 5) Аспарух Корубинов, монополски работник от Прилеп; 6) Марика Ставрева, монополска работничка от Скопіе; 7) Гора Воінова, монополска работничка от Тетово; 8) Јордан Иванов, монополски работник от Скопје; 9) Крум Тодоров, монополски работник от Скопіе, кои ке участвуват на општоработничката синдикална конференциа во Белград.

414

НИЗ МАКЕДОНИА

СПЕКУЛАНТИТЕ И УКРИВАТЕЛИТЕ НА СТОКИ ПРЕД ВОЈНИОТ СУД

Војниот Суд при Скопската војна област на јавниот претрес одржан на 4 јануари 1945 год. ги пресуди:

1. Тодор Михаилов Мицев, трговец и председател на Градскиот Народно-ослободителен о д б о р от Кратово, затоа што е укривал, со цел да ги продава на поскапа цена, разни стоки кои подлежат на декларирање: гјон, кожи и сечени парчиња јуфт за цокули, што како председател на градскиот Народно-ослободителен одбор во Кратово е издавал наредби за декларирањето на сите стоки, а сам не ги е исполнуел тиа наредби и што, след како от органите на власта е била пронајдена укриената стока, истиот е превзел дејствиа со цел да ја обмане и заблуди судската власт, поклонувајки го веке конфискуваниот гјон и другите стоки на Главниот Штаб на НОВ и ПОЈ за Македониа.

Тодор Мицев е осуден на 5 години тешка присилна работа, на губиток на граѓанските права за 10 години и на конфискациа на целокупната имовина.

2) Михаил Мицев Георгиев от Кратово затоа што за време на судската истрага и на главниот претрес е давал пред судскиот состав лажни показаниа, со намерение да го обмане судот и погрешно да го претстави кривичното дело на својот син Тодор Мицев.

Михаил Мицев е осуден да плати 500.000 лева.

Горните пресуди ги донесе Војниот суд при Скопската војна област во состов: председател Гојчо Стефков, членови судии капетан Владо Стефковски и Алексо Гавриловски, записничар Драголјуб Серафимов. Оптужбениот предлог го даде судиата-istражител Александар Т. Христов.

ОПИТ ЗА ПОДКУП

Посредникот и подстрекачот са осудени

Војниот Суд при Скопската Војна област ги пресуди:

1) Бранко Гребенаров от Куманово и

2) Јанко Куртев, трговец от Скопје, затоа што првиот — Бранко Гребенаров — е направил предложение за давање мито (рушвет) на орган на државната власт, а вториот — Јанко Куртев — што го е наговорил извршителот Гребенаров на извршуењето на кривичното дело и сам е саучествувал во давањето на мито.

Бранко Гребенаров е осуден на новчана казна во размер от 300.000 лева, а во случај да не ја плати, на присилна работа от една година и пол.

Јанко Куртев е крив и заради тоа, што купените при капитулациата на Бугариа 6.000 кгр. клинци от германците не ги декларирал и покрај јасната наредба на властите, да сите ствари купени от германците се сметат за државни и требе да се декларират. Јанко Куртев е осуден на 10 години тешка присилна работа, со губиток на војните и граѓанските права за 10 годиҷи и конфискациа на целокупната имовина.

БЕЗИМЕНИОТ ДАРИТЕЛ НА 50.000 ЛЕВА

Пред неколку дена во канцелариата на секретарот на Градскиот Н. О. Одбор влезе едно десеттодишно девојченце — пионерка со сини очи и кадрави руси коси, носејки во раци еден плик.

— Те молам, другар секретар, овие пари да ги разделите, на равно, на нај-бедните фамилии во Скопје. Ама, парите да се дадат на такви фамилии, кои имат деца како мене — девојчиња да се!

— Како се викаш ти малка.. чија си? — зачудено ја запита др. секретар.

— Ве молам, разделите ги. Това е божиќниот подарок от нашата кукја за бедните. — Со тие думи излезе милото девојченце, оставајки ги сите во удивление кои се наогјаја во канцелариата, како со своето држење, така и со беспримерниот жест.

Удивленито беше уште по-големо кога, отварајки го пликот, беја изброени 50.000 лева.

Желанието на скромниот дарител, кој не сака да му се знае името, ке се исполни. Градскиот Н. О. Одбор ги препрати парите до месниот одбор на АФЖ, кој ке требе да ги определи 50-те бедни фамилии, на кои ке се раздели по 1000 лева.

Иде Божик — празникот на децата. Срцата на педесет бедни фамилии ке бидат стоплени от благородството на едно девојченце. Педесет фамилии со благодарнос ке раскраваат дека се уште има скромни и добри луѓе.

ЖЕСТ НА РОДОЛЈУБСТВО

Младинците и ударниците от II ударна бригада, топло благодарат на срескиот одбор на А.Ф.Ж. от Крушево, за испратениот пакет со чорапи за босите другари.

Нека овој родолјубиви жест послужи како пример на другите.

Младинци и ударници от II ударна бригада.

ШАПКАРИТЕ И ДРУГИ ОСНОВАЈА НОФ

На 30 декември шапкарите, модискините, кечеджиите и фешчиите одржаја своја прва конференциа на која присаствуеја сите мајстори от горните бранши.

Конференциата ја отвори другарот Христо Ангеловски, кој говореше за неізиното значение како и за задачите и организацията на НОФ. Тој ги покани сите мајстори да влезат во редовите на НОФ, како би на тој начин помогнале нашата млада држава. Понатаму говореше и за акциата за собирање за помокј за НОФ, што ја започна фронтот.

По предлог на кандидациониот одбор, се избраја следните другари во НОФ:

Христо Ангеловски, председател,

Андриа Ербененик, потпредседател.

Миле Голубовски, секретар.

Димитар Јаневски, касиер и 6 одборника.

На крајот се пристапи на собирање помокі за партизанските бедни фамилии. Со това тие манифестираја нивната љубов спрема бракјата кој уште се борат против крвавиот непријател — фашизамот. Беја собрани: 287 капи и 2 рала нараквици. Акциата продолжуе.

Малите пионери от 4—6 години от Кратово, збираат помокј за нашата војска, собрале околу 360 лева и ги предадоа со овие думи: „На длуже овие пали да ги дадете на големите длугали сто се болат за Македониа".

ПРВА РАБОТНИЧКА КОНФЕРЕНЦИА ВО ТЕТОВО

На 1 јануари о. г. во салата на кино „Лешковски" беше одржана прва работничка конференциа. Конференциата ја отвори другарот Спасо Гавровски.

Другарката Славка Фидановска ги поздрави работниците и работничките от името на НОФ. Во својот говор мегју другото кажа: Другари работници, денеска после ослободувањето на Македониа и нашиот град, требе да се састануеме и го разбериме патот, по кој требе сите работници да тргнат. Требе да бидеме свесни за нашата садба, или нашата иднина, оти сега е очекуениот ден. Затова, другари, сите и со многу голема волја да ги што појке и вишебројно посетуеме нашите работнички конференции и собраниа. Исто така и да го зацврсниме работничкиот сојуз. При завршуењето на говорот другарката Славка кажа: а сега, другари работници и работнички, да викнеме сите да живее работничката класа во целиот свет.

По неја говореше и го прочете рефератот Нада Антоска партизанка и работничка от Тетово. Во рефератот се спомна за слободните собраниа и договори во слободна Македониа и за ролјата на нашето работничество и неговата авангарда-комунистичката партиа во Народно-ослободителното движение на Македониа. Овде ораторката истакна и националната свест на работниците, који преку летци, митинзи и демонстрации му ги отвориа очите на народот. При тија думи работниците и работничките акламираја бурно со узвици: „Да живее работничката класа, и работничката солидарност во целиот свет.

По това се избраја претставници на работничеството со председател: многугодишен монополски работник другарот Стојан Данда, подпредседател другарката работничка Гора Војановска, секретар другарот партизан работник Саво Марчески и касиер другарот работник Муса Јаја.

Исто така се избраја делегати 35 души работници от сите бранши.

По иницијативата на председателот на Сопотанските општински (кавадарско) другарот Бтагој Весов, се основа селска кооперациа во с. Курија. Сите селани радосно се запишаа за членови и почнаа да се снабдујат со најпотребни продукти. Кооперациата бргу работи како да е во мирно време. Скоро ке се почне со градењето на згради за кооперациата.

За нашите ранени другари

Во воената болница непрестано пристигаат нови подароци за ранените наши другари:

Трифун Георгиевски еден зајак.

Трајче Младеновски, с. Мравино еден зајак.

Група селјанки от с. Бродец 11 баници, емиш и месо.

А.Ф.Ж. при железничарската колониа и Дебарска маала посетива болните и им раздадова многу подароци.

АФЖ, Кардак маала 200 бр. цигари, емиши, баници, сирене и др.

Василка Кростева-Дебарска маала една баница и мекици.

Група другари от с. Мршице — 125 јајца, 25 кутии цигари, 4 кгр. јаболки и 6 пилиња.

НОМС с. Бујковци 100 цигари, 41 јајца и баници.

Георги Иванов от Скопје 10 кгр. јаболки, 250 зелки и 13 тикви.

Драган Чорапов от Скопје 10 кутии цигари.

Селјанки от с. Маджари- јајца 65, емиш, 11 баници, 4 погачи, 12 литра пресно млеко, 4 кгр. кисело млеко и сладки.

АФЖ — Бунјаковец — 200 цигари, баници, јаболки, сладки и др.

Група другарки от Идризово — 4 баници, 20 јајца, 6 кгр. кисело млеко и мекици.

Страхил Атевски - Скопје 500 кутии цигари.

Мара Димитрова - Скопје 4 кгр. јаболки.

Група другарки от с. Драчево 32 баници, 11 погачи, 22 јајца и сладки.

Другари от с. Марино 3 погачи, 3 баници, 7 литра пресно млеко, 5 кутии цигари и др.

Група другарки от с. Ајватовци 11 баници и 30 јајца.

Другарите војници от I автомобилна бригада 2 кгр. бонбони, 1 кгр. цигари, 2 кгр. локум и 20 кгр. јаболки.

Група другарки от с. Црешево 65 рала чорапи, 6 рала ракавици, 8 крпи за нос, 33 кокошки, баници, 50 јајца, $5^1/_2$ кгр. мас и 140 лв пари.

Георги Д. Вргалевски 100 лева пари.

Делегација от Скопските трговци ги посетиа болните и ранените и им раздадова по еден пакет со подароци и по една кутија цигари.

НАРОДОТ НЕ ГИ ЗАБОРАВУЕ РАНЕНИТЕ И СЕКИДНЕВНО ГИ ПОСЕТУВА

Браншова конференциа на тутунджиите во гр. Прилеп

Миналата недела во Соколскиот дом беше одржана браншова тутунджиска конференциа, на која присатствуеја повеке от 500 души тутунджии. Конференциата ја отвори др. Ордан Димески и даде збор на другарот Борче Трајановски, кој ја изнесе целта на конференциата. Другарот го разјасни апелот на НОФ за збирање на помокі за народната војска и постраданите краишта на Југославиа.

Другарот продолжи со апел кон тутунджиите да се поможе со се што може на народната војска. Ние не можеме сега да чекаме друг да ни помага, туку сами требе да си помогнеме, за да се покажеме достојни за нашата слобода.

После говореше др. Томе Цветковски. Тој го изнесе тешкото положение на тутунджиите до сега, за време на големосрбите и бугарските фашисти. Апелира на тутунджиите да помагаат на народната власт за полесно да излеземе то тешката ситуациа, создадена от војната. Исто така тој направи апел на тутунджиите да помагаат на народната војска и на многу постраданите бракја от кичевско, Дебарца, кочанско и други најмногу пострадани краишта на Југославиа.

На крај зеде збор и др. Сабит Ахмедоски, кој го изнесе положението на муслиманите за време на бугарските фашисти, изрази задоволство за равноправноста на муслиманите во нова Југославиа и се вети дека бракјата Турци со сета возможност ке ја помагаат народната власт, која е сигурна гаранциа за равноправноста на народностите во слободна Македониа. После другарот Сабит направи апел кон работниците Турци да ја помагаат нашата народна војска.

Зборовите на говорниците беја испратени со ентусиазам, ракопледканиа и викање: да живее равноправноста мегју сите народности во Македониа, да живее народната војска, да живее другарот Тито, да живее нова и федеративна Југославиа.

Конференциата заврши со избирање на управен одбор на тутунджиската бранша.

Конференциа на металска бранша во гр. Прилеп

Миналата недела беше свикана голема конференциа на металската бранша во Прилеп. Конференциата ја отвори другарот Методиа Тенекеджиоски, кој го прочете писмото от НОФ, со кое се апелира кон народот за збирање на помокі за народната војска и многу постраданите краишта от војната. Истиот другар го разјасни значението на војската.

Другарот Леце кажа со еднократниот данок ке можат да се посретнат нуждите на нашата држава во прво време, баш кога таја се изградуе, кога требе да се поправат патиштата, да се соживи стопанството.

Крајот на говорот беше испратен со големо водушевление и аплаузи. После стана от собранието другарот Милан Момир Пампурджиа и со голем патриотизам апелира кон сите еснафи со сето срце да ја помагаат нашата народна војска со се што можат и вие на помокі за НОФ, што ја зашто повеке, затова што во таја требе да бидат голи и гладни.

М. Т.

415

ЖЕСТОКИ БОРБИ ПРОДОЛЖУАТ ВО ДОЛИНАТА НА БОСНА

Известие на Врховниот Штаб за 4 јануари

На Оток непријателот во вчерашното протвинападение, со помокј на голем број тенкови и после мало напредуење завзел неколку пространства и се префрлил на десната обала на река Босут. Во течението на истиот ден непријателот превзел појака активност на секторот Джелитовци—Липевац и покрај голем број на човешки загуби непријателот во овиа борби загуби уште 7 тенка и две оклопни коли.

Во источна Босна нашите единици го продолжуват прочистуенјето на ослободениот терен. Во направление на Соколац — Власеница се водат борби со германските колони кој се опитуват да преку Власеница се пробијат на Изворница.

Во долината на реката Лим нашите единици извршиа нападение на комуникациата Мојковац—Приеполје. За последните три дена на овј сектор непријателот претрпел осетни загуби. Убити са преку 500 војници. Запленети са 4 тенка, 4 минофрлачи, 6 митралези, 45 пушкомитралези и повеке од 50 камиона.

Во долината на Босна и натакај продолжуват ожесточени борби. Намеренијата на непријателот да напредне накаде Травник пропаднале.

Во Хрватска, во долината на Уна дејноста е од местен характер.

Во втората половина на декември миналата година нашите партизански отреди изврши неколку успели акции на неослободената териториа во Хрватска, и му нанесоа на непријателот следните загуби: во Загреб и Пушканци убити са преку 15 германски офицери. На летиштето Боронец кај Загреб уништени са 5 самолета и 8 самолетни мотори. Минирани и фрлени во воздух војничките бараки за спиенје. На летиштето крај Голема Горица се минирани и уништени 22 тона самолетни бомби.

Во Штаерска и Словениа прекината е на многу места пругата Марибор—Грац. Исто разрушена е на многу места линиата Марибор-Дравоград и пругата Лјублјана—Јосенице, уништена е една локомотива и многу вагони. На комуникациата Ново Место пругата е разрушена и онеспособена за саобракјај.

Очајните германски опити да го раскинат обрачот околу Будимпешта останаа без успех

Лондон, 5 јануари (радио).

Дури се водат жестоки борби во Будимпешта германците продолжават да прават очајни опити за да помогнат обкражените војски, во унгарската столица.. Германците фрлиле во борба 6 тенкови дивизии и неколко пешадиски дивизии. Последните соопштениа јавуат дека руските војски са успеле да ги задржат својте позиции. Жестоки борби се водат на јужниот брег на Дунав северозападно од Будимпешта. Благодарение на голем број војски сконцентрирани на едно место германците успеа да напреднат во последните неколку дена. Војните среди во Москва сметат, дека германскиот опит нема голема возможност за успех. Во унгарската столица германците беа истерани од 300 згради во последните 24 часа. Во жестоки борби паднаа убиени 600 германци, а 300 беа пленени.

ЗАПАДНИ ФРОНТ

Лондон, 5 јануари (радио).

Првата американска армиа која напагја северното крило на германскиот клин напредна 6 км. на еден фронт широк 20 км. На западниот сектор на германскиот клин сојузничките војски напредНале исто така со 6 км. Сојузничките војски напреднаа со близу до 1 км. на двете страни од Бастон. Упркос силната германска сопротива сојузниците напреднаа отново во областа на Луксембург. По на југ, во долината на Саар сојузничките војски беа истеглени од првите предни позиции поради продолжителниот германски натиск. Во Елзас војските на VII американска армиа беа отстапиле од Бич.

ВОЗДУШЕН ФРОНТ

Две формации британските самолети „Москито" нападаа синојка Берлин. Во таја седмица германците загубиа 480 самолети, и околу 900 авиатичари. Сојузничките воздушни сили фрлиле повекје од 12 милиона тона бомби во 1944 година. Сојузничките средоземноморските сили извршиа 1300 полети нападајки железопатните линии во Италиа и пристаништните инсталации во Италиа.

СОВЕТСКАТА ДЕЛЕГАЦИА БИЛА СРДЕЧНО ДОЧЕКАНА ВО ОСЛОБОДЕНА ИТАЛИА

Москва, (радио)

На едно собрание во Москва со голем интерес беше ислушан рефератот на Тарасова за поминуенјето на советската делегациа во ослободените делови на Италиа. Советската делегациа била во преку 20 градој во ослободената Италиа, и секаде била пресретната со најголема и најискрена срдечност. Италианските работници ја дочекувале советската делегациа масово, со италиански и советски знаминја и со плакати во кои се искажуе одлуката на италианските работници, за безпоштадната борба против хитлеризамот. На многубројните митинзи, претставителите на италианските работници искажаа своето желание за друство и привзаност со Советскиот Сојуз и со маршал Сталина.

УНГАРСКИТЕ ДИПЛОМАТИ ГО ПРИЗНАВАТ ПРАВИТЕЛСТВОТО ВО ДЕБРЕЦИН

Лондон, 30 декември (радио)

Според една вест од Москва, унгарскиот генерален конзул во Букурешт и унгарскиот посланик во Софиа не го признават марионетското унгарско правителство на Салаши, и искажуват своја верност на унгарското правителство во Дебрацин.

УНГАРСКОТО ПРАВИТЕЛСТВО ВО ДЕБРАЦИН ОБЈАВИ ВОЈНА НА ГЕРМАНИА

Нјујорк, 31 декември (радио)

Привременото унгарско правителство во Дебрацин кое го назначи привременото народно собрание објави војна на Германиа.

ПОЗДРАВ ОД СЛОВЕНСКИОТ КОМИТЕТ ОД МОСКВА

Лондон, 1 јануари (Радио).

Сесловенскиот комитет од Москва прати новогодишна честитка до сите Славјани, во која се вели мегју другото: **„Единството и пријателството на Славјаните и на сите слободолјубиви народи на светот са гаранција за војничкиот и политичкиот пораз на фашизамот".**

ЦЕНТРАЛНИОТ КОМИТЕТ НА ЕАМ ГИ ПРАТИЛ УСЛОВИАТА НА ГЕНЕРАЛ СКОБИ

Лондон, 1 јануари (радио).

На 28 декември м. г. грчката левица ги прими главните условиа а генерал Скоби. Во врска со това генерал Скоби дал изјава, во која се вели, дека централниот комитет на ЕАМ го потврдил прихватуването на новите негови условиа и сега може да почне спрема него за прекинуене на непријателството.

ГЕРМАНЦИТЕ МИНИРАЛЕ МНОГУ ЗГРАДИ ВО ЗАГРЕБ

Тањуг дава една вест, по која германците се зготвиле да ги дигнат во воздух сите јавни згради. Мегју другите јавни згради, минирана е главната пошта и зградата на Академиата на науките.

ДО ПРЕЗИДИУМОТ НА АСНОМ СКОПЈЕ

Драги Македонци,

Македонците и Хрватите беја во старата Југославиа национално угнетени и прогонети. Вашите патила и Вашите болки, беја и наши патила и наши болки.

Денеска Македонците и Хрватите национално са слободни и равноправни со сите народи на Југославиа. Радоста со која Хрватите го следеја рагјането на нашата нова, Титова Југославиа во течение на ослободителната војна беше и радост на Македонците и Хрватите.

Го поздравујам заседанието на АСНОМ во уверенје дека това уште повеке ке го зацврсне братството и единството на сите народи на Југославиа за конечни победи, а во прв ред братството и единството на македонскиот и српски народ.

Да живее Титова Југославиа!

Да живее слободна Македониа!

Подпредседател на ЗАВНОХ
АНДРИЈА ХЕБРАНГ

ПОМОКЈТА НА ПРВИОТ КОРПУС НА ПОСТРАДАЛИТЕ КРАЕВИ

И првиот корпус се одзва на повивот на Одборот за собиранје на помокј за пострадалите краишта на нашата земја. Учениците од курсот за врска на шестата пролетерска дивизиа собрале 24.440 динари и волна како помокј за пострадалите. Првата пролетерска бригада собира помокј во храна и пари од 28 декември 1944 година до 9 јануари 1945 година, борците решиле да се откажат повекје пати од своето јаденје-следованје.

ЕТЕ ГИ

Во општата акциа за собиранје на помокј за нашата војска, посетивме и едно многу богато семејство. Освен това што требеше да чекаме еден сат пред затворената врата, они најпосле ни отвориа, однесувајки се со нас студено, додри обидно...

И знаете ли што ни рекова?

— Каква помокј. Зар малку е то за што ни са двата сина војници.

Бедните! Они не знајат дека е чест, а не наказание да си денес војник на славната Титова армиа.

ОБЈАВЛЕНИЕ ОТ МОБИЛИЗАЦИОНОТО ОТДЕЛЕНИЕ ПРИ ГЛАВНИОТ ШТАБ НА НОВ И ПОЈ ЗА МАКЕДОНИА

Нашиот народ свестен за својот долг према својата татковина се одазва на наредбата за мобилизациа, издадена от Мобилизационото отделение при Главниот штаб на НОВ и ПОЈ за Македониа под Моб. бр. 34 от 8. XII. 1944 година, која се спроведе со добар успех. Исклјучение прават некои места поради објективни причини, како на пр. недобри соопштениа, отдалеченост от командите места и подручја, поради неманје на превозни средства и т. н.

Се апелира (од Мобилизационото отделение при Главниот штаб на НОВ и ПОЈ за Македониа) до сите онија, кои не се јавиле до овој момент да се јават во мобилизационите отделениа при своите команди места и подручја во срок от 8 до 15 јануари 1945 година, како би се спровела во полност таја наредба за мобилизациа. Оние кои не ке се јават ке дојдат до законска одговорност.

От Мобилизационото отделение

ОД ВОЈНАТА ЦЕНЗУРА ПРИ ГЛАВНИОТ ШТАБ ЗА МАКЕДОНИА

Согласно со Уредбата за военатa цензура на Врховниот Штаб на НОВ и ПО на Југославиа, се објавуе, да поштанските писма требе да се предават во поштите незалепени — отворени — и со точно наведена адреса на подателот на писмото. Писма на кои не е спазена распоредбата на оваја објава, нема да бидат примени во поштанските станции на Македониа.

От Војната цензура

Главниот штаб на НОВ и ПОЈ за Македониа искажува својата благодарност на трговците-брашнари од гр. Скопје за подарените од нив 127.331 лева на Н. О. В.

От Главниот штаб на НОВ и ПОЈ за Македониа

Изложение на Поверенството за финансии

(Продолжение от 3-та страница)

готви сиот неопходен монополски апарат како за откуп така и за сместуванје, манипулиранје и преработка на тутунот. Дирекциата покажа голема дејност и во скоро време резултатите от незината работа ке се покажат благопријатно во државната каса. По решението на Президиумот на тутунопроизводителите биде разделен еден кредит от 25,000.000 лева за тие кои најмногу се нуждајат, како аванс за овогодишната реколта на тутунот.

III. ЗАДАЧИТЕ КОИ СЕ ПОСТАВУЈАТ ПРЕД ПОВЕРЕНСТВОТО

Во буджето-контролниот отдел Поверенството работи на изработуенје на државниот буджет и оспособуенје на неговиот апарат да може после решението на валутното прашанје да изработи општ државен буджет за подолго време. Сметководиата служба има за задача да организира по сите народно-ослободителни одбори еднообразно водење на рачунската служба и ефикасен контрол на поарчените државни средства. Во таја цел се готват правилници за буджето-контролна служба кои во најскоро време ке бидат распратени на Н. О. одбори и ке води ефикасен контрол над нив.

Во отделот за буджетот се готви и проект за решение на чиновничкото прашање на една недефинитивна, ама потрајна база и ке биде наскоро изнесена пред Президиумот на решение.

Пред отделот за приходите стоји задача за изработка на една привремена даночна система на непосредни перези која от новата година требе да влезе во сила. Проектот е изготвен и во најскоро време ке биде предложен на разрешение. На тој начин државата во својот финансиски живот ке може да се потпре на потрајни и посигурни приходи. Се готви проект и за државните и судски такси како и за трошарина. При работата на сите тие проекти се води сметка за характерот на новата народна власт и се зимат во заштита социално слабите, а бремето на даноците се префрлуе на оние што можат да го носат.

Царинската служба предстои да биде дооргинизирана за да може при стокообменот кој во ионормално време ке отпочне да ја врши својата функциа. Предстои образуванјето на Главна царинарница во Скопје и Главна цариска благајница за Македониа.

Пред монополот за еден до два месеца предстои задачата за откуп на тутунот, за која цел тој требе да го доврши оспособуванјето на сите монополски складови да можат да го примат откупениот тутун и манипулациата, која ке последуе.

Во кредитно-валутниот отдел се вршат сите технички подготовки за образуванјето на една стопанска банка за Македониа која требе да ја врши, под надзор на централното Поверенство на финансите ролјата на народната банка и кредитиранјето и оживуенјето на целото наше стопанство. Проектот за нејното основуенје е готов и ке биде изнесен на решение. Неопходимиот технички персонал го имаме.

Кредитно-валутниот отдел секога го има пред очите нерешеното валутно прашанје како едно от најболните прашанја на нова Југославиа и ке се готви да помогне на централното управление при разрешуенјето на това прашанје во секое однощение.

Пред Поверенството стои кака една от најважните задачи согласуванје на неговата финансова политика со финансовата политика, воопшто со организациата и работата на централното Поверенство на финансите во Белград, бидејки по секоја веројатност, Поверенството на финансите ке биде општо во цела Југославиа и не требе да се со зиманјето некој наши мерки или закони да дојде до оддалечуванјето, ама напротив, нашите мерки требе да доведат само до зближуванјето и координиранје на нашата работа со работата на централното Поверенство на финансите.

РЕШЕНИЕ

Се основуе Стопански Совет при Президиумот. Тој го раководи стопанскиот живот, ја координира стопанската работа на сите стопански Поверенства. Председателот на советот го назначуе Президиумот от еден на поверениците на Стопанските поверенства.

28 декември 1944 год.
Скопје.

ЕДНА ИСПРАВКА

Во предадениот, во бр. 28 на „Нова Македониа" от 3 јануари, говор на Димитар Влахов да се чете:

„На околу четири пети от Југославиа се ослободени".